

1. BENDROJI DALIS

TURINYS

II DALIS: SPRENDINIŲ KONKRETIZAVIMAS

1.	Bendroji dalis	2	psl.
1.1.	Turinys.....	3	psl.
1.2.	Autorinis kolektyvas.....	5	psl.
2.	Įvadas	6	psl.
2.1.	Šiaulių miesto bendrojo plano rengimo pagrindas ir tikslai.....	7	psl.
2.2.	Šiaulių miesto bendrojo plano taikymas.....	8	psl.
2.3.	Šiaulių miesto bendrojo plano galiojimas ir keitimas.....	8	psl.
3.	Šiaulių miesto išorės aplinka	9	psl.
3.1.	Šiaulių miestas Baltijos jūros regiono kontekste.....	10	psl.
3.2.	Šiaulių miestas Lietuvos Respublikos kontekste.....	11	psl.
3.3.	Šiaulių miestas Šiaulių apskrities kontekste.....	13	psl.
3.4.	Šiaulių miestas Šiaulių rajono kontekste.....	14	psl.
3.5.	Šiaulių miesto įtakos zona.....	16	psl.
4.	Šiaulių miesto vidaus aplinka	17	psl.
4.1.	Šiaulių miesto kompozicinis modelis.....	18	psl.
4.2.	Šiaulių miesto teritorinis zonavimas ir teritorijų raidos tendencijos.....	20	psl.
4.3.	Šiaulių miesto teritorijos fizinė plėtra.....	23	psl.
4.4.	Žaliųjų plotų sistema.....	24	psl.
4.5.	Gamtinio kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsauga.....	30	psl.
4.6.	Nekilnojamas kultūros paveldas.....	32	psl.
4.7.	Aukštybiniai pastatai.....	38	psl.
4.8.	Didieji prekybos centrai.....	45	psl.
5.	Socialinė aplinka	51	psl.
5.1.	Demografinė raida.....	53	psl.
5.2.	Socialinės infrastruktūros sprendiniai.....	55	psl.
5.3.	Gyvenamas fondas.....	59	psl.
6.	Ekonominė aplinka	60	psl.
6.1.	Šiaulių miesto ūkio struktūra ir veikla.....	61	psl.
6.2.	Gyventojų užimtumas.....	65	psl.
7.	Susisiekimo sistema	66	psl.
7.1.	Raidos tendencijos.....	67	psl.

Rengimo etapas. II dalis. Sprendinių konkretizavimas

7.2.	Išorės susisiekimo tinklas.....	68	psl.
7.3.	Vidaus susisiekimo tinklas.....	69	psl.
7.4.	Miesto visuomeninis transportas.....	71	psl.
7.5.	Pėsčiųjų – dviračių takų plėtra. Saugaus eismo ir parkavimo rekomendacijos.....	73	psl.
7.6.	Pasekmės ir įgyvendinimo programa.....	75	psl.
8.	Techninė infrastruktūra	83	psl.
8.1.	Techninės infrastruktūros vystymo tikslai.....	84	psl.
8.2.	Ekoinžinerinė infrastruktūra.....	95	psl.
8.3.	Energetinė infrastruktūra.....	90	psl.
8.4.	Ryšių infrastruktūra.....	92	psl.
8.5.	Techninės infrastruktūros vystymo prioritetai.....	92	psl.
9.	Teritorijos tvarkymo ir naudojimo bendrieji reglamentai	94	psl.
10.	Teritorijų rezervavimas valstybės ir savivaldybės svarbos objektams ir infrastruktūrai.....	97	psl.
11.	Šiaulių miesto bendrojo plano sprendinių įgyvendinimui rengtini teritorijų planavimo dokumentai.....	101	psl.
12.	Civilinė sauga.....	109	psl.

Šiaulių miesto bendrojo plano autorinis kolektyvas

1. Andželika Kažienė.....

Projekto vadovė, architektė
(kvalifikacijos atestatai SUM Nr.191, SUM Nr.281, KVAD Nr.470S)

2. Algis Vyšniūnas.....

Architektūros mokslų profesorius, architektas

3. Giedrė Ratkutė Skačkauskienė.....

Architektė

4. Dalia Bagdonaitė.....

Projekto dalies vadovė, geografė (kvalifikacijos atestatas Nr.786)

5. Teodoras Tamošiūnas.....

Ekonomikos mokslų docentas, ekonomistas

6. Vidualdas Valeika.....

Projekto dalies vadovas, susisiekimo inžinierius (kvalifikacijos atestatas Nr.3534)

7. Gintautas Breskys.....

Projekto dalies vadovas, inžinierius (kvalifikacijos atestatas Nr.803)

8. Asta Anikėnienė.....

GIS inžinierė

2. ĮVADAS

2. ĮVADAS

2.1. Šiaulių miesto bendrojo plano rengimo pagrindas ir tikslai

Bendrojo teritorijų planavimo objektas - Šiaulių miesto teritorija, teritorijos plotas 8109 ha

Bendrojo planavimo organizatoriai:

- Šiaulių miesto savivaldybės administracijos direktorius

Šiaulių miesto teritorijos bendrojo plano rengimo pagrindas

Šiaulių miesto bendrasis planas rengiamas vadovaujantis sekančiais dokumentais:

- *Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 1997-03-13 sprendimu Nr.223;*
- *Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2003-12-04 sprendimu Nr.T-931*
- *Šiaulių miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2003-12-19 įsakymu Nr.A-761*
- *Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2007-01-25 sprendimu Nr.T-31.*
- Šiaulių miesto bendrojo plano projektavimo sąlygų sąvadu;
- *Šiaulių miesto bendrojo plano koncepcija;*
- Parengtais projektiniais, analitiniais ir moksliniais darbais, turėsiančiais įtakos, rengiant miesto bendrąjį planą;
- Naujausia statistine medžiaga ir Šiaulių miesto savivaldybės turimais duomenimis;
- Galiojančiais bendrojo planavimo dokumentais: LR teritorijos bendruoju planu, Šiaulių apskrities bendruoju (generaliniu) planu, Šiaulių rajono bendrojo plano sprendiniais (patvirtinti);
- Galiojančiais specialiojo ir detaliojo planavimo dokumentais;
- Lietuvos Respublikos teisės ir projektavimo normomis.

Šiaulių miesto bendrojo plano rengimo tikslai ir uždaviniai

Planavimo dokumento rengimo tikslas - Šiaulių miesto bendrojo plano – teritorijų kompleksinio planavimo dokumento teritorijos erdvinio vystymo politikai, teritorijos naudojimo ir apsaugos prioritetams bei svarbiausioms tvarkymo priemonėms nustatyti parengimas

Remiantis aukščiau minėtų dokumentų nuostatomis ir sutinkamai su planavimo programa šio projekto uždaviniai:

- Suformuoti Šiaulių miesto teritorijų vystymo koncepciją, nustatyti teritorijos tvarkymo, naudojimo ir apsaugos prioritetus bei atlikti funkcinį zonavimą;
- Tobulinti istoriškai susiklosčiusią miesto urbanistinę struktūrą, tūrinę erdvinę kompoziciją;
- Numatyti teritorijų gyvenimo ir aplinkos kokybę gerinančias priemones, formuoti bendrojo naudojimo želdynų sistemą;

Rengimo etapas. II dalis. Sprendinių konkretizavimas

- Nustatyti ir prognozuoti planuojamos teritorijos socialinės raidos kryptis, nustatyti poreikius rinkos sąlygomis;
- Plėtoti inžinerinę, susisiekimo ir kitą visuomenės poreikiams tenkinti reikalingą infrastruktūrą;
- Įvertinti ir numatyti apgyvendinimo struktūros plėtojimo kryptis, gyventojų demografijos prognozes ir jų teritorinį pasiskirstymą;
- Įvertinti ir numatyti sveikatos ir socialinės apsaugos, švietimo ir mokslo sistemų renovacijos ir paslaugų plėtojimo kryptis ir sprendinius;
- Nustatyti ir patikslinti planuojamos teritorijos naudojimo reglamentus, atsižvelgiant į aplinkos ir gamtinių išteklių apsaugos reikalavimus bei ekonominio ir socialinio plėtojimo poreikius;
- Nustatyti Šiaulių miesto teritorijas, kurioms reikalingas specialiųjų ir detaliųjų planų keitimas, pildymas arba naujų parengimas;
- Įvertinti, nustatyti ir pateikti pasiūlymus dėl žemės naudojimo paskirties keitimo, numatyti visuomenės poreikiams paimamas (rezervuojamas) teritorijas;
- Numatyti aukštybinių pastatų išdėstymo teritorijas ir aukščio reglamentus;
- Numatyti didžiųjų prekybos centrų išdėstymą miesto teritorijoje.

2.2. Šiaulių miesto bendrojo plano taikymas

Šiaulių miesto bendrasis planas taikomas:

- priimant sprendimus dėl miesto plėtros prioritetų, teritorijos naudojimo prioritetų, miesto zonų funkcinių prioritetų, ūkinės veiklos plėtojimo sąlygų ir apribojimų;
- derinant detaliojo ir specialiojo planavimo dokumentus, derinant ir nustatant projektavimo sąlygas teritorinio planavimo ir statybos projektams miesto teritorijoje;
- nustatant savivaldybės biudžeto lėšų skirstymo prioritetus;
- rengiant ir koordinuojant savivaldybės ir valstybinės investicijų programas, reklamuojant patrauklių investicinių sąlygų galimybes;
- priimant sprendimus dėl žemės ir kito nekilnojamo turto paėmimo visuomenės poreikiams: naujoms gatvėms, miesto aplinkeliams statyti, viadukams ir sankryžoms, magistralinėms miesto komunikacijoms statyti, miesto bendrojo naudojimo želdynams ir viešo naudojimo rekreacinėms teritorijoms įrengti savivaldybės lėšomis;
- sprendžiant nuosavybės atkūrimo problemas miesto teritorijoje.

2.3. Šiaulių miesto bendrojo plano galiojimas ir keitimas

Šiaulių miesto generalinis planas (MSPI, 1980 m.), įregistruotas Šiaulių miesto savivaldybės teritorijų planavimo dokumentų registre Nr.0062910001000, netenka galios nuo bendrojo plano patvirtinimo.

Šiaulių miesto tarybos sprendimu patvirtintas Šiaulių miesto bendrasis planas įsigalioja kitą dieną po to, kai Šiaulių miesto spaudoje ir internetiniame puslapyje paskelbiamas jį tvirtinančios institucijos sprendimas dėl Šiaulių miesto bendrojo plano patvirtinimo (jeigu sprendime nenustatyta vėlesnė jo įsigaliojimo data).

Rengimo etapas. II dalis. Sprendinių konkretizavimas

Šiaulių miesto bendrojo plano keitimai rengiami, derinami ir tvirtinami ta pačia tvarka kaip ir bendrasis planas.

Mažiausias teritorijos planavimo vienetas – kvartalas. Mažiausias grafiškai vaizduojamas plotinis vienetas – 1 ha plotas.

•
Patvirtinto Šiaulių miesto bendrojo plano sprendiniai ir bendrieji reglamentai yra privalomi rengtiniams žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentams.

•

3. ŠIAULIŲ MIESTO IŠORĖS APLINKA

3. ŠIAULIŲ MIESTO IŠORĖS APLINKA

3.1. Šiaulių miestas Baltijos jūros regiono kontekste

1. Išorinės struktūros raidos kryptys priklauso nuo strateginių krašto teritorinių - erdvinių struktūrų formavimo principų, o taip pat ir nuo europinių miestų tinklo formavimo ir potencialo didinimo principų. Pagrindinis tikslas - pasiekti, kad Lietuvos urbanistiniai dariniai efektyviai ir lygiaverčiai įsijungtų į Baltijos jūros regiono urbanistinį tinklą.

2. Šiaulių miesto išorinės struktūros realus įvertinimas įmanomas tik atsižvelgiant į bendrąsias Baltijos jūros regiono (BJR) vystymo tendencijas, bendruosius eurointegracinius procesus ir bendrą Lietuvos kontekstą. Tik taip įmanoma išryškinti Lietuvos teritorijos ir miestų tinklo privalumus ir silpnąsias puses, rasti būdus ir kelius, kaip sustiprinti krašto potencialą, kad būtų kuo palankiausiai įsijungta į regiono audinį ir susiklosčiusias struktūras.

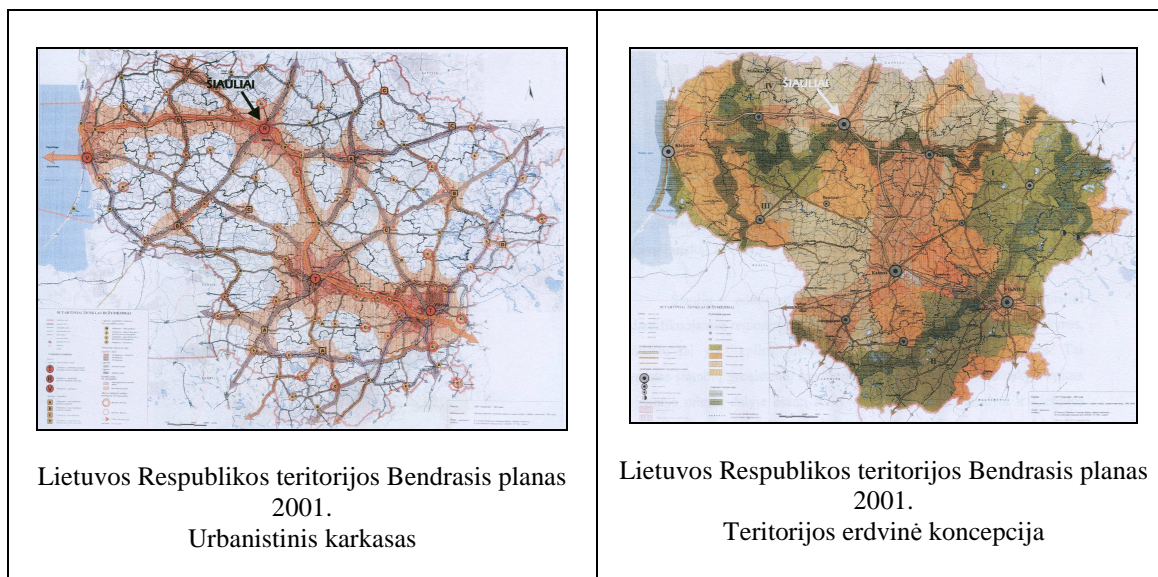
3. Baltijos jūros regiono (BJR) samprata apima Lietuvos miestų potencialo Baltijos jūros regiono urbanistiniame kontekste aspektą:

- **BJR ribų apibrėžimas atskiriantis Rytų ir Vakarų civilizacijas.** Tai yra didžioji žemyno riba, turinti labai galias istorines šaknis. Ši traktuotė įgalina kitaip pažvelgti į Rytų-Vakarų ir Šiaurės-Pietų tarptautinių traktų sankirtos reikšmę ir įtaką. Žiūrint šiuo aspektu skersinė (Rytų-Vakarų) ašis gana neperspektyvi ir dėl kaimyninėse šalyse (Baltarusijoje) egzistuojančių nedemokratinių politinių režimų. Tuo tarpu Lietuvos Respublikos bendrajame plane kaip tik pabrėžiama ši skersinė ašis. Tai susiję su Lietuvos sostinės decentralizuota padėtimi valstybės atžvilgiu. Šiauliams ši situacija yra naudinga, nes Šiaulių miestas patenka į Lietuvos urbanistinio karkaso zoną. Tai paaiškinama išvystytu geležinkeliu. Kartu reikia pažymėti, kad “pristabdyta” istorinio transportinio VIA HANSA koridoriaus koncepcija. Tai reiškia, kad Pietų-Šiaurės kryptis silpnai vystoma.
- **BJR apibrėžiamas kaip kontinento periferija (pagal R.Cappellin).** Ši traktuotė apibrėžia BJR ribas pagal įprastus, nusistovėjusius geopolitinius ir teritorinius požymius. Tai yra politinių realijų suformuota vieninga teritorija, apimanti giminingas istoriniu požiūriu, civilizacijos išsivystymo laipsniu šalis (Danija, Švedija, Suomija, Estija, Lenkija, Latvija, Lietuva, Kaliningrado anklavas, Šiaurės Lenkija, Šiaurės Vokietija). Kadangi pagal šį modelį kontinento epicentras formuojasi Adrijos jūros baseine, “**kontinentinės provincijos**” faktas neišvengiamas. Šiaulių miesto padėtis geresnė negu Vilniaus, nes yra arčiau teritorinio centro, o be to, teigiama yra tai, kad įtraukiamas “bendram gyvenimui” Kaliningrado anklavas (aišku, su sąlyga, kad šis anklavas priims europines “žaidimo taisykles”). Tokiu būdu turėtų “atsigauti” Pietų-Šiaurės kryptis.
- **“Ešalonizuotas” BJR zonavimas (pagal B.Lowendahl).** Į pirmąjį “žiedą” jungiamos tik Baltijos jūros pakrantės, jų uostai. Antrąjį “žiedą” sudaro “kontinentinė” BJR dalis. Toks zonavimas Lietuvai, yra mažai naudingas, nes jos sostinė nepatenka į pirmąjį “žiedą”, nors Šiauliai yra ant pačios pirmojo “žiedo” išorinės ribos.

3.2. Šiaulių miestas Lietuvos Respublikos kontekste

4. Pagal Lietuvos Respublikos teritorijos bendrąjį planą (2002) Šiaulių rajonas ir miestas patenka į urbanizuotą gyventojų koncentracijos zoną, kurią sudaro Vilniaus-Kauno-Panevėžio-Šiaulių-Klaipėdos rajonai. Šioje zonoje yra mažiausiai dirbančių žemės ūkyje bei didžiausias dirbančiųjų pramonėje procentas. Be to čia vyksta intensyvūs aglomeraciniai procesai.

5. Pagal Lietuvos Respublikos teritorijos Bendrojo plano teritorijos erdvinę koncepciją teritorinio vystymo atsvara jos funkciniam stuburui yra tarptautinės bei nacionalinės svarbos gamtinio karkaso ašys. Jos rodo svarbiausius teritorinius gamtinio kraštovaizdžio išsaugojimo prioritetus, būtinus bendrajai ekologiškai šaliai pusiausvyrai palaikyti. Tai pat šalies bendrojoje erdvinėje struktūroje, pirmiausia jos funkcinio stuburo zonoje, išryškėja ir svarbiausios urbanistinio karkaso¹ ašys bei centrai.

Svarbiausia gamtinio karkaso paskirtis urbanizuotos aplinkos sąlygomis – reguliuoti kraštovaizdžio urbanizacijos ir technogenizacijos plėtrą, saugoti gamtos rekreacinius išteklius.

Išorinės struktūros raidos kryptys

6. Pagrindinės išvados BJR aspektu:

- Lietuvos Respublikos Bendrasis planas dėl objektyvių priežasčių po truputį atsisako “tolygaus apgyvendinimo” koncepcijos. Prioritetas skiriamas “urbanizuotų ruožų” koncepcijai, kuri yra būdas sujungti atskirų miestų potencialus (Šiaulių – Panevėžio).

¹ *Urbanistinis karkasas* – tai šalies technogeninis stuburas, suprantamas kaip aktyviausios ūkinės bei kultūrinės plėtros centrų ir ašių su labiausiai sukultūrinta gamtine aplinka bei išvystytais geotechniniais kompleksais sistema. Jos formavimą lemia pagrindinių posistemių – atraminio gyvenviečių tinklo bei jo integracijos ašių raida, įtakoja tiek galimų geopolitinių situacijų kaitos. Tiek šalies vidaus socialinės - ekonominės būklės, įvairių probleminių arealų neigiamų pasekmių sušvelninimo ir likvidavimo taktikos (Šaltinis: LR bendrasis planas)

- Pagal europinius miestų tinklo formavimo ir potencialo didinimo principus svarbus **miestų įsiliejimas į tarptautinius urbanistinius tinklus**. Būtent todėl Šiaulių miestas turėtų vystytis visomis kryptimis, t.y. turėtų būti skatinami aglomeraciniai procesai.
- Šiaulių padėtis tarptautinių transporto koridorių atžvilgiu yra gana patogi, ypač meridianinių koridorių atžvilgiu - 1a koridorius "Via Hanseatica". Todėl planuojant Šiaulių miesto priemiesčius reikėtų numatyti tokią galimybę, net jeigu ji dabar atrodo nereali.
- Lietuvos urbanistiniame kontekste Šiaulių miesto padėtis yra gana patogi - miestas yra valstybės viduryje, netoli "Baltijos sostinė" Ryga, yra aerouostas, geležinkelis ir t.t.

Šiaulių miesto išorinė struktūra urbanistinės integracijos ašių aspektu

7. LR teritorijos Bendrasis planas teikia šalies gyvenamųjų vietovių atraminės sistemos (urbanistinio karkaso) erdvinės struktūros plėtros modelį, kuris integruoja teritorijoje ašini ir tolygų šios struktūros plėtojimą, įgalinantį švelninti galimų raidos tendencijų neigiamas pasekmes. Numatoma šalies urbanistinėje sistemoje išskirti atraminį gyvenamųjų vietovių tinklą, kurį sudarytų šių hierarchijos lygmenų centrai. Šiauliai turi plėstis kaip regioninis mokslo ir mokymo centras, kuriame pasiekama sparti ekonomikos plėtra ir optimaliai naudojami turimi ištekliai.

8. Šiaulių miestas, būdamas šiaurės Lietuvos regiono centru, turi pakankamai aukštą integracijos lygį su užmiesčio keliais, užbaigtas tarptautinio transporto koridoriaus Via Hanseatica aplinkkelis leidžia išvengti tranzitinių transporto srautų senajame jo trakte – Tilžės gatvėje, o kartu ir miesto centre. Kol nėra nutiestas rytinis aplinkkelis, jo funkciją iš dalies atlieka 213 krašto kelias.

9. Lietuvos teritorijos bendrajame plane pagrindinė šalies urbanistinė ašis praeina rytų – vakarų kryptimi, tačiau Šiaulių miesto plėtra neprivalo dubliuoti šios ašies. Pagrindinis argumentas – ši urbanistinė ašis buvo formuojama europinio IXB geležinkelių transporto koridoriaus pagrindu, kuriuo realizuojami pagrindiniai Rytų – Vakarų tranzitiniai krovinių pervežimai, kurie jokios didesnės teigiamos įtakos Šiaulių miestui neturi.

10. Pagal Šiaulių miesto perspektyvinės raidos koncepciją (parengė Šiaulių universitetas, 2005) teigiama, kad:

- Šiuo metu regioninės kategorijos metropoliniu centru siūlomi Šiauliai neatitinka metropolinio lygmens centro kriterijų;
- Todėl siūloma priimti LR teritorijos BP sprendinių etapo pasiūlymą – perspektyvoje vystyti Šiaulių-Panevėžio aukščiausio lygmens potencialų sanglaudą, suformuojant jungtinį Šiaurės Lietuvos metropolinį centrą.

Nors Šiaulių – Panevėžio aukščiausio lygmens potencialų sanglauda yra neaiškus socialinis – politinis darinys, bet tai neprieštarauja LR teritorijos BP principinei urbanistinio karkaso koncepcijai. Bet kokiu atveju Radviliškio kryptis yra vystytina.

Šiaulių miesto išorinė struktūra gamtinio karkaso aspektu

Rengimo etapas. II dalis. Sprendinių konkretizavimas

11. Šiaulių miesto administracinėse ribose ir prieigose formaliai identifikuojamos regioninės ir rajoninės svarbos geoeekologinės takoskyros (aplink miestą esančios neurbanizuotos teritorijos). Šiauliai – tai miestas stambių geosistemų sandūroje. Siekiant surasti tinkamą (optimalią) pusiausvyrą tarp urbanizacinio teritorijos potencialo ir gamtinio kraštovaizdžio siūlomas „žaliosios kompozicinės ašies principas“.

Regioninės svarbos takoskyra apima pietinėje miesto dalyje esantį Rėkyvos ežerą (pagal LR Bendrąjį planą). Šiaulių miesto pietinė dalis patenka į Lietuvos nacionalinės svarbos gamtinio karkaso teritoriją.

3.3. Šiaulių miestas Šiaulių apskrities kontekste

12. Parengtame Šiaulių apskrities teritorijos generaliniame plane (2005 m.) nurodyta, kad išplėtoti Šiaulių miestą kaip metropolinį² centrą, kurio paskirtis aktyvinti urbanistinio karkaso vystymąsi Šiaurės Lietuvos teritorijoje ir tapti stipriu regioniniu centru. Šiaulių apskrities tolygaus gyvenamųjų vietovių plėtojimo koncepcija susieta su tolygiu šalies metropolinės integracijos ašies vystymu. Šiauliai turi plėstis kaip regioninis mokslo ir mokymo centras, kuriame pasiekiamas sparti ekonomikos plėtra ir optimaliai naudojami turimi išteklių.

13. Šiuo metu regioninės kategorijos metropoliniu siūlomi Šiauliai neatitinka metropolinio lygmens centro kriterijų. Todėl siūloma priimti LR teritorijos Bendrojo plano sprendinių etapo pasiūlymą – perspektyvoje vystyti Šiaulių –Panevėžio aukščiausio lygmens potencialų sanglaudą. Toks sprendimas remiamas ES nuostatomis dėl policentrinio urbanistinio tinklo Europoje perspektyvinio plėtojimo, ypač jei tokiam apjungimui susidaro palanki situacija, persidengiant centrų pasiekiamumo zonoms. Pesimistinė perspektyva – vertinus ekonomines ir socialines vystymosi tendencijas Šiaulių mažėjimas iki regioninio lygmens centro.

14. Šiaulių miesto išorinės struktūros raidos krypties nustatymui atliktas palyginimas pagrindinių Lietuvos miestų ir rajonų reitingų, kurie buvo nustatyti pagal tam tikrus rodiklius. Analizei surinkta informacija apėmė 12 Lietuvos miestų ir 44 administracinių rajonų duomenis, fiksuojamus Statistikos departamente prie LR Vyriausybės. Panaudoti šie rodikliai (nors nebuvo pritaikyti rodiklių svarbos koeficientai):

- miestų ir rajonų išsidėstymas svarbiausių krašto teritoriją kertančių tarptautinių traktų atžvilgiu (šis rodiklis ypač svarbus Šiaulių miestui)
- gyvenimo kokybė (atlikta atskira studija, kurioje įvertinta 20 įvairių parametru)
- ekologinė būklė
- migracijos saldo
- komunikacijos priemonių mastas
- užsienio investicijos
- užsienio turizmas ir t.t.

---

² *Metropolinis centras* – plačiausios funkcinės su aukščiausio lygmens kūrybiniu bei analitiniu potencialu, dažniausiai susijusiu su universitetų tyrimų baze, finansinėmis, gamybinėmis ir kitomis aptarnavimo galimybėmis šalies ar didelės jos dalies atžvilgiu. Tai stambūs miestai, dažniausiai turintys

Rengimo etapas. II dalis. Sprendinių konkretizavimas

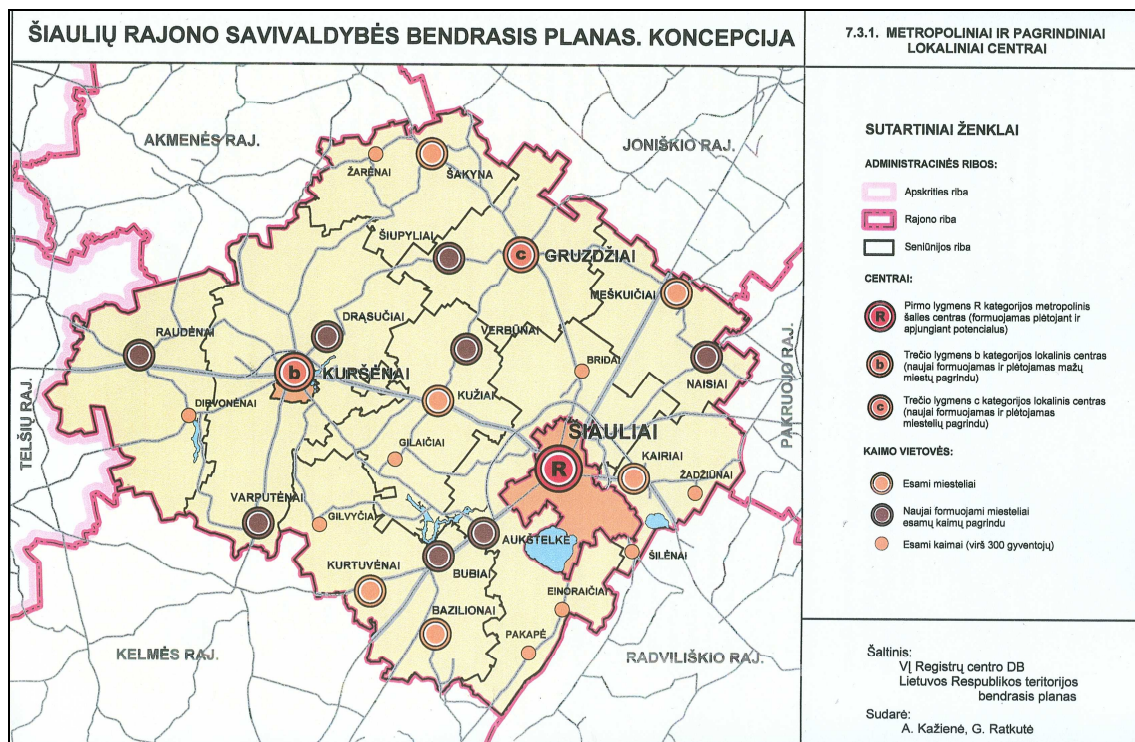
per 200 tūkst. gyventojų ir pasižymintys aglomeruojančiu poveikiu aplinkinei teritorijai (Šaltinis: LR bendrasis planas).

Susumavus visus rodiklius, miestų seka atrodo taip:

Eil.Nr.	Miestas	Balų skaičius	Pastabos
1	Vilnius	31	
2	Kaunas	29	
3	Klaipėda	28	
4	Panevėžys	27	
5	Palanga	27	
6	Alytus	26	
7	Šiauliai	25	Šiaulių rajonas įvertintas 16 balų
8	Marijampolė	23	
9	Neringa	23	
10	Druskininkai	19	
11	Visaginas	15	
12	Birštonas	15	

3.4. Šiaulių miestas Šiaulių rajono kontekste

15. Dėl dekoncentruotos padėties sostinės atžvilgiu, palankios ir stabilios demografinės padėties, universitetinės bazės ir susisiekimo koridorių **Šiaulių miestas siūlomas** plėstis kaip *stiprinamojo tipo makroregioninio rango metropolinis centras*. III lygmens lokalinių centrų ir nekategorizuotų gyvenamųjų vietovių sistema sudaro geras prielaidas aglomeracijos procesui. Tai turi pasekmes susisiekimo sistemai (išorinei ir vidinei).

Rengimo etapas. II dalis. Sprendinių konkretizavimas

Šiaulių rajono savivaldybės Bendrasis planas (konceptija).
Metropoliniai ir pagrindiniai lokaliniai centrai. UAB „Urbanistika“, 2006

16. Aktyviausi urbanizaciniai procesai vyks Kuršėnų – Radviliškio kryptimi, o taip pat Joniškio – Kurtuvėnų kryptimi. Tai sutampa su istoriškai susiklosčiusia Vilniaus – Tilžės susikertančių gatvių sistema. Urbanizaciniai procesai pietų kryptimi ribojami dėl gamtinio karkaso ypatumų.

17. Dėl vykstančių aglomeracinių procesų dalis Šiaulių kaimiškiosios seniūnijos teritorijos siūloma konsoliduoti su Šiaulių miesto teritorija ir tuo tikslu keisti miesto ir rajono administracines ribas.

18. Remiantis nustatytu šalies urbanistinio karkaso modeliu Šiaulių rajono teritorijoje išskiriamos metropolinės, regioninės ir lokalinės urbanistinės ašys. Šiaulių mieste susikerta *IA* ir *IB* metropolinės urbanistinės ašys.

I lygmens metropolinės integracijos ašys:

- *IA kategorijos* metropolinė urbanistinė integracijos ašis rytų – vakarų kryptimi (*Radviliškio - Šiaulių - Kuršėnų zona*);
- *IB kategorijos* metropolinė urbanistinė integracijos ašis šiaurės – pietų kryptimi (*Via Hanseatic'a zona*);
- *IC kategorijos* metropolinė urbanistinė integracijos ašis šiaurės – vakarų kryptimi (*Kuršėnai – Mažeikiai*).

IA kategorijos metropolinė integracijos ašis apima Vilniaus – Kauno dipolį, šalies dalį tarp Kauno ir Šiaulių, magistralinius Žemaitijos (Plungė – Telšiai) bei Žiemgalos (Šiauliai – Joniškis) koridorius.

Metropolinių urbanistinių ašių koridoriuose numatomi didžiausi urbanizacijos tempai ir apimtys rajono ir apskrities mastu. Šis procesas siejamas su gyventojų skaičiaus augimu, naujų funkcijų įvairove, paslaugų koncentracija, naujos inžinerinės infrastruktūros poreikiu ir plėtra, gyvenamųjų vietovių plėtra ir stiprinimu, aglomeraciniais procesais.

II lygmens regioninės urbanistinės integracijos ašių zonos (regioninės jungtys):

- *Kuršėnų – Kelmės* urbanistinė integracijos ašis;
- *Šiaulių – Pakruojo* urbanistinės integracijos ašis.

Numatoma, kad ašys sujungs Šiaulių rajono metropolinį centrą (Šiaulius) ir lokalinį centrą (Kuršėnus) su gretimų rajonų lokaliniais centrais ir prisijungs prie aukštesnio lygmens *IA kategorijos* metropolinės integracijos ašies ties Kuršėnais ir Kairiais.

III lygmens lokalinės urbanistinės integracijos ašių zonos (lokalinės jungtys):

- *Kužių – Gruzdžių – Naujosios Akmenės – Joniškio* integracijos ašis;
- *Meškuičių – Pakruojo* integracijos ašis.

Numatoma, kad ašys sujungs Šiaulių rajono lokalius centrus (Kuršėnus ir Gruzdžius) su nekategoriizuotu gyvenamųjų vietovių tinklu ir prisijungs prie aukštesnio lygmens *IA ir IB kategorijos* metropolinės integracijos ašių ties Kužiais ir Meškuičiais.

3.5. Šiaulių miesto įtakos zona

19. Miesto administracinės ribos yra labai aiškiai apibrėžtos, bet miesto įtaka aplinkinėms teritorijoms yra žymiai didesnė. Įtaka yra sekančiais aspektais:

- Socialinis – ekonominis aspektas: priemiesčio teritorijų ir miesto socialiniai - ekonominiai, administraciniai, ūkiniai, rekreaciniai ir kitokio pobūdžio ryšiai;
- Urbanistinis aspektas: didmiesčio urbanistinis poveikis priemiesčio teritorijoms ir besiribojančių teritorijų įsiliejimas į miesto audinį;
- Gamtinis: ekologinis poveikis ir įtaka priemiesčių gamtiniam landšaftui.

Priemiesčio teritorijų ir miesto socialiniai - ekonominiai, administraciniai, ūkiniai, rekreaciniai ir kitokio pobūdžio ryšiai yra akivaizdūs, bet neturi aiškių kokybinių ir kiekybinių parametrų.

Pagrindinė miesto rekreacinė zona yra prie Bubių tvenkinių. Rekreacinė teritorija rezervuojama visuomenės poreikiams.

Miesto kapinės yra Šiaulių rajono teritorijoje prie automagistralės. Kapinių teritorija rezervuojama visuomenės poreikiams.

Miesto valymo įrenginiai ir regioninis sąvartynas yra Šiaulių rajono teritorijoje. Teritorija rezervuojama visuomenės poreikiams.

Į miesto audinį integruosis teritorijos, esančios tarp miesto administracinių ribų ir miesto apvažiavimo. Minėtoms teritorijoms suteiktas metropolinio centro teritorijų statusas, o Šiaulių rajono teritorijos bendrojo plano sprendiniuose – tvarkymo indeksas **U1**.

U1	Metropolinio centro teritorijų urbanizacijos reglamentas	Prioritetas teikimas regioninio gyvenamųjų vietovių tinklo formavimui, rajono teritorijų integravimui į Šiaulių miesto (metropolinio centro - R) urbanistinį audinį. Urbanistinė plėtra vykdoma išlaikant urbanistinės struktūros plėtros ir miesto kompozicijos tęstinumo principus, kurie realizuojami rengiant integruojamų teritorijų specialiuosius planus ir Šiaulių miesto bendrąjį planą. Siekiama intensyvios, technogenuotos žemėnaudos kitoje tikslinėje žemės naudojimo paskirtyje. Galimos visos urbanizacijos formos.
-----------	--	---

Betarpiškai besiribojantys su Šiaulių miestu Lieporių, Voveriškių, Dainų, Gegužių kaimai ir Sutkūnų kaimo dalis integruojami į miesto administracines ribas.

Atokiau esančios, bet tiesioginę Šiaulių miesto įtaką patiriančios gyvenamosios vietovės Aukštelkė, Kužiai, Bubiai, Kairiai, Gilaičiai, Ginkūnai, plėsis, gyventojų skaičius stabilizuosis. Žiedu už Šiaulių greitkelio išsidėsto aglomeracinio poveikio teritorijos, kurios patenka į *I lygmens* metropolinę ir *II lygmens* regioninę urbanistinę integracijos ašis. Šiaulių savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendiniuose minėtoms teritorijoms suteiktas tvarkymo indeksas **U9**.

U9	Urbanizacijos Šiaulių miesto aglomeracinio poveikio teritorijose reglamentas	Prioritetas teikiamas naujų urbanizuotų vietovių formavimui Šiaulių miesto aglomeracinio poveikio zonoje, esamos žemės ūkio tikslinės žemės paskirties keitimui į kitą paskirtį ir į visus naudojimo būdus /pobūdžius. Užstatymo intensyvumo laipsnis ir planinės struktūros organizavimas artimi miestų rodikliams. Urbanizacija vykdoma vadovaujantis miestų planinės struktūros plėtros dėsniais.
-----------	--	--

4. ŠIAULIŲ MIESTO VIDAUS APLINKA

4. ŠIAULIŲ MIESTO VIDAUS APLINKA

Bendrosios nuostatos

1. Šiaulių miesto įkūrimo data sąlyginai laikoma 1236 metai (Saulės mūšio data), nors miestas pirmą kartą oficialiai paminėtas 1542 metais. Iš pat pradžių miestelis vystėsi pagal savaiminį radialinį planą. Carinės Rusijos laikotarpiu paverstas į reguliaraus plano miestą. 1836 – 1858 m. nutiestas Rygos – Tilžės plentas, o 1871 metais per miestą nutiestas geležinkelis. II pasaulinio karo metu Šiauliuose sugriautas beveik visas senamiestis, tačiau miesto gatvių struktūra beveik nepakito. Buvusią struktūrą galima nesunkiai identifikuoti miesto plane. Iki 1960 metų miestas vystėsi senosiose administracinėse ribose. Vėliau prasidėjo plėtra į miesto priemiesčius. Esamoje padėtyje atlikta Šiaulių miesto istorinės urbanistinės struktūros analizė. Konstatuota, kad :

- Iki XVIII a. Šiauliai statomi pagal radialinį planą.
- 1774 m. pradėta radikali miesto rekonstrukcija pagal klasicistinius principus.
- XX a. antroje pusėje Šiauliai vystėsi labai ekstensyviai. Miestas vystėsi pietų ir pietvakarių kryptimi, tuo tarpu istoriniame centre statybų vyko nedaug.

2. Iki 2008 m. Šiaulių miesto plėtra vykdoma vadovaujantis 1980 metais parengtu generaliniu planu, kurio sprendiniai, iš esmės pasikeitus socialinei - politinei situacijai, tapo nebetinkami dėl pasibaigusio galiojimo laiko, iš esmės pasikeitusios juridinės bazės, žemės nuosavybės santykių ir neatitikimo bendroms europinio miesto vystymosi tendencijoms.

3. 1980 m. Šiaulių miesto generalinis planas parengtas kartu su gretimo rajono schema, kurioje prognozuojama Kuršėnų, Šiaulių ir Radviliškio aglomeracija. Yra išskirta pagrindinė krašto kelių koncepcija – aplinkkelių sistema (Šiauliai – Mažeikiai, aplenkiant Kuršėnus; šiaurinis aplinkkelis prie Šiaulių). Svarbus sprendinys - Zoknių karinis aerodromas, kuris turėjo ir dabar turi didelę įtaką visai Šiaulių miesto urbanistinei struktūrai. Atsisakoma idėjos urbanizuoti Talkšos ežero rytines teritorijas. Tai yra susiję su karinių lėktuvų skraidymo zonomis, ko pasekoje tapo įmanoma išsaugoti ežero pakrantes. Kadangi 1963 m. BP buvo maksimalistinis, todėl 1980 m. Šiaulių miesto generaliniame plane fizinė naujų teritorijų ryški plėtra nenumatoma, bet yra žymiai didesnis detalizavimo laipsnis. Numatomi penki detalizuoti dviejų lygių viadukai per geležinkelį. Gatvių tinklas artikuliuotas, logiškas. Toliau plėtojama mišri žiedinės ir stačiakampio gatvių tinklo sistemos idėja. Tai tapo ypač aktualu, nes didelė Vilniaus gatvės dalis buvo paversta pėsčiųjų gatve. 1980 m. Šiaulių miesto generalinis planas rengiamas didmiesčiui, todėl labai vertingi bandymai humanizuoti miestą – gamtinio karkaso kaip urbanistinės struktūros elemento užuomazgos.

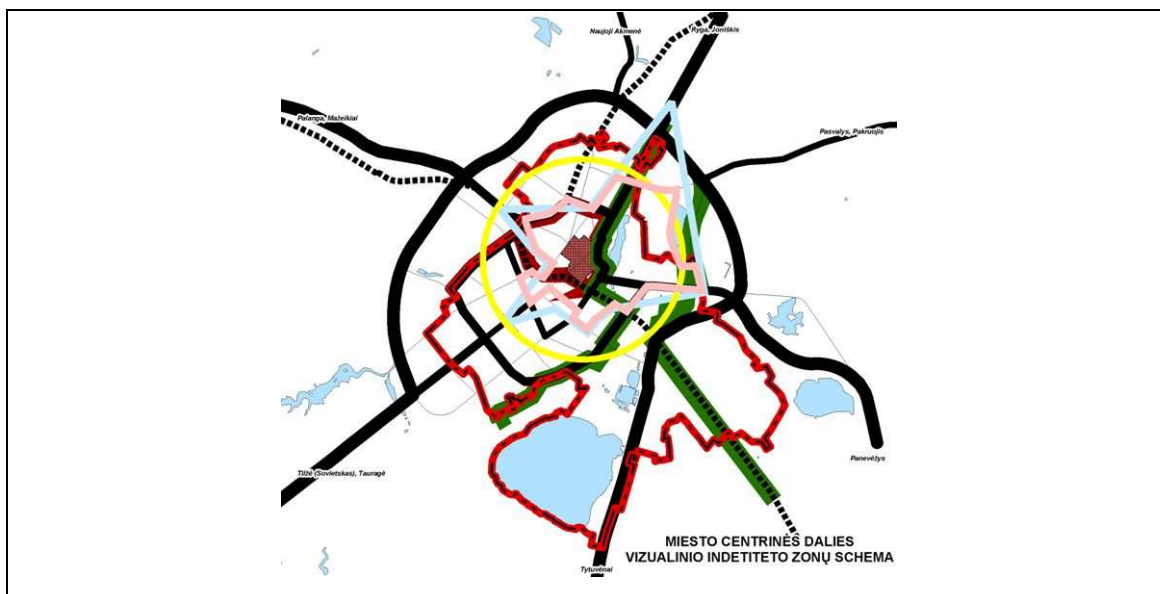
4.1. Šiaulių miesto kompozicinis modelis

4. 2007 m. sausio mėn. 25 d. Šiaulių savivaldybės tarybos sprendimu Nr.T-31 patvirtinta Šiaulių miesto bendrojo plano koncepcija, kuri parengta išlaikant 1980 m. generalinio plano tęstinumo principą, ir kurios pagrindu parengti sprendiniai.

5. Šiaulių miesto bendrojo plano koncepcijoje nustatyta bendrųjų ir specialiųjų teritorijos vystymo tikslų sistema, numatanti nuosekliai įgyvendinti Lietuvos

Šiaulių miesto bendrasis planas. Konceptija. Miesto kompozicinė struktūra.

Šiaulių miesto bendrasis planas. Konceptija. Miesto vizualinio identiteto struktūra.

Respublikos teritorijos bendrajame plane įtvirtintus darnaus vystymo principus, užtikrinančius sveiką aplinką bei reglamentuojančius tinkamą gamtinių bei socialinių išteklių naudojimą. Tai tiesiogiai įtakoja miesto teritorijos erdvinės struktūros¹ koncepcijos formavimą, teritorijos funkcinių prioritetų sudarymą bei naudojimo ir apsaugos reglamentų formavimą.

6. Koncepcijoje siūloma kompoziciškai ir funkciškai gerai organizuota perspektyvinė miesto struktūra, kurioje būtų toliau plėtojami miesto urbanistiniai savitumai bei atitaisomos raidos deformacijos. Siūloma „3 žiedų“ planinė idėja plėtojant policentrinio miesto urbanistinės struktūros modelį. Pasirinkta kompaktiško didmiesčio plėtos kryptis reglamentuoja miesto fizinę plėtrą iš vidaus, kuomet priemiestinių teritorijų prijungiama minimaliai. Akcentuojami miesto istorinis struktūrinis branduolys – senamiestis ir kompozicinė miesto „žalioji“ ašis. Fiksuojama miesto vizualinio identiteto zona, kuri padeda identifikuoti pačius vertingiausius vaizdus ir vaizdo elementus, kuriuos būtina saugoti. Į miesto urbanistinę struktūrą siekiama integruoti naujus gyvenamuosius rajonus ir sodininkų bendrijas, kuriose įgyvendinti gyvenamojo fondo plėtrą.

4.2. Šiaulių miesto teritorinis zonavimas ir teritorijų raidos tendencijos

7. Bendrojo plano sprendiniuose pagrindinis dėmesys skiriamas urbanistinės struktūros architektūriniam - estetiniam aspektui, nes susiklosčiusio miesto rekonstrukcija vyksta tobulinant esamą struktūrą, įvertinus susiformavusią geometrinę miesto plano schemą, architektūrinę - urbanistinę kompoziciją, taip pat funkcinius ir kompozicinius ryšius tarp struktūros elementų. Šiaulių miesto teritorijoje siūloma urbanizuotų ir neurbanizuotų teritorijų visuma.

Urbanizuotas teritorijas sudaro:

- **Miesto centras – senamiestis.** Teritorija, kurioje identifikuoti senamiesčio struktūrinės ribos ir jos siūlomos juridiskai užfiksuoti kaip saugomas kultūros paveldo teritorijas. Aukštybinių pastatų statyba negalima.
- **Miesto periferiniai centrai** – penkios multifunkcinės intensyviai užstatomos teritorijos šiaurinėje ir pietinėje miesto dalyse. Sudaromos prielaidos aukštybinių pastatų statybai.
- **Mišrios didelio užstatymo intensyvumo teritorijos.** Dominuoja komercinės teritorijos.
- **Mišrios mažo užstatymo teritorijos.** Dominuoja komercinės teritorijos. Ribojamas aukštingumas.
- **Teritorijos visuomenės poreikiams.** Teritorijos skirtos švietimo, kultūros, sveikatos infrastruktūrai ir socialinei veiklai.
- **Specializuotų kompleksų teritorijos.** Dominuoja krašto apsaugos teritorijos.
- **Gyvenamosios didelio užstatymo intensyvumo teritorijos.** Dominuoja intensyviai užstatomos daugiaaukščio užstatymo teritorijos (iki 9 aukštų) su privaloma socialine ir aptarnavimo infrastruktūra įvairiuose miesto dalyse.
- **Gyvenamosios vidutinio užstatymo intensyvumo teritorijos.** Dominuoja daugiaaukščio užstatymo teritorijos (iki 5 aukštų) su privaloma socialine ir aptarnavimo infrastruktūra įvairiuose miesto dalyse. Paliekami ankščiau

¹ Erdvinė struktūra - trimatė sistema išreikšti kompoziciniai miesto ar rajono (miesto dalies) ypatumai . suplanuotų teritorijų maksimalūs aukštingumo rodikliai ir baigiama formuoti baigiama realizuoti planinė struktūra.

- **Gyvenamosios mažo užstatymo intensyvumo teritorijos.** Dominuoja mažaaukštės statybos kvartalai su privaloma socialine ir aptarnavimo infrastruktūra miesto centrinėje dalyje ir pakraščiuose. Į mažo užstatymo intensyvumo teritorijas konvertuojamos sodininkų bendrijų teritorijos.
- **Sodininkų bendrijų teritorijos,** kurių konversija skatinama į mažo užstatymo intensyvumo teritorijas.
- **Vandenvietės.** Vandenviečių teritorijoje galima kapitalinių statinių, tiesiogiai susijusių su vandenvietės funkcionavimu, statyba.
- **Pramonės ir sandėliavimo teritorijos.** Teritorijos darbo vietų, verslo, gamybos ir sandėliavimo objektų ir paslaugų plėtrai
- **Komercinės ir pramoninės teritorijos.** Teritorija darbo vietų plėtrai, kurioje labai išreikšta komercinė funkcija.
- **Oro uosto teritorija.** Teritorija krašto apsaugos ir susisiekimo tikslams.
- **Techninės infrastruktūros koridoriai.** Inžinerinių komunikacijų ir transporto koridorių teritorijos.
- **Techninės infrastruktūros objektų teritorijos.** Inžinerinių komunikacijų ir transporto objektų teritorijos.

Neurbanizuotas teritorijas atstovauja:

- **Intensyvaus naudojimo želdynai.** Rekreaciniai želdynai: parkai, skverai, aikštės, žaliosios jungtys, paplūdimiai, aktyvios rekreacijos teritorijos. Mokslinės, kultūrinės ir memorialinės paskirties želdynai: botanikos sodas, kapinės, meno ir parodų parkai. Apsauginės ir ekologinės paskirties želdynai.
- **Ekstensyvaus naudojimo želdynai.** Prioritetas teikiamas ekstensyviai rekreacijai. Galima naujų rekreacinių ir komercinių objektų, susijusių su poilsiu, pramogomis ir rekreacija, statyba. Miškų teritorijoms rengiami specialieji miškotvarkos projektai. Ekstensyvaus naudojimo želdynų teritorijoje esantys esami kitos paskirties sklypai tvarkomi ir naudojami vadovaujantis nuosavybės dokumentuose arba parengtuose ir Šiaulių miesto tarybos patvirtintuose detaliuose planuose nurodytais sklypo naudojimo būdais/pobūdžiais. Leidžiamas esamų kitos paskirties sklypų skaidymas į ne mažesnius kaip 1500 kv.m. ploto sklypus. Leidžiamas naujų sklypų ne mažesnių kaip 3000 kv.m. formavimas komercinių objektų, kaip atskirojo želdyno infrastruktūrai tarnaujančio objekto, statybai. Privaloma taršios ir gamybinės veiklos konversija į kitas netaršias veiklas.
- **Vandens ūkio teritorijos.** Vandens telkinių akvatorijos.

Urbanizuotų teritorijų raidos tendencijos

- Bendrinio atveju miesto administruojamos teritorijos geometrinė konfigūracija priklauso nuo principinės nuostatos – savaiminė raida (be išankstinio veiksmų plano) arba organizuota raida (tam tikrais principais suplanuota ir kontroliuojama bei reguliuojama). Neprofesionaliai organizuota raida prilygsta savaiminei raidai. Planuojant miestą, pasiūlyta kompaktiška (taisyklingos) miesto administruojamos teritorijos konfigūracija. Tai yra susiję su optimaliu gatvių tinklu ir optimalia inžinerine infrastruktūra, t.y. su ekonominiu efektyvumu.

- Gatvių tinklo ilgis turi būti trumpiausias, tačiau pakankamas. Transporto priemonių ryšiai realizuojami mažiausiomis sąnaudomis, gatvės yra pakankamo pralaidumo. Siekiama „trumpų ryšių“ miesto požymių. Gatvių tinklas sklandus, uždaro kontūro, taisyklingas.
- Pagal funkcinių ryšių tipą miestai būna arba monocentriniai, arba policentriniai. Šiaulių miesto administruojamos teritorijos dydis lemia policentrinį miesto urbanistinės struktūros modelį. Sprendinių laikotarpiui paliekami aiškiai išreikšti du centrai – istorinis centras ir naujų gyvenamųjų rajonų pietinis centras.
- Fizinės ir funkcinės struktūros stabilumas priklauso nuo struktūros tipo – uždara ar atvira struktūra. Atvira struktūra - nepriklausomai nuo plėtros tempų išlaikoma struktūra. Uždara struktūra - keičiama struktūra dėl naujų teritorijų užėmimo ir dėl senosios miesto dalies pertvarkymo. Šiauliai yra policentrinės struktūros atvejis, todėl būtinas balansas tarp struktūrų tipų, t.y. miesto centre struktūrą išlaikoma stabili.
- Miesto teritorijų naudojimas yra skirtingas skirtingose miesto dalyse. Centre siūlomas ypač intensyvus (>1500 gyv./ha) teritorijų naudojimas. Šalia centro numatomas intensyvus (100-400 gyv./ha), pakraščiuose - ekstensyvus (<100 gyv./ha) teritorijų naudojimas. 30-50žm./ha – tokios teritorijos numatomos gamtinio karkaso zonoje, tai yra ekstensyvaus naudojimo mažaaukščių gyvenamųjų namų teritorija, kurioje galima natūralios ir antropogeninės aplinkos pusiausvyra.
- Gyvenamųjų teritorijų funkcinė struktūra priklauso nuo teritorijos kūrimo koncepcijos. Suabsoliutinta gyvenamoji funkcija – tai yra, taip vadinami „miegamieji“ rajonai. Šiauliuose tokie rajonai – Lieporiai, Gytariai, Dainai. Funkcijų integravimu siekiama sukurti pilnavertę gyv. aplinką, kuriai būdingas polifunkciškumas, socialinių sluoksnių įvairovė, būsto tipų įvairovė ir pan. Ryšys su miesto struktūriniu branduoliu (miesto centru) – siekiama integruoti naujus gyvenamuosius rajonus į miesto urbanistinę struktūrą.
- Pramonės teritorijų struktūra priklauso nuo pramonės teritorijų padėties miesto centro atžvilgiu. Miesto centre arba šalia centro esančiose pramoninėse teritorijose numatoma konversija. Norint įvykdyti reikalavimą, kad kasmet reikalinga apie 10 -15 ha naujos tuščios teritorijos pramonės plėtrai, siūloma rezervinę teritoriją skirti šiaurės kryptimi už miesto ribų, prie aplinkkelio. Tokiu atveju, pramonės įmonių kūrimasis vyksta šalia gyvenamųjų rajonų. Pramonės teritorijų padėtis gyvenamųjų rajonų atžvilgiu, t.y. darbo jėgos atžvilgiu yra labai patogi. Pramonės teritorijų padėtis gamtinės aplinkos atžvilgiu – numatoma toli nuo gamtinio karkaso teritorijų. Pramonės įmonės aptarnaujanti infrastruktūra – neapkrauna esamo gatvių tinklo.
- Miesto centras, centrų sistema. Šiauliuose labai silpnai išreikštas istorinis centras, t.y. miesto struktūrinis branduolys. Reprzentacinio centro (senamiesčio) ribos yra neidentifikuotos. Todėl priorititinis sprendinys – senamiesčio struktūrinių ribų identifikavimas ir jų įteisinimas kaip saugomos kultūros paveldo teritorijos.
- Specializuoti centrai, alternatyvūs periferiniai centrai numatomi šiaurinėje ir pietinėje miesto dalyse dėl išsiplėtusios Šiaulių miesto administruojamos teritorijos. Istorinio centro nebepakanka, bet jis lieka dominuojantis.
- Miesto kompozicija yra susijusi su naujų teritorijų erdvine kompozicija. Pagrindinis struktūrinis branduolys – miesto centras (senamiestis). Miesto centro kompozicijos išbaigtumas priklauso nuo morfotipų kokybės ir jų išbaigtumo. Taikomi 3 plėtros būdai: atnaujinimas, konversija, nauja plėtra.

- Miesto vizualinis identitetas. Siūloma miesto panoramų ir silueto apžvalgos taškų sistema, kuri padėtų apibrėžti vizualinio identiteto zoną. Kartu identifikuojami vertingiausi vaizdai ir vaizdo elementai, kuriuos būtina saugoti. Vizualinio identiteto zona turi prasmę, jeigu yra apibrėžtos labai aiškios senamiesčio ribos. Ypač vertingas istoriškai susiklostęs Šiaulių miesto siluetas, žiūrint nuo bet kurio įvažiavimo į miestą (nuo Rygos, nuo Kaliningrado, nuo Klaipėdos, nuo Vilniaus). Visais atvejais ant pagrindinio įvažiavimo ašies yra katedra. Tai yra labai vertingas vaizdas, būdingas tik Šiauliams. Būtent todėl reikia maksimaliai saugoti Vilniaus ir Tilžės gatvių komponavimo principus, erdvinį karkasą, trasuotę ir t.t. Kadangi Šiauliuose nėra ryškus reljefas, todėl panoramų aspektas bus aktualus bus tada, kai "išdygs" naujų aukštybinių pastatų, kurie taps apžvalgos aikštelėmis. Šiam procesui reikia ruoštis, nes tai susiję su miesto istorinio centro identitetu.
- Sodininkų bendrijų teritorijų integracija į miesto urbanistinę struktūrą. Vykdoma gyvenamosios aplinkos pagerinimo, t.y. gyvenamojo fondo plėtra.
- Techninės infrastruktūros įtaka (aukštos įtampos linijos, geležinkelis, oro transportas ir t.t.) urbanistinei miesto struktūrai sprendinių laikotarpyje yra akivaizdi.

9. Neurbanizuotų teritorijų raidos tendencijos

- Vienas iš esminių bendrojo plano sprendinių – tinkama (optimali) pusiausvyrą tarp urbanizacinio teritorijos potencialo ir gamtinio kraštovaizdžio. Todėl miesto urbanistinėje struktūroje siūlomas „žaliosios kompozicinės ašies principas“ ir žaliųjų jungčių sistema.

4.3. Šiaulių miesto teritorijos fizinė plėtra

10. Pagal tikslią žemės naudojimo paskirtį esamoje padėtyje miesto administracinėse ribose yra 655 ha (8%) žemės ūkio tikslinės žemės naudojimo paskirties žemės, 423 ha (5%) miškų ūkio tikslinės žemės naudojimo paskirties žemės, 4449 ha (55%) kitos tikslinės žemės naudojimo paskirties žemės, 1345 ha (16%) valstybinio vandenių fondo žemės. Kultūros paveldo objektai esamoje padėtyje yra kitoje arba miškų ūkio tikslinės paskirties žemėje. Tik vienas kultūros paveldo objektas yra konservacinėje tikslinėje žemės naudojimo paskirtyje ir užima 0,9 ha, kas miesto administracinėse ribose sudaro vos 0,01% miesto teritorijos. Laisvos ir neužstatytos teritorijos, kurios nepriskiriamos jokiai tikslinei žemės naudojimo paskirčiai, Šiaulių mieste sudaro 1235 ha (15%).

11. Daroma prielaida, kad miesto plėtra pagal optimistines socialines – ekonomines prognozes iki 2017 metų gali vykti nekeičiant miesto ribų, t.y. miesto juridinėse ribose. Iki 2027 metų į miesto ribas gali būti įjungta 705,52 ha teritorijų. Identifikuojant miesto fizinės plėtros poreikį laikomasi nuostatos, kad miesto juridinės ribos, jų keitimas yra nebūtinai susijęs su fizine plėtra ir būtinu tiesioginiu urbanizavimu.

4.3. lentelė. Šiaulių miesto teritorija

<i>Teritorijos pavadinimas</i>	<i>Užstatytas (užimtas) plotas, ha</i>	<i>Laisvas (neužimtas) plotas, ha</i>	<i>Bendras plotas, ha</i>
1	2	3	4
Esama miesto teritorija	7322,36	786,72	8109,08
Prijungiama prie miesto teritorija	275,86	429,66	705,52
Iš viso:	7598,22	1216,38	8814,6

4.4. Žaliųjų plotų¹ sistema

Bendrosios nuostatos

1. Žaliųjų plotų sistema yra nepaprastai svarbi ir neatskiriama miesto urbanistinės struktūros dalis, kuri yra formuojama tikslu išsaugoti visuomeniškai ir ekologiškai vertingo gamtinio kraštovaizdžio plotus, jų visumą tvarkyti kaip teritorinę sistemą, siekiant gerinti ekologines bei rekreacines gyvenamosios aplinkos sąlygas, kuriant patrauklaus miesto įvaizdį.

2. Žaliųjų plotų sistema yra miesto teritorijos gamtinio karkaso dalis, plėtojama kaip funkciškai tikslinga ir kompozicijos požiūriu vieninga struktūra.

3. Žaliųjų plotų sistemos plėtojimo, diferencijavimo ir tvarkymo reglamentavimas nustatomas įvertinant:

1) Gamtinio karkaso teritorijų lokalizaciją, kuri leidžia žaliuosius plotus vertinti sisteminiu požiūriu, pamatyti kiekvieno jų reikšmę visai sistemai ir ne tik kiek jie naudingi gyventojams, bet ir kaip jie palaiko viso gamtinio komplekso gyvybingumą;

2) Gamtosauginiu požiūriu reikšmingas ir (arba) vaizdingas gamtines teritorijas, išlaikiusias natūralaus arba sąlyginai natūralaus kraštovaizdžio pobūdį.

3) Esamus žaliuosius plotus – atskiruosius želdynus ir kitus saugotinus želdinius, miškus, jų teritorinę sklaidą, estetines savybes ir tinkamumą rekreacijai;

4) Teritorijas, kuriose yra nepalankios ekogeologinės sąlygos užstatymo plėtrai ir ūkinei veiklai.

4. Vadovaujantis miestų ir miestelių teritorijų bendrųjų planų rengimo taisyklėmis (Žin., 2006, Nr. 145 - 5559), nustatyti žemės naudojimo būdų pagal tikslią paskirtį suskirstymu (Žin., 2006, Nr. 45 –1633), kaip savarankiški miesto struktūros elementai bendrojo planavimo lygmenyje iš visų žaliųjų plotų išskiriami: *miškai – miško parkai*² ir *miesto miškai*³ (miškų ūkio paskirties žemėse) ir *urbanizuotų teritorijų viešųjų erdvių* arba *atskirieji želdynai*⁴: *rekreacinės paskirties* (aikštės, parkai, skverai, žaliosios jungtys) bei *apsauginės ir ekologinės paskirties* (kitos paskirties žemės bendro naudojimo teritorijose).

5. Šiaulių miesto teritorijos bendrojo plano sprendiniuose nustatytose žaliųjų plotų sistemos teritorijose veiklos ypatumus ir apribojimus nustato LR Želdynų įstatymas (Žin., 2007, Nr. 80- 3215), LR Miškų įstatymas (Žin., 1994, Nr. 96-1872), LR Saugomų teritorijų įstatymas (Žin. 2001, Nr. 108-3902), Gamtinio karkaso nuostatai (Žin., 2007, Nr. 22-858), LR aplinkos ministro įsakymas „Dėl atskirųjų rekreacinės paskirties želdynų plotų normų ir priklausomųjų želdynų normų (plotų) nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2007, Nr. 137-5624) ir kt.

¹ *Žalieji plotai* – tai apibendrinta sąvoka, kuri apima miškų ūkio paskirties žemėje ir kitos paskirties žemėje esančius želdynus ir želdinius.

² *Miško parkai* – poilsiui, visuomenės reikmėms naudojami miškai su atitinkama įranga ir infrastruktūra (privažiuojamaisiais keliais, poilsio ir automobilių stovėjimo aikštelėmis, pasivaikščiojimo, dviračių, slidinėjimo takais, masinių renginių vietomis, paplūdimiais, įvairia poilsiui skirta įranga ir statiniais). Minimalus plotas priskirti šiam pogrupiui – 3 hektarai.

³ *Miestų miškai* – miestų teritorijose esantys miškai, kurių funkcinė paskirtis yra tenkinti miestų gyventojų rekreacines, sanitarines ir higienos reikmes, sudaryti sąlygas, palankias rekreacijai, masiniams renginiams gamtoje, gryninti miestų orą, gerinti jų estetinį vaizdą, formuoti ir palaikyti tam tinkamiausius medynus.

⁴ *Atskirieji želdynai* – želdynai, esantys tik jiems skirtuose žemės sklypuose.

Rengimo etapas. II dalis. Sprendinių konkretizavimas

6. Laikantis LR piliečių nuosavybės teisių ir išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 12 str. 3 skirsnio nuostatų, žaliųjų plotų sistemos teritorijos priskiriamos Valstybės išperkamai žemei.

Jeigu tokiose teritorijose jau atkurtos piliečių žemės nuosavybės teisės, gražintame žemės sklype kapitalinių pastatų statyba – negalima, išskyrus poilsio aptarnavimo pastatų ir rekreacinės infrastruktūros objektų statybą, kurią numato tokių objektų išdėstymo specialusis planas. Visais atvejais pastatų ir įrenginių statyba negalima natūralių biocenozių bei rekreacinių želdinių zonose. Urbanizacijos laipsnis (plotų po pastatais, įrenginiais ir dirbtinėmis dangomis santykis su laisvu žemės paviršiumi) yra ribojamas ir priklauso nuo želdyno zonos paskirties.

Žaliųjų plotų sistemos vystymo sprendiniai

7. Šiaulių miesto teritorijos bendrojo plano sprendiniuose planuojama žaliųjų plotų sistema nustatoma:

1) maksimaliai išsaugant miesto gamtinę aplinką ir žalio miesto įvaizdį bei toliau jį stiprinant;

2) sustabdant statybų skverbimąsi į gamtosauginiu požiūriu reikšmingas gamtinio karkaso teritorijas – regioninės svarbos geoekologinės takoskyrą, Talkšos-Kulpės ir kitus migracinius koridorius, rajoninės ir vietinės svarbos vidinio stabilizavimo arealus, miško medynais ir kitais želdiniais apaugusias teritorijas, ypatingą dėmesį skiriant įtraukimui į žaliųjų plotų sistemą tų gamtinio karkaso teritorijų, kurios yra išlaikiusios natūralaus arba sąlyginai natūralaus kraštovaizdžio pobūdį;

3) formuojant *atskirusius rekreacinės paskirties* želdynus naujai įsavinamose miesto zonose ir įjungiant juos į esamą žaliųjų plotų sistemą;

4) formuojant *atskirusius apsauginės ir ekologinės paskirties* želdynus pramoninių, komunalinių ir infrastruktūros teritorijų aplinkoje;

5) reikiamą dėmesį skiriant mažiausiai išvystytų žaliųjų plotų sistemos grandžių - žaliųjų jungčių ir apsauginių želdynų kūrimui.

8. Šiaulių miesto teritorijos bendrojo plano sprendiniuose, kaip savarankiški miesto struktūros elementai, žaliųjų plotų sistemą formuoja: *miškai – miško parkai ir miesto miškai* (miškų ūkio paskirties žemė), *atskirieji želdynai* – parkai, skverai, miesto sodai, žaliosios jungtys bei *apsauginės ir ekologinės paskirties želdynai* (kitos paskirties žemė, bendro naudojimo teritorijos). Nustatytų žaliųjų plotų sistemos sudedamųjų dalių teritorinė lokalizacija pateikiama brėžiniuose: „Pagrindinis brėžinys“, „Kraštovaizdžio ir nekilnojamo kultūros paveldo tvarkymo brėžinys“, apskaita pagal nustatytas kategorijas 4.6.1 lentelėje.

9. Šiaulių miesto bendrojo plano sprendiniuose planuojama žaliųjų plotų sistema užima **1634,2 ha - 18,5% miesto teritorijos**. Žaliųjų plotų sistemoje labai svarbų ir aktyvų vaidmenį atliekantys *atskirieji želdynai* užima 850,4ha - 9,6% miesto teritorijos. *Atskirieji rekreacinės paskirties želdynai* – parkai, skverai, miesto sodai, žaliosios jungtys - 756,9 ha - 8,6% miesto teritorijos. Miesto žaliųjų plotų sistemoje beveik pusė jų teritorijų ploto (48%) tenka *miškams* 783,8 ha – 8,9 % miesto teritorijos, tame tarpe *miško parkams* 631,9 ha – 7,2 % miesto teritorijos ir *miesto miškams* 151,9 ha – 1,7 % miesto teritorijos.

Rengimo etapas. II dalis. Sprendinių konkretizavimas

10. Vadovaujanti atskirųjų rekreacinės paskirties želdynų plotų normomis (Žin., 2007, Nr. 137-5624) privalomieji (t.y. normuojami) miesto struktūros želdynai yra parkai, miesto sodai ir skverai. Sprendiniuose numatomi parkai, miesto sodai ir skverai užima 598 ha. Perspektyvoje Šiaulių mieste vienam gyventojui¹ (2017 m. planuojamas gyventojų skaičius 150,0 tūkst.) privalomųjų miesto struktūros želdynų turėtų tekti apie 40 m². Perspektyvinis rodiklis yra aukštas ir kiekybiniu požiūriu viršija normatyvinius reikalavimus

4.6.1.lentelė. Šiaulių miesto miškų ir atskirųjų želdynų pasiskirstymas

Kategorija	Kiekis (vnt.)	Plotas (ha)	% nuo bendro ploto
Miškai (miškų ūkio paskirties žemė)			
Miško parkai	4	631,9	38,7
Miesto miškai	...*	151,9	9,3
Viso:	...	783,8	48,0
Atskirieji želdynai (kitos paskirties žemė, bendro naudojimo teritorijos)			
Aikštės	1	1,3	0,1
Parkai	20	570,8	34,9
Skverai, miesto sodai	16	27,2	1,7
Žaliosios jungtys	... *	157,6	9,6
Apsauginiai želdynai	... *	93,5	5,7
Viso:	...	850,4	52,0
Iš viso:	....	1634,2	100

* - susideda iš kelių ir daugiau plotų ar atkarpu, todėl bendras kiekis (vnt.) nekonkretizuojamas.

11. Sprendiniuose fiksuojamas praktiškai visų „Esamos būklės analizės ir vertinimo“ etape inventorizuotų ir lokalizuotų žaliųjų plotų teritorijų - miesto miškų, parkų, skverų ir kt. išsaugojimas. Žaliųjų plotų sistema teritoriškai žymiai plečiama ir papildoma naujais nariais: naujais rekreacinės paskirties želdynų (parkų, skverų), miesto miškų plotais, formuojamu žaliųjų jungčių², sukabinančių tarpusavyje daugumą želdynų bei lankytinų miesto vietų, tinklu. Miesto miškų ir atskirųjų želdynų teritorinė lokalizacija teikiama brėžiniuose „Pagrindinis brėžinys“, „Kraštovaizdžio ir nekilnojamo kultūros paveldo tvarkymo brėžinys“.

12. Atskirųjų želdynų tarpe parkai, miesto sodai ir skverai yra svarbiausieji bei privalomi miesto struktūros ir tuo pačiu žaliųjų plotų sistemos elementai. Pagal paskirties ypatumus jie gali būti rekreacinės, mokslinės, kultūrinės, memorialinės ir kt. paskirties. Priklausomai nuo paskirties skiriasi parkų ir skverų planavimas, jų dalių –

¹ Vadovaujantis LR aplinkos ministro įsakymu „Dėl atskirųjų rekreacinės paskirties želdynų plotų normų ir priklausomųjų želdynų normų (plotų) nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2007, Nr. 137-5624) Šiaulių mieste (didelių miestų grupė) vienam gyventojui turėtų tekti ne mažiau kaip 25 m² atskirųjų rekreacinės paskirties želdynų.

² Žalioji jungtis – ne siauresnis kaip 20 m pločio atskirasis želdynas, jungiantis miesto želdynus ir miškus mieste ir už jo ribų į želdynų sistemą, skirtas rekreacijai, darantis poveikį oro masių judėjimui ir atliekantis migracijos koridoriaus funkciją.

Rengimo etapas. II dalis. Sprendinių konkretizavimas

funkcinių zonų sudėtis ir dydžiai, želdinimo ir tvarkymo pobūdis. Principinės Šiaulių miesto atskirųjų želdynų funkcinio naudojimo kryptys teikiamos 4.6.2 lentelėje.

13. Nustatytose atskirųjų želdynų teritorijose negali būti formuojami žemės sklypai nuosavybės teisėms atkurti, privaloma laikytis griežtos nuostatos nevykdyti jose statybų. Atskirais atvejais, pagal želdynų detalų planą numatytose lankytojų aptarnavimo zonose, gali būti statomi tam skirti pastatai. Visais atvejais pastatų ir įrenginių statyba negalima natūralių biocenozių bei rekreacinių želdinių zonose. Urbanizacijos laipsnis (plotų po pastatais, įrenginiais ir dirbtinėmis dangomis santykis su laisvu žemės paviršiumi) yra ribojamas ir priklauso nuo želdyno zonos paskirties.

4.6.2. lentelė. Šiaulių miesto miško parkų ir atskirtųjų želdynų funkcinio naudojimo pasiūlymai

Nr. brėžinyje*	Teritorijos pavadinimas	Paskirtis, siūlomos funkcijos
1	2	3
Miško parkai (miškų ūkio paskirties žemė)		
-	Pabalių	Rekreacinės paskirties - ramiam ir aktyviam poilsiui.
-	Rėkyvos	Rekreacinės paskirties - ramiam ir aktyviam poilsiui. Tvarkymas ir pritaikymas rekreaciniam naudojimui turi būti vykdomas įvertinant tai, kad čia skiriama Europos Bendrijos svarbos buveinių apsaugai svarbi teritorija (LTSIA0005, Rėkyvos pelkė ir Dzidų miškas). Specialiuosius tvarkymo ypatumus nustato Vyriausybės patvirtinti Bendrieji buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatai (Žin., 2006, Nr.44-1606, 1 priedas).
-	Margių	Rekreacinės paskirties - ramiam ir aktyviam poilsiui.
-	Zoknių	Rekreacinės paskirties - ramiam ir aktyviam poilsiui
Aikštės (kitos paskirties žemė, bendro naudojimo teritorijos)		
1.	Prisikėlimo	Reprezentacinė miesto aikštė, renginių organizavimas.
Parkai (kitos paskirties žemė, bendro naudojimo teritorijos)		
2.	Centrinis parkas	Rekreacinės paskirties – polifunkcinio naudojimo. Ramiam ir aktyviam poilsiui, pramoginių, kultūrinių ir kitų renginių organizavimui.
3.	Hidro parkas	Rekreacinės paskirties – polifunkcinio naudojimo su ramaus (rekreacinių želdinių, peizažinėmis) ir aktyvaus poilsio (sporto ir žaidimų, pliažų) zonomis. Parko formavime pirmasis dėmesys skirtinas dominuojanti vaidmenį atliekančių paviršinio vandens telkinių rekreacinių savybių gerinimui.
4.	Gubernijos parkas	Kultūrinės paskirties – pažintiniam lankymui, ramiam poilsiui. Parkas įtrauktas į nekilnojamojo kultūros vertybių registrą.
5.	Senasis Didždvario parkas	Kultūrinės paskirties – pažintiniam lankymui, ramiam ir aktyviam poilsiui tam skirtose zonose. Parkas įtrauktas į nekilnojamojo kultūros vertybių registrą.
6.	Prūdėlio parkas	Rekreacinės paskirties – ramiam ir aktyviam poilsiui, tame tarpe prie vandens.
7.	Lieporių parkas	Rekreacinės paskirties – ramiam ir aktyviam poilsiui.
8.	Talšos parkas	Rekreacinės paskirties - polifunkcinio naudojimo.

Rengimo etapas. II dalis. Sprendinių konkretizavimas

1	2	3
9	Salduvės parkas	Rekreacinės – kultūrinės paskirties. Polifunkcinio naudojimo su ramaus (rekreacinių želdinių, peizažinėmis), aktyvaus poilsio (sporto ir žaidimų, renginių) ir pažintinio lankymo (nekilnojamos kultūros vertybės – Šiaulių piliakalnio su sen. gyvenvieta) zonomis.
10.	Dainų	Rekreacinės paskirties - polifunkcinio naudojimo su ramaus (rekreacinių želdinių, peizažinėmis) ir aktyvaus poilsio (sporto ir žaidimų) zonomis
11.	Naujasis parkas	Rekreacinės paskirties - ramiam ir aktyviam poilsiui
12.	Gegužių parkas	Rekreacinės paskirties - ramiam ir aktyviam poilsiui
13.	Rėkyvos parkas	Rekreacinės – kultūrinės paskirties. Polifunkcinio naudojimo su ramaus (rekreacinių želdinių, peizažinėmis), aktyvaus poilsio (sporto ir žaidimų, pliažų, renginių) ir pažintinio lankymo zonomis. Parkas įtrauktas į nekilnojamų kultūros vertybių registrą.
14.	Projektuojami parkai	Rekreacinės paskirties – ramiam ir aktyviam poilsiui. Projektuojamų parkų tarpe vienas (nekilnojamos kultūros vertybės - Lieporių senovės gyvenvietės, Lieporių kapinyno teritorija) numatomas kaip kultūrinės paskirties - pažintiniam lankymui, mokomajam lankymui, ramiam poilsiui.
Skverai, miesto sodai, žaliosios jungtys (kitos paskirties žemė, bendro naudojimo teritorijos)		
15.	Skverai – esami (10)	Rekreacinės paskirties – trumpalaikiam ramiam poilsiui, aplinkos pagerinimui.
16.	Skverai– projektuojami (4)	Rekreacinės paskirties – trumpalaikiam ramiam poilsiui, aplinkos pagerinimui
17.	Miesto sodai	Rekreacinės paskirties – ramiam poilsiui, nemasiniam renginiams.
-	Žaliosios jungtys	Rekreacinės ir apsauginės paskirties – ryšių tarp žaliųjų plotų sistemos sudedamųjų dalių užtikrinimui, gamtinio karkaso migracijos koridorių funkcijoms atlikti.

* žiūrėti brėžinyje - „Kraštovaizdžio ir nekilnojamo kultūros paveldo tvarkymo brėžinys“.

14. *Atskirieji apsauginės ir ekologinės paskirties želdynai.* Tai savarankiška atskirųjų želdynų grupė, išskiriama 93,5 ha plote. Šių želdynų paskirtis tarnauti konkrečios apsaugos tikslams, priklausomai nuo atitinkamos teritorijos specifinių ypatumų. Apsauginės paskirties želdynai numatomi tam tikrose, ypač jautriose antropogeniniam poveikiui gamtinio karkaso dalyse, vandens telkinių, pramonės įmonių ir komunalinių objektų apsaugos zonose, kelių sanitarinės apsaugos zonose ir kt. Šių želdynų formavimo ypatumai ir tvarkymo reglamentas nustatomas įvertinant kiekvienos konkrečios vietos gamtinės aplinkos ypatumus ir ekologinės apsaugos tikslus. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas apsauginės ir ekologinės paskirties želdynų formavimui sureguliuotų mažųjų vandentekmių bei kitų vandens telkinių, intensyvaus eisimo gatvių ir kt. aplinkoje

15. Miesto teritorijos bendrojo plano rengimo lygmenyje sprendžiami žaliųjų plotų sistemos dalių teritorinio išdėstymo, ribų, kiekio, priskyrimo atitinkamai kategorijai ir funkcinio naudojimo klausimai. Detalesniam žaliųjų plotų sistemos dalių tvarkymo ir naudojimo reikalavimų suformulavimui būtina parengti specialų miesto “žaliąjį planą” - miesto rekreacinių miškų ir atskirųjų želdynų tvarkymo, o taip pat detaliuosius ar specialiuosius teritorinio planavimo dokumentus, kur būtų sprendžiami kiekvieno konkretaus želdyno naudojimo ir tvarkymo klausimai, užtikrinant jų apsaugą ir pilnavertį funkcionavimą

16. Sprendiniuose planuojami miškų ūkio paskirties žemių teritoriniai pokyčiai didėjimo linkme - iki 783,8 ha (8,9% miesto teritorijos ploto) Šie pasikeitimai susiję su miškais apaugusių teritorijų ribų optimizavimu (tai ypač liečia savivaldybės valdomus nevalstybinės reikšmės miškus), siūlymais apmiškinti nenaudojamų žemių plotus gamtinio karkaso teritorijose.

17. Pagal ūkininkavimo tikslus, ūkininkavimo režimą ir pagrindinę funkcinę paskirtį Šiaulių miesto miškai priskiriami rekreacinių (IIB) miškų grupei. Pagal rekreacijos pobūdį ir žmonių lankymosi intensyvumą, šie miškai išskiriami į du pogrupius – *miško parkų* (intensyvaus pritaikymo rekreaciniai miškai) ir *miesto miškų* (ekstensyvaus pritaikymo rekreaciniai miškai).

18. *Miško parkai* – Pabalių, Rėkyvos, Margių, Zoknių yra išskiriami 631,9 ha plote. Nustatytuose miško parkuose galima didelė užsiėmimų – poilsavimo formų įvairovė atitinkamose zonose: ramus pasivaikščiojimas, išskylavimas, lauko žaidimai, mokomasis lankymas, sportinis pasivaikščiojimas arba sportinis lavinimas (sveikatingumo takai), orientacinis sportas, pasivažinėjimas dviračiu, ramus poilsis, slidinėjimas žiemą ir kt. Miško parkuose, palyginus su likusiais rekreaciniais miškais, reikia daugiausiai ūkinio tvarkymo priemonių. Juose yra kuriama intensyviai poilsiui pritaikyta būdinga parkui miško sudėtis ir struktūra, tankus rekreacinės infrastruktūros tinklas, plečiantis poilsavimo galimybes bei užtikrinantis jo komfortą, formuojamos aikštelės, reginiai.

19. *Miesto miškai* išskiriami 151,9 ha plote. *Miesto miškų* pagrindinė funkcinė paskirtis yra tenkinti gyventojų rekreacines, sanitarijos ir higienos reikmes, sudaryti sąlygas palankias rekreacijai, masiniams renginiams gamtoje, gryninti miestų orą, gerinti estetinį vaizdą, formuoti ir palaikyti tam tinkamus medynus. Šiuose miškuose palaikoma artima natūraliai miško struktūra. Siekiant pagerinti sąlygas poilsiui, vykdomos sanitarinių – higieninių ir estetinių savybių gerinimo, reginių formavimo bei medynų atsparumo didinimo priemonės, kuriama minimali rekreacinė infrastruktūra. Šiaulių *miesto* miškuose galimas ramaus pobūdžio rekreacinis naudojimas be nakvynės ir statybinės programos.

20. Miškais apaugusių teritorijų tvarkymo reglamentą nustato Lietuvos Respublikos Miškų bei Saugomų teritorijų įstatymai, Gamtinio karkaso nuostatai, Specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygos. Konkrečios *rekreacinių* miškų tvarkymo priemonės turi būti numatomos miškotvarkos projektuose, o *miško parkų* - kompleksiniuose planavimo projektuose, kurie susidėtų iš miškotvarkos ir architektūrinio planavimo projektų.

21. Miesto bendrojo plano lygmenyje nėra sprendžiami *priklausomųjų želdynų*¹ plotų, teritorinio išdėstymo principų ir kt. klausimai. Jokiu būdu negalima sumenkinti šių želdynų, kurie yra privalomi urbanizuotų teritorijų - gyvenamųjų, visuomeninių, pramonės ir sandėliavimo objektų, komercinės paskirties ir kt. teritorijų aplinkos komponentai, reikšmės. *Priklausomieji želdynai* yra labai svarbūs siekiant gerinti aplinkos kokybę (tiek estetinę, tiek ekologinę), tenkinant visuomenės sveikos gyvensenos poreikius, palaikant teritorijos ekologinį stabilumą, sudarant galimybes formuoti įvairaus pobūdžio erdves, mažinant agresyvų pastatų poveikį ir t.t. Šie

¹*Priklausomasis želdynas* – želdynas, esantis kito objekto žemės sklype.

želdynai gali būti parodomi tik atskirų miesto dalių arba objektų detaliuose projektuose, o jų plotai nustatomi vadovaujantis LR aplinkos ministro įsakymu „Dėl atskirųjų rekreacinės paskirties želdynų plotų normų ir priklausomųjų želdynų normų (plotų) nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2007, Nr. 137-5624). Konkrečios priklausomųjų želdynų formavimo ir tvarkymo priemonės sprendžiamos žemesnio lygmens teritorinio planavimo dokumentuose.

4.5. Gamtinio kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsauga

1. Šalyje bendrąją teritorijos gamtinio kraštovaizdžio įvairovės (jo geogenetinio fondo) apsaugos sistemą užtikrina specialus, pagal LR Saugomų teritorijų įstatymą įsteigtų instituciškai (turinčių administraciją) ir neinstituciškai organizuotų konservacinės apsaugos prioriteto (išsaugančių)¹ bei kompleksinių² saugomų teritorijų tinklas.

2. Šiaulių mieste (projektuojamose ribose) ir artimose apylinkėse gamtinio kraštovaizdžio įvairovės apsaugos sistemai priklauso neinstitucinės saugomos teritorijos: biosferos poligonas (1), valstybiniai draustiniai (2). Šių, gamtinio kraštovaizdžio įvairovės apsaugą vykdančių saugomų teritorijų suvestinė pagal atskiras LR Saugomų teritorijų įstatymu nustatytas saugomų teritorijų grupes pateikiama lentelėje (4.5.1 lentelė).

4.5.1 lentelė. Gamtinio kraštovaizdžio įvairovę Šiaulių mieste (projektuojamose ribose) ir artimose apylinkėse išsaugančios saugomos teritorijos

Saugomų teritorijų grupė	Saugomos teritorijos pavadinimas	Įsteigimo data	Plotas (ha)/ <u>dalis mieste</u>	Steigimo tikslai
BIOSFEROS POLIGONAI	1. Gubernijos miško	2004	19262 / -	Išsaugoti Gubernijos miško ekosistemą, ypač siekiant išlaikyti mažojo erelio rėksnio (<i>Aquila pomarina</i>) populiaciją teritorijoje
VALSTYBINIAI DRAUSTINIAI	2. Rėkyvos botaninis - zoologinis	1992	787,35 / <u>0,76</u>	Išsaugoti Rėkyvos apyežerio pelkinį kompleksą su būdinga augalija ir gyvūnija
	3. Vijuolių entomologinis	1992	69,98 / -	Išsaugoti Gubernijos miško entomofauną su retomis vabzdžių rūšimis
VISOS ŠT MIESTO SAVIVALDYBĖJE			787,35 / 0,76	

3. Šiaulių miesto, kaip ir rajono savivaldybėje, nėra įsteigtų vietinio lygmens - savivaldybės saugomų draustinių ar gamtinio kraštovaizdžio objektų. Įvertinant esamą situaciją, bendrasis planas akcentuoja teritorijų paieškų vietinio lygmens draustinių steigimui tikslingumą. Šiaulių miesto savivaldybės teritorijos bendrajame plane neteikiami pasiūlymai dėl naujų saugomų teritorijų steigimo. Tai būtų specialaus aplinkosauginio planavimo dokumentų tikslas.

¹ Konservacinės apsaugos prioriteto (išsaugančios) teritorijos - teritorijos, kuriose saugomi unikalūs arba tipiški gamtinio ir (ar) kultūrinio kraštovaizdžio kompleksai bei objektai ir biologinė įvairovė.

² Kompleksinės saugomos teritorijos – gamtiniu ir (ar) kultūriniu vientisumu pasižyminčios teritorijos, kuriose pagal bendrą apsaugos, tvarkymą ir naudojimo programą sujungiamos įvairių apsaugos kryptų prioriteto, taip pat rekreacinės ir ūkinės zonos.

4. Biologinės įvairovės apsaugos sistemą Šiaulių mieste (projektuojamose ribose) ir artimose apylinkėse atstovauja nacionalinę saugomų teritorijų sistemą perdengiančio Europos ekologinio tinklo *Natura 2000* teritorijos:

- 1) paukščių apsaugai svarbios teritorijos (PAST);
- 2) buveinių apsaugai svarbios teritorijos (BAST).

4. Paukščių apsaugai svarbi teritorija - *Gubernijos miškas* (Žin. 2006, Nr. 92- 3635). Teritorijos plotas 19262 ha, iš jų 18230,6 ha Šiaulių rajono savivaldybėje. Į projektuojamas Šiaulių miesto ribas paukščių apsaugai svarbi teritorija nepatenka. Gubernijos miške aptinkami europinės svarbos saugomų rūšių paukščiai – mažieji ereliai rėksniai (*Aquila pamarina*). Paukščių apsaugai svarbios teritorijos ribos sutampa su patvirtintomis Gubernijos miško biosferos poligono ribomis.

5. Paukščių apsaugai svarbiose teritorijose yra draudžiama arba ribojama veikla, galinti pakenkti saugomoms paukščių rūšims, jų buveinėms, perėjimo, mitybos, šėrimosi, poilsio ir migracijų susitelkimo vietose. Jose statyti bei rekonstruoti statinius, tiesti ir rekonstruoti kelius, vamzdynus, elektros tiekimo ir ryšių linijas bei įgyvendinti kitus planus ir projektus, galinčius turėti poveikį paukščių apsaugai svarbioms teritorijoms, galima tik nustatyta tvarka įvertinus jų poveikį paukščių apsaugai svarbioms teritorijoms ir teisės aktų nustatyta tvarka gavus leidimą. Tvarkymo ypatumus reglamentuoja Vyriausybės patvirtinti Bendrieji buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatai (Žin., 2006, Nr.44-1606).

6. Buveinių apsaugai svarbi teritorija - *Rėkyvos pelkė ir Dzidų miškas* (Žin., 2005, Nr. 105 – 3908). Tai 4721,78 ha (iš jų 1598,82 ha Šiaulių miesto ribose) plotą užimanti buveinė. Rėkyvos pelkėje ir Dzidų miške aptinkama europinės svarbos saugoma rūšis – kūdrinis pelėausis. Į buveinių apsaugai svarbios teritorijos ribas patenka Rėkyvos botaninis – zoologinis draustinis.

7. Buveinių apsaugai svarbių teritorijų apsaugos režimas nustatomas subalansuotomis priemonėmis: išsaugojimo (konservacinėmis), prevencinėmis priemonėmis, teritorijų planavimo dokumentų bei planų sprendiniais, taip pat vertinimo priemonėmis, nustatančiomis projektų poveikį buveinių apsaugai svarbioms teritorijoms. Europos Bendrijos svarbos buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų tvarkymo ypatumus nustato Vyriausybės patvirtinti Bendrieji buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatai (Žin., 2006, Nr.44-1606).

8. Miesto teritorijoje ir apylinkėse vykstantys procesai nuolat daro tiesioginę ir netiesioginę žalą išlikusioms natūralioms bei pusiau natūralioms teritorijoms, todėl reikalingi tolimesni išsamūs biologinės įvairovės tyrimai, kurių metu būtų išaiškintos gamtosauginiu požiūriu vertingos neužstatytos miesto erdvės, tame tarpe miesto plėtos interesų zonose, pateiktos jų apsaugos rekomendacijos. Biologinės įvairovės apsaugos plėtojimo pagrindimas yra specialaus aplinkosauginio planavimo dokumentų tikslas ir miesto teritorijos bendrajame plane nesprenžiamas.

4.6. Nekilnojamasis kultūros paveldas

Kultūros vertybių apsaugos kryptys ir tikslai

1. Šiaulių miesto kultūros paveldas – Šiaulių miesto istorijos puslapiai, tai reikšmingi objektai ir teritorijos, kurie reprezentuoja istorinę miesto aplinką, kartu atspindi miesto formavimosi etapus, formuoja miesto įvaizdį ir padeda išlaikyti miesto savitumą. Siekiant užtikrinti darnią ir subalansuotą miesto plėtrą, svarbu skirti pakankamą dėmesį miesto kultūros paveldo objektų ir teritorijų apsaugai ir palaikymui. Taigi pagrindinė sprendinių nuostata kultūros paveldo srityje – išsaugoti nekilnojamąjį kultūros paveldą kaip neatskiriamą ir integruotą miestovaizdžio elementą ir perduoti jį ateities kartoms.

2. Šiaulių miesto bendrojo plano sprendinių pagrindinės nekilnojamojo kultūros paveldo saugojimo mieste nuostatos:

- *kultūros ir gamtos paveldo apsaugos integralumo stiprinimas, prioritetą teikiant kultūros paveldo objektų autento apsaugai ir palaikymui;*
- *Esamų kultūros vertybių priežiūra, išlaikymas ir išsaugojimas priklausomai nuo objekto kultūrinės vertės ir autentiškumo;*
- *Prarastų ir sunykusių kultūros vertybių atkūrimas;*
- *Kultūros vertybių eksponavimas;*
- *Naujų kultūros vertybių išaiškinimas, įvertinimas ir registravimas;*
- *objektų išsaugojimas naudojant miesto reikmėms ypač viešajai paskirčiai bei kultūriniam turizmui.*

3. Bendrojo plano kultūros paveldo apsaugos sprendiniai nustato pagrindines Šiaulių miesto kultūros paveldo apsaugos gaires miesto teritorijos planavime. Jos užtikrina kultūros paveldo objektų išsaugojimą, jų patrauklumo didinimą, pritaikymą miesto poreikiams, ir pažintinio turizmo reikmėms. Miesto teritorijos bendrajame plane numatoma išsaugoti objektus ir teritorijas, kuriose gausu paveldo vertybių, kad vertės, dėl kurių vertybės įrašytos į nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą, būtų palaikomos autentiškos, sutvirtinamos, tinkamai atskleidžiamos ir prieinamos visuomenei, ir kad šio paveldo pilnatvė būtų perduota ateities kartoms.

Kultūros vertybių saugojimas ir naudojimas

4. Bendrojo plano sudėtyje nkeliamas uždavinys naujų paveldo objektų išaiškinimui. Tai specializuotų tyrimų ir specialiųjų planų uždavinys. Didesnis dėmesys buvo skirtas kultūrinės vertės požymių turinčių vietovių identifikavimui ir esamų pavienių kultūros paveldo objektų ir jų visumos lokalizavimui miesto plane. Nekilnojamos kultūros vertybės registruojamos valstybės ir savivaldybės registruose. Žemiau pateikti sąrašai nėra baigtiniai, jie nuolat pildomi naujais kultūros vertybių objektais.

5. Saugomų nekilnojamojo kultūros paveldo objektų, jų teritorija, apsaugos zonos tvarkomi pagal jų apsaugos reglamentus vadovaujantis Kultūros paveldo objektų apsaugą reglamentuojančiais teisės aktais bei saugomų teritorijų planus.

6. Centrinėje Šiaulių miesto dalyje apibrėžiama senoji miesto dalis, kurią galima būtų traktuoti kaip senamiestį. Tokia struktūra turi nedaug teritorinių rezervų, todėl ji tobulėtų iš vidaus, t.y. intensyvėja visi rodikliai. Senojoje miesto dalyje ypač aktuali

Rengimo etapas. II dalis. Sprendinių konkretizavimas

fizinės erdvės kokybės problema. Būtina “reanimuoti” istoriškai susiklosčiusį erdvinį karkasą. Teritorija tvarkoma vadovaujantis Šiaulių miesto senojoje dalyje, pažymėtoje Pagrindiniame brėžinyje, identifikuojamų kultūros paveldo objektų ir teritorijų apsaugos ir integralumo samprata. Saugomos miesto senosios dalies (siūlomo senamiesčio) vertingosios erdvės ir planinė struktūra, reguliuojamas naujos statybos poveikis esamai miesto dominantei Šiaulių katedrai. Leidžiamas esamų iki (6 aukštų) pastatų aukštingumo didinimas vienu aukštu įskaitant mansardą. Siekiant praturtinti Šiaulių miesto panoramas ir esant ypatingai urbanistinei situacijai, leidžiama vertikalių dominančių statyba (iki 30 metrų) pagal Šiaulių miesto senosios ir centrinės dalių aukštingumo specialųjį planą.

4.6.1 lentelė. Nekilnojamų kultūros vertybių registro sąrašas

Archeologinių vietų sąrašas

Eil. Nr.	Kultūros vertybės pavadinimas	Unikalus kodas; Registro kodas	Adresas	Naudojimo prioritetas
1	2	3	4	5
1.	Lieporių kapinynas	16383; A653	Šiaulių sav., Šiaulių m.	Pažintiniam naudojimui
2.	Lieporių senovės gyvenvietė	20881; A654	Šiaulių sav., Šiaulių m.	Pažintiniam naudojimui
3.	Senovės gyvenvietė II	23876; A655	Šiaulių sav., Šiaulių m.	Pažintiniam naudojimui
4.	Šiaulių Žuvininkų piliakalnis su gyvenviete: 1. Piliakalnis, vadinamas Salduvės kalnu 2. Gyvenvietė	23877; A656KP 1806; A656K1P 23878; A656K2P	Šiaulių sav., Šiaulių m.	Pažintiniam naudojimui
5.	Šiaulių dvarvietė	27095; A1736	Šiaulių sav., Šiaulių m.	Pažintiniam naudojimui
6.	Šiaulių kapinynas	270996; A1737	Šiaulių sav., Šiaulių m.	Pažintiniam naudojimui
7.	Senojo miesto vieta	27097; A1738	Šiaulių sav., Šiaulių m.	Pažintiniam naudojimui

Įvykių vietų sąrašas

1.	Žudynių vieta ir kapai	23141; I 47	Šiaulių sav., Šiaulių m., Pročiūnų g.	Pažintiniam naudojimui
2.	Sukilėlių žudynių vieta ir kapai: 1. Žudynių vieta ir kapai 2. Nepriklausomybės paminklas	10462; I118K 22251; I118K1 7636; I118K2	Šiaulių sav., Šiaulių m., Vilniaus g.	Pažintiniam naudojimui

Statinių kompleksų sąrašas

1.	Šv. Apašt. Petro ir Povilo katedros kompleksas: 1) Katedra 2) Šventoriaus tvora su vartais	850; G187KP 23671; G187K1P 23672; G187K2P	Šiaulių sav., Šiaulių m., Aušros takas 3	Visuomeniniam naudojimui
2.	Šiaulių „Gubernijos“ alaus daryklos pastatų kompleksas: 1. Alaus darykla 2. Sandėlis	25814; G250K 25815; G250K1 25816; G250K2	Šiaulių sav., Šiaulių m., Dvaro g. 179	Gamybiniam naudojimui
3.	Statinių kompleksas, vadinamas			Visuomeniniam naudojimui

ŠIAULIŲ MIESTO BENDRASIS PLANAS

Rengimo etapas. II dalis. Sprendinių konkretizavimas

	Chaimo Frenkelio rūmais: 1. Chaimo Frenkelio vila 2. Namas 3. Fontanas 4. Tvorą su vartais 5.	25814; G281K 25815; G281K1 26172; G281K2 26173; G281K3 26174; G281K4	Šiaulių sav., Šiaulių m., Vilniaus g. 74	
4.	Šiaulių dvaro sodyba, vadinama Didžiadvariu: 1. Rūmai 2. Virtuvė 3. Parkas 4. Arklidės rūšiai	626; G310K 26488; G310K1 26489; G310K2 26490; G310K3 26491; G310K4	Šiaulių sav., Šiaulių m., Aušros al. 50 Aušros al. 50A Šiaulių sav., Šiaulių m. Šiaulių sav., Šiaulių m., Dvaro g. 83 Šiaulių sav., Šiaulių m., Dvaro g.	Visuomeninam naudojimui
5.	Gubernijos buv. dvaro sodybos fragmentai	10748; IV146		
6.	Rėkyvos dvaro sodyba: 1. Kopyčia 2. Ūkinis pastatas 3. Parko fragmentai	622; IP701/At; LA413/2989	Šiaulių sav., Šiaulių m. Poilsio g.	
7.	Buv. Zoknių dvaro sodybos pastatas	20802; LA335	Radviliškio g. 118	
8.	Šiaulių kalėjimo statinių kompleksas: 1. Administracinis pastatas 2. Kalėjimas 3. Sandėlis 4. Tvoros su vartais liekanos	28219; G432K 28220; G432K1 28221; G432K2 28222; G432K3 28223; G432K4	Šiaulių sav., Šiaulių m., Trakų g. 10	Specialiai paskirčiai
9.	Odos fabriko pastatų kompleksas: 1. Pirmasis gamybinis pastatas 2. Antrasis gamybinis pastatas 3. Trečiasis gamybinis pastatas 4. Ketvirtasis gamybinis pastatas 5. Penktasis gamybinis pastatas 6. Šeštasis gamybinis pastatas 7. Septintasis gamybinis pastatas	30720; G542K 30721; G542K1 30722; G542K2 30723; G542K3 30724; G542K4 30725; G542K5 30726; G542K6 30727; G542K7	Šiaulių sav., Šiaulių m., Vilniaus g. 72	Komerciniam naudojimui

Laidojimo vietų sąrašas

1.	Kapinės	10743; IV141	Šiaulių sav., Šiaulių m., Bijūnų g.	Pažintiniam naudojimui
2.	Kapinės	10754; IV152	Šiaulių sav., Šiaulių m., Prisikėlimo a.	Pažintiniam naudojimui
3.	Kapinės	10752; IV150	Šiaulių sav., Šiaulių m., Lazdynų g.	Pažintiniam naudojimui
4.	Laisvamanių kapinės	10744; IV142	Šiaulių sav., Šiaulių m., Bijūnų g.,	Pažintiniam naudojimui
5.	II-ojo pasaulinio karo belaisvių I-osios kapinės	2727; IP1704I	Šiaulių sav., Šiaulių m., Vaidoto g.	Pažintiniam naudojimui
6.	II-ojo pasaulinio karo belaisvių II-osios kapinės	2728; IP1705I	Šiaulių sav., Šiaulių m., Vaidoto g. / Žemaitės g.	Pažintiniam naudojimui
7.	Vijolių k. senosios kapinės	4679; L1451	Šiaulių sav., Šiaulių m., Jaunystės g.	Pažintiniam naudojimui
8.	Lieporių k. senosios kapinės	4669; L1452	Šiaulių sav., Šiaulių m., Šviesos g.	Pažintiniam naudojimui
9.	Neveikiančios kapinės. Verdulių k. senosios kapinės	4678; IP2165/I	Šiaulių sav., Šiaulių m., Daubos g.	Pažintiniam naudojimui
10.	Šiaulių m. evangelikų liuteronų senosios kapinės	2724; L1589	Šiaulių sav., Šiaulių m., Tilžės g.	Pažintiniam naudojimui
11.	Šiaulių m. žydų senųjų kapinių dalis	2725; L1590	Šiaulių sav., Šiaulių m., D.Poškos g. / Rėkyvos g.	Pažintiniam naudojimui

ŠIAULIŲ MIESTO BENDRASIS PLANAS

Rengimo etapas. II dalis. Sprendinių konkretizavimas

12.	Senosios miesto kapinės	2726; IP1703 I; LA413/281	Šiaulių sav., Šiaulių m., Ežero g.	Pažintiniam naudojimui
13.	Kapai. Palaidoti Lietuvos kariai savanoriai	2254; IP1211I; LA413/284	Šiaulių sav., Šiaulių m., Ežero g.	Pažintiniam naudojimui
14.	Rusų karių, žuvusių malšinant 1863 m. sukilimą, kapas	12515; LA293/2	Šiaulių sav., Šiaulių m., Ežero g.	Pažintiniam naudojimui
15.	Kapas III. Palaidotas filosofas Stasys Šalkauskis	2259; IP1216; LA413/287	Šiaulių sav., Šiaulių m., Ežero g.	Pažintiniam naudojimui
16.	Kapas I. Palaidotas advokatas Kazys Venclauskis	2256; IP1213; LA413/285	Šiaulių sav., Šiaulių m., Ežero g.	Pažintiniam naudojimui
17.	Kapas IV. Palaidotas visuomenės ir kultūros veikėjas Stanislovas Lukauskis	2260; IP1217I; LA413/288	Šiaulių sav., Šiaulių m., Ežero g.	Pažintiniam naudojimui
18.	Vincenzo Vaitekūno kapas	2261; L1591	Šiaulių sav., Šiaulių m., Tilžės g.	Pažintiniam naudojimui
19.	Kapas II. Palaidotas kunigas I. Štachas	2257; IP1214 I; LA413/286	Šiaulių sav., Šiaulių m., Ežero g.	Pažintiniam naudojimui
20.	J. Klupšo kapas	12516; LA1196	Šiaulių sav., Šiaulių m., Ežero g.	Pažintiniam naudojimui
21.	Kapai. Palaidoti: poetas J. Kriščiūnas- Jovaras, pedagogas J. Adomaitis, medikas J. Vasaitis	10746; IV144	Šiaulių sav., Šiaulių m., K. Donelaičio g. kapinės	Pažintiniam naudojimui
22.	Kapas. Palaidotas aktorius Stasys Paska	16778; IV1021	Šiaulių sav., Šiaulių m., K. Donelaičio g. kapinės	Pažintiniam naudojimui
23.	Kapas. Palaidotas pianistas pedagogas I. Prielgauskas	10750; IV148	Šiaulių sav., Šiaulių m., Ežero g.	Pažintiniam naudojimui
24.	Kapas. Palaidotas dailininkas Gerardas Bagdonavičius	16908; IV1152	Šiaulių sav., Šiaulių m., K. Donelaičio g. kapinės	Pažintiniam naudojimui
25.	Kapas. Palaidotas lakūnas Juozas Kumpis	16963; IV1207	Šiaulių sav., Šiaulių m., Ežero g.	Pažintiniam naudojimui
26.	Kapas. Palaidotas Bronius Grigas	16724; IV967	Šiaulių sav., Šiaulių m., Ežero g.	Pažintiniam naudojimui

Šiaulių miesto neveikiančios kapinės

1.	Rėkyvos k. senosios kapinės		Šiaulių sav., Šiaulių m., Bačiūnų g.	Pažintiniam naudojimui
2.	I-ojo pasaulinio karo karių kapinės		Šiaulių sav., Šiaulių m., Karaliaučiaus g.	Pažintiniam naudojimui

Statinių sąrašas

1.	Gyvenamasis namas	16008; AtV1037	Šiaulių sav., Šiaulių m., P. Višinskio g. 24	Gyvenamai paskirčiai
2.	Namas. 1948-1956 m. gyveno pianistas I. Prielgauskas	10749; IV147	Šiaulių sav., Šiaulių m., Aušros al. 66	Gyvenamai paskirčiai
3.	Namas. 1920-1926 m. buvo įsikūrusi knygų leidybos ir kultūros bendrovė „Kultūra“	10753; IV151	Šiaulių sav., Šiaulių m., Dvaro g. 83A	Gyvenamai paskirčiai
4.	Namas	10747; IV145	Šiaulių sav., Šiaulių m., Vasario 16-osios g. 62	Komercinei paskirčiai
5.	Sinagoga	12941; S41	Šiaulių sav., Šiaulių m., Vilniaus g. 68	Visuomeniniam naudojimui
6.	Pastatas	2255; S47	Šiaulių sav., Šiaulių m., Vytautog. 89	Komercinei paskirčiai
7.	Namas	2101; S48	Šiaulių sav., Šiaulių m.,	Komercinei paskirčiai

ŠIAULIŲ MIESTO BENDRASIS PLANAS

Rengimo etapas. II dalis. Sprendinių konkretizavimas

			Aušros al.84	
8.	Pastatas	10459; S395	Šiaulių sav., Šiaulių m., Vasario 16-osios g. 62	Komercei paskirčiai
9.	Namas	10757; S396	Šiaulių sav., Šiaulių m., J. Žemaitės g. 83	Komercei paskirčiai
10.	Šiaulių berniukų gimnazija	10460; S397	Šiaulių sav., Šiaulių m., Tilžės g. 137	Visuomeniniam naudojimui
11.	Aviacijos bazės angaras	30648; S1054	Šiaulių sav., Šiaulių m., Aerouosto g. 11A	Specialiam naudojimui
12.	Žaliūkių vėjo malūnas su technologine įranga: 1. Vėjo malūnas 2. Technologinė įranga	23191; S466K 1623; S466K1 23192; S466K2	Šiaulių sav., Šiaulių m., Architektų g. 73	Pažintiniam naudojimui
13.	Gamybinis pastatas	30978	Šiaulių sav., Šiaulių m., Tilžės g.225	Gamybiniam naudojimui
14.	Dūmtraukis	30979		
15.	Saldainių fabriko „Rūta“ gamybinis pastatas	3109	Šiaulių sav., Šiaulių m., Tilžės g. 133	Gamybiniam naudojimui
16.	Šiaulių išdinės pastatas	10748; IV146	Šiaulių sav., Šiaulių m., Aušros al.46/ Dvaro g. 85	Komerciniai paskirčiai

Monumentų sąrašas

1.	Vacbergų šeimos mauzoliejus liekanos	20803; LA335/2	Šiaulių sav., Šiaulių m., Radviliškio g.	Pažintiniam naudojimui
2.	Antkapinis paminklas R. ir Z. Olšauskams	2186; IP1139 D	Šiaulių sav.; Šiaulių m. Ežero g.	Pažintiniam naudojimui
3.	Antkapinis paminklas J. Miliauskui - Miglovarai	2263; IP1220I; LA413/283	Šiaulių sav., Šiaulių m., Ežero g.	Pažintiniam naudojimui
4.	Memorialinis paminklas „Saulės mūšis“	14992; DV4081	Šiaulių sav., Šiaulių m., Šeduvos g.	Pažintiniam naudojimui
5.	Dekoratyvinis triptikas	14993; DV4082	Šiaulių sav., Šiaulių m., J. Basanavičiaus g.	Pažintiniam naudojimui
6.	Dekoratyvinė skulptūra „Šaulys“	15786; DR1342	Šiaulių sav., Šiaulių m., Ežero g.	Pažintiniam naudojimui
7.	Dekoratyvinė skulptūra „Poilsis“	14991; DV4080	Šiaulių sav., Šiaulių m., Tilžės g.	Pažintiniam naudojimui
8.	Ornamentuotas kryžius (neiškliko)	8588; DV590	Šiaulių sav., Šiaulių m., Ežero g.	Pažintiniam naudojimui
	Antkapiniai paminklai (neiškliko)	8587; DV589	Šiaulių sav., Šiaulių m./ Ežero g.	Pažintiniam naudojimui
10.	Pranciškaus Mauricijaus Karpio mauzoliejus, vad. Grabaučiaus kalnu	17360	Šiaulių sav., Šiaulių m., Poilsio g.	Pažintiniam naudojimui
11.	P. Višinskio paminklas	12580; D7	Šiaulių sav., Šiaulių m., Vilniaus g.	Pažintiniam naudojimui
12.	Kriščiūno – Jovaro antkapinis paminklas	14989; DV4078	Šiaulių sav., Šiaulių m., K. Donelaičio g. kapinės	Pažintiniam naudojimui

Šiaulių miesto vietinio nekilnojamojo kultūros vertybių registro sąrašas

1.	Šv. Jurgio bažnyčia	ŠVR1	Kražių g. 20, Šiauliai	Pažintiniam naudojimui
2.	Šv. Ignaco bažnyčia	ŠVR2	Vilniaus g. 247B, Šiauliai	Pažintiniam naudojimui
3.	Šv. apašt. Petro ir Povilo cerkvė	ŠVR3	Rygos g. 2B, Šiauliai	Pažintiniam naudojimui
4.	Didždvario gimnazija	ŠVR4	Vilniaus g. 188, Šiauliai	Pažintiniam naudojimui
5.	Gaisrinės pastatas	ŠVR5	Gaisrininkų g. 3, Šiauliai	Pažintiniam naudojimui
6.	Vandentiekio bokštas	ŠVR6	Vytauto g.103, Šiauliai	Pažintiniam naudojimui
7.	Paminklas (skulpt. portretas) aktorei Potencijai Pinkauskaitei	ŠVR7	Pastato Vilniaus g. 213, fasade iš gatvės pusės Šiauliai	Pažintiniam naudojimui
8.	Freska „Šiaulių žemė“	ŠVR8	Vasario 16-osios g. 62, Šiauliai	Pažintiniam naudojimui

4.7. Aukštybiniai pastatai¹

Bendrosios nuostatos

1. Šiaulių miesto aukštybinių pastatų išdėstymas parengtas kaip sudėtinė Šiaulių miesto bendrojo plano dalis vadovaujantis Aukštybinių pastatų išdėstymo specialiuju planu rengimo taisyklėmis (toliau – Taisyklės) patvirtintomis LR Aplinkos ministro 2004 m. gegužės 5 d. įsakymu Nr. D1-246.

2. Bendrojo plano sprendiniuose reglamentuojamas aukštybinių pastatų išdėstymas Šiaulių miesto juridinėse ribose. Aukštybiniai pastatai nenumatomi senamiestyje ir miesto centriniam rajone, išskyrus kvartalą prie Dubijos ir Žemaitės g.

3. Aukštybinių pastatų išdėstymo bendrojo plano dalyje reglamentuojamas tik aukštybinių pastatų išdėstymas, t.y. išdėstymas statinių, kurių aukštis nuo žemės paviršiaus altitudės iki pastato stogo konstrukcijos aukščiausio taško yra lygus ar viršija 30 m. (Taisyklės; Pagrindinės sąvokos; II skyrius 6.2 punktas)

4. Priešgaisrinės technikos ir įrangos įsigijimo klausimai sprendžiami pagal atskirą tvarką, kurios nustatymas nėra bendrojo plano objektas. Projektuojant aukštybinius pastatus numatyti priešgaisrinės technikos ir įrangos įsigijimą.

Taikymo sritis

5. Taikymo sritis:

- Bendrąsias aukštybinės statybos plėtojimo gaires nurodo perspektyvinis Šiaulių miesto kompozicinio karkaso modelis, įgalinantis nuosekliai siekti strateginių miesto vizualinio įvaizdžio formavimo tikslų;
- Tikslas – apibrėžti pastatų aukštingumo apribojimo principus Šiaulių mieste, siekiant išsaugoti vertingus vizualinio identiteto elementus – siluetą ir panoramas – svarbius sudedamuosius miesto kultūrinio tapatumo ženklus;
- Ši bendrojo plano dalis nustato aukštybinių pastatų statymo galimybes Šiaulių miesto kvartaluose. Jis tikslina Šiaulių miesto bendrojo plano koncepcijos, kitų patvirtintų specialiųjų bei detaliųjų planų nustatytus aukštingumo apribojimus nekeisdamas iki 2004-05-05 priimtų sprendinių;
- Bendrojo plano aukštybinių pastatų išdėstymo dalimi reikia vadovautis išduodant projektavimo ir teritorijų planavimo dokumento rengimo sąlygas aukštybinių pastatų projektavimui, rengiant aukštybinių pastatų techninius projektus, rengiant naujų aukštybinių objektų statybos investicinius pasiūlymus;
- Bendrojo plano aukštybinių pastatų išdėstymo dalies sprendiniai padeda kontroliuoti atskirų stambesnių objektų įkomponavimo į miesto urbanistinį kontekstą eigą, o taip pat nustatyti tokių objektų poveikį vizualiniam identitetui;
- Aukštybinių pastatų išdėstymo sprendinių konkretizavimas vykdomas, įvertinus numatomą formuoti užstatymo morfotipą ir numatomą užstatymo vidutinį foninį aukštį (Taisyklės; Aukštybinių pastatų išdėstymo plano rengimas. Struktūra; V skyrius 24 punktas).

Rengimo etapas. II dalis. Sprendinių konkretizavimas

¹ *Aukštybinis pastatas* – statinys, kurio aukštis nuo žemės paviršiaus altitudės iki pastato stogo konstrukcijos aukščiausio taško yra lygus ar viršija 30 m.

- Priimant BP reglamentotą aukštingumą būtina atsižvelgti ir į kitus iškeltus planuojamai teritorijai paminklosaugos, aplinkosaugos, inžinerinės ir susisiekimo infrastruktūros plėtojimo, teritorijos naudojimo reikalavimus. **Rekomenduojama atlikti papildomą urbanistinę ir architektūrinę analizę arba teritorijos galimybių studiją.** Naudojant specialią skaitmeninę programą parodomas konkretaus statinio vizualinis poveikis saugomiems identiteto elementams.

Pagrindiniai pastatų aukštingumo reglamentavimo Šiaulių mieste principai

6. Temos pagrindą sudaro Šiaulių miesto kompozicinio karkaso modelis ir galima aukštybinės statybos plėtra su aukštybinių pastatų leistiniais aukščių parametrais (pagrindinis brėžinys).

7. Galima aukštybinės statybos plėtra su aukštybinių pastatų leistiniais aukščių parametrais (metrais) pateikiama pagrindiniame brėžinyje M1:15000 mastelyje, kartu su miesto pagrindinių apžvalgos taškų ir matymo sektorių schema. Apžvalgos sektoriai žymi skirtingą siluetų ir panoramų kokybę. Tai ypač svarbu vizualinio identiteto zonoje (žr. sutartinius ženklus „Apžvalgos taškai“ ir „Apžvalgos sektoriai“);

8. Bendrojo plano sprendiniuose grafiškai išskiriamos šios miesto zonos:

- Zonos, kuriose aukštybinių pastatų statyba nenumatoma (žr. Pagrindinio (reglamentų) brėžinio sutartinius ženklus „Aukštybinių pastatų statybos zonos“);
- Zonos, kuriose galima pavienių aukštybinių objektų ir aukštybinių pastatų grupių statyba (žr. Pagrindinio (reglamentų) brėžinio sutartinius ženklus „Leistinos pastatų aukščio zonos“);
- Zonos, kuriose aukštybinių objektų statyba galima, tik atlikus pasekmių vertinimo analizę ir kurioms reikalinga urbanistinė koncepcija.

Reglamentavimo principai :

- Istoriskai susiformavusios įvairios Šiaulių miesto dalys yra skirtingų miestovaizdžių mozaika. Vienus miestovaizdžius formuoja gamtiniai elementai (Ginkūnų, Talkšos, Rekyvos ežerų akvatorija, miškai ir pan.), kitus – istorinis kultūrinis paveldas (senamiestis, istoriniai priemiesčiai), dar kitus – eilinė įvairaus laikotarpio bei vertės statyba. Šie miestovaizdžiai turi didesnę ar mažesnę vertę bei stabilumą ir gali būti harmoningai papildyti naujais elementais vykdant kvartalų renovaciją. Miestovaizdžių susidarymo pagrindas yra planinės ir erdvinės struktūros bei gamtinės morfostruktūros ypatumai, kurių apsauga yra pirminė vizualinio įvaizdžio stabilumo sąlyga;
- Skirtingi miestovaizdžiai pasižymi skirtingais užstatymo principais, aukštingumu, turi skirtingas raidos perspektyvas. Šių miestų struktūrinių dalių įvairovės išsaugojimas yra principinė bendrojo plano nuostata;
- Aukštingumo reglamentas paremtas naujojo užstatymo aukščio priklausomybe nuo skirtingų miestovaizdžių foninio aukštingumo. Ši priklausomybė kuria prielaidas plėtoti Šiaulių miestui būdingą silueto bangavimą bei panoraminių vaizdų daugiaplaniškumą;

Rengimo etapas. II dalis. Sprendinių konkretizavimas

- Dėl nedidelio įvairius Šiaulių miestovaizdžius kuriančių elementų (gamtinių, antropogeninių ir technogeninių) mastelio, juos papildančių naujų vertikalinių elementų vizualinis poveikis gali būti plėtojamas, kuriant ryškesnį iš tolo suvokiamą siluetą;
- Šiaulių miesto centrinė dalis patenka į vizualinio identiteto zoną (Senamiestis, paminklinė dalis ir t.t.), kur nauji vertikalūs akcentai griežtai reglamentuojami arba iš viso nenumatomi;
- Apibrėžtose teritorijose pagal Nekilnojamųjų kultūros vertybių (NKV) negali būti aukštybinių pastatų, išskyrus jiems nurodytas zonas bendrojo plano sprendiniuose (žr. pagrindinio brėžinio sutartinius ženklus „Vertybės teritorijos pagal NKV registrą“ ir „Aukštybinių pastatų statybos sąlygos“);
- Aukštingumo apribojimai numatyti ir gretimoje fizinio kontakto su Senamiesčiu zonoje bei kituose miesto centrinės dalies kvartaluose, kur sąlygos harmoningai įterpti aukštybinį pastatą į urbanistinę morfostruktūrą yra ribotos.
- Aukštingumo reglamentas formuotas įvertinus oro uosto kilimo takų kliūtis ribojančias paviršių plokštumas.

Teritorijos užstatymo morfotipas²

9. Sprendinių konkretizavimas vykdomas, įvertinus numatomą formuoti užstatymo morfotipą (Taisyklės; Aukštybinių pastatų išdėstymo plano rengimas. Struktūra; V skyrius 24 punktą).

10. Vienas iš pagrindinių tam tikros miesto dalies miestovaizdį lemiančių veiksnių yra dominuojantis jame užstatymo morfotipas. Šiaulių mieste egzistuojantys pagrindiniai užstatymo morfotipai pateikiami priede Nr.2.

11. Pramonės įmonių konversinėse teritorijose, kai iš esmės kinta užstatymo principai, o taip pat kai esamas užstatymas yra nevertingas, rengiant tų teritorijų detaliuosius planus gali būti nustatytas naujas užstatymo morfotipas ir foninis užstatymo aukštingumas.

12. Rengiant detaliuosius planus gali būti įvertinamas užstatymo morfotipo kitimas ir konversija. Šie pakeitimai galimi, jei:

- tai yra numatyta galiojančiuose teritorijų planavimo dokumentuose;
- atlikus išsamią esamos padėties analizę ir nustatčius, kad planuojamoje teritorijoje vyraujantis užstatymas neatitinka užimamos miesto teritorijos statuso;
- esamas užstatymas neturi išliekamos vertės ir privalo būti keičiamas kitu, intensyvesnį teritorijos panaudojimą leidžiančiu morfotipu.

Užstatymo foninis aukštis, vertikalios dominantės³ ir jų dėstymo būdas

13. Aukštybinių pastatų išdėstymo sprendinių konkretizavimas vykdomas, įvertinus numatomą užstatymo vidutinį foninį aukštį (Taisyklės; Aukštybinių pastatų išdėstymo plano rengimas. Struktūra; V skyrius 24 punktą).

14. Užstatymo foninis aukštingumas – tai maksimalus tam tikroje miesto dalyje leidžiamas naujo užstatymo aukštis, išreikštas aukštų skaičiumi. Mansardinis ir cokolinis aukštas skaičiuojamas kaip pusė aukščio. Aukštas nelaikomas mansardinis ir

Rengimo etapas. II dalis. Sprendinių konkretizavimas

² *Morfologinis tipas (morfotipas)* – teritorijos užstatymo tipus arba planavimo principus apibūdinantis terminas (morfologija – mokslas apie organizmų formą ir sandarą). Kvartalų, sklypų užstatymo pobūdis – perimetrinis, posesijinis, laisvas, mišrus ir kt.

³ *Vertikali dominantė* – semantizuojantis urbanistinę ar gamtinę struktūrą, iškilęs ne mažiau kaip 1½ karto virš vidutinio užstatymo fono statinys.

skaičiuojamas kaip pilnas, jei stogo pasvirimo kampas yra mažesnis nei 45 laipsniai, matuojant nuo vertikalios plokštumos.

15. Užstatymo foninis aukštingumas nurodytas kiekvienam tvarkymo rajonui. Jis nustatytas, atsižvelgus į toje teritorijoje susiformavusį užstatymo morfotipą bei paminklosauginius ir kitus apribojimus (žiūr. Pagrindinį (reglamentų) brėžinį).

16. Maksimalus leistinas kvartalo užstatymo foninis aukštingumas negali būti viršijamas, tačiau maksimali jo reikšmė nėra privaloma (foninis aukštingumas gali būti mažesnis).

17. Kiekvienas užstatymo morfotipas turi jam būdingas užstatymo aukštingumo ribas, kurių viršijimas kelia užstatymo principų pažeidimą, o kartu ir miesto dalies vizualinio identiteto suardymo pavojų.

18. Vertikali dominantė gali iškilti virš kvartalų foninio aukščio, jeigu tai leidžia morfotipo dėsniumi ir nėra specialių apribojimų (paminklosauginių, gamtosauginių ir kt.). Tokiu atveju yra ribojamas tik vertikalės santykis su foniniu užstatymo aukščiu.

19. Vertikali dominantė – virš foninio užstatymo iškylanti statinio dalis. Jos aukščio ir pločio santykis bet kurioje fasadinėje projekcijoje negali būti mažesnis kaip 2. Vertikalios dominantės atsiradimo galimybę lemia būdingi tai miesto daliai ribiniai užstatymo tankio ir intensyvumo rodikliai bei kompoziciniai motyvai, nustatomi detaliuoju planavimu.

20. Šiaulių mieste vertikalios dominantės leidžiamos, jeigu:

- neviršijami toje teritorijoje numatyto užstatymo ribiniai tankio ir intensyvumo rodikliai;
- vertikali dominantė priimtina urbanistiniu bei kompoziciniu aspektais. Tiksliai vertikali dominantės vieta apibrėžiama teritorijos detaliajame plane;
- išvengiama neigiamo poveikio miesto panoramoms ir siluetai, žiūrint iš kontrolinių miesto apžvalgos taškų;
- nepažeidžiamos gretimų sklypų turtinės teisės, sanitarijos ir higienos sąlygos, gaisrinės saugos normos.

Sąvokos ir užstatymo morfotipai

Priedas Nr.1. Naudojamos sąvokos, terminai ir apibrėžimai

Antropogeninė struktūra – žmogaus sukurta miesto aplinkos dalis.

Aukštybinis pastatas – statinys, kurio aukštis nuo žemės paviršiaus altitudės iki pastato stogo konstrukcijos aukščiausio taško yra lygus ar viršija 30 m.

Aukštybinis užstatymas – pastatai, kurie žymiai (2 ir daugiau kartų) viršija foninio užstatymo aukštingumą.

Rengimo etapas. II dalis. Sprendinių konkretizavimas

Autentiškumas – savybė, priskiriama paveldo ištekliui, kuris medžiagine prasme yra originalus (pirmapradis) ar tikras, t.y išlikęs toks, kaip buvo sukurtas, ir toks, koku tapo, sendamas ir veikiamas atmosferos.

Erdvinė struktūra – trimate sistema išreikšti kompoziciniai miesto ir rajono užstatymo ypatumai.

Gamtinė morfostruktūra – gamtinių elementų išsidėstymo kompoziciniai ypatumai.

Fizinio kontakto zona – saugomos miesto dalies artimiausios gretimybės.

Identitetas – požymių visuma, pagal kuriuos įmanoma nustatyti teritorijos tapatumą, atpažinti unikalius bruožus ir aspektus.

Kraštovaizdis – žmonių suvokiama vietovė, kurios pobūdį nulėmė gamtos ir (arba) žmonijos faktorių veikimas ir sąveika.

Miestovaizdis – miesto struktūrinė dalis, pasižyminti bendrais erdvinės ir planinės struktūros bei užstatymo aukštingumo, tankio ir morfotipo bei architektūrinio įvaizdžio vienove.

Morfologinis tipas (morfotipas) – teritorijos užstatymo tipus arba planavimo principus apibūdinantis terminas (morfologija – mokslas apie organizmų formą ir sandarą). Kvartalų, sklypų užstatymo pobūdis – perimetrinis, posesijinis, laisvas, mišrus ir kt.

Panorama – matomas iš tam tikro apžvalgos taško daugiaplanis urbanizuoto ar gamtinio kraštovaizdžio vaizdas.

Paveldas – trapūs ir nebeatkuriami, nebepakeičiami ištekliai.

Plano struktūra – miestą, jo dalį ar kvartalų grupę formuojančio gatvių tinklo kompozicinė sistema; gali būti reguliari, radialinė-žiedinė, linijinė, mišri.

Priežiūra – procesų, vykstančių paveldo vietoje, visumos valdymas bei tvarkymas (įskaitant planavimą).

Regykla – sutvarkyta ir įrengta vieta, iš kurios matosi vertingas vaizdas.

Siluetas – tolimas kontūrinis užstatymo ar gamtinių elementų vaizdas dangaus skliauto fone.

Sklypo investicinis patrauklumas – motyvų ir kriterijų kompleksas, įvertinantis investicijų tikslingumą.

Struktūra – elementų, jų santykių ir sistemos vientisumo vienybė.

Urbanistinė struktūra – miesto struktūrinių elementų išsidėstymo ir funkcionavimo visuma.

Užstatymo foninis aukštingumas – vidutinis perspektyvinis arba esamas miesto dalies ar kvartalo užstatymo aukštingumas, išreikštas aukštų skaičiumi arba metrais nuo žemės paviršiaus iki pastatų karnizo.

Užstatymo aukštingumas – maksimalus/minimalus leidžiamas pastatų aukštų skaičius arba aukštis iki pastatų karnizo (aukšto aukštis 3,5 m.).

Užstatymo morfotipas – miesto teritorijos elementų (kvartalų, sklypų) užstatymą apibūdinantys požymiai (pvz., perimetrinis, posesijinis, laisvas, mišrus ir t.t.).

Vertikali dominantė – semantizuojantis urbanistinė ar gamtinę struktūrą, iškilęs ne mažiau kaip 1½ karto virš vidutinio užstatymo fono statinys.

Viršūnė – aukščiausia pastato dalis, kuriai keliami ypač aukšti architektūriniai reikalavimai vizualinio identiteto zonoje.

Vizualinės dominacijos riba – vizualinio suvokimo riba arba atstumas, kurį peržengus visi struktūriniai elementai suvokiami vienoje vaizdo plokštumoje, nepriklausomai nuo atstumo iki stebėjimo taško.

Vizualinės erdvės – iš vieno taško apžvelgiami plotai.

Vizualinio kontakto zona – vizualinių ryšių dėka su nagrinėjamu objektu susietos miesto dalys.

Vizualinis identitetas – saugotina, nepasikartojanti kitur, istoriškai susiformavusi ar suformuota miesto gamtinių ir antropogeninių elementų visuma, kurianti vietovės individualų, išorinį įvaizdį.

Vizualiniai ryšiai – tam tikrų, nutolusių miesto struktūrinių elementų apžvalgos galimybė.

Zonavimas – teritorijos panaudos apribojimas, leidžiant tik tam tikro tipo funkcijas.

Priedas Nr.2. Šiaulių mieste egzistuojantys pagrindiniai užstatymo morfotipai

Eil. Nr.	Morfotipas	Morfotipo atmaina	Pastabos
1	Sodybinis	Sodybinis–stichiškas	Ekstensyvaus pobūdžio gyvenamosios teritorijos užstatymas, kurioje vyksta ūkinė-agrarinė veikla. Statiniai gana smulkūs (gausu ūkinių statinių). Pastatai statomi uždarame sklype, užstatymo linija nesutampa su sklypo linija. Morfotipas, kuris dominuoja priemiesčiuose.
		Sodybinis–reguliarus	Ekstensyvaus pobūdžio gyvenamosios teritorijos užstatymas, pasižymintis reguliarium, tvarkingu užstatymu. Užstatymo linija sutampa su sklypo riba. Pirmas aukštas dažnai būna ir kitos paskirties nei

Rengimo etapas. II dalis. Sprendinių konkretizavimas

			gyvenamoji.
2	„Miesto vilos“	„Miesto vilos“ – sodybinio tipo	Sodybinio morfotipo atmaina, pasižyminti didesnio tūrio užstatymu (dažniausiai kvadratui artimo plano pastatais iki 2 aukštų), tačiau užstatymo tankumas nedidelis. Sklype beveik nevyksta ūkinė-agrarinė veikla. Užstatymo linija nesutampa su sklypo riba.
		„Miesto vilos“ – reguliaraus tipo	Sodybinio morfotipo atmaina, pasižyminti didesnio tūrio reguliariu, tvarkingu užstatymu (dažniausiai kvadratui artimo plano pastatais iki 4 aukštų), kuriame nevyksta ūkinė-agrarinė veikla. Užstatymo linija sutampa su sklypo riba. Tai galima laikyti daugiabučio pastato užuomazga.
		„Miesto vilos“ – reprezentacinio tipo	Prestižinio užstatymo morfotipas, artimas dvarui, bet su žymiai mažesniais užstatymo rodikliais. Statiniai statomi atitraukti bent nuo trijų sklypo ribų. Sklypas gausiai apželdinamas, bet nekultivuojamas.
3	Perimetrinis	Perimetrinis–stichiškas	Morfotipas, kuriam būdingas išorės sklypo (posesijos) kontūru uždaras užstatymas, dažnai netaisyklingos formos (savaimingo planavimo pasekmė), nes statiniai statomi skirtingais statybos periodais, blokuojant pastatus ant sklypo ribų palei gatvę bei kvartalo vidinėje dalyje palei posesijų ribas.
		Perimetrinis–reguliarus	Tai gatvės perimetru išsidėstęs reguliaraus plano užstatymas, dažnai taisyklingos formos (planingo planavimo pasekmė). Užstatymas formuojamas blokuojant pastatus: 1) ant sklypo ribų palei gatvę; 2) atsitraukus nuo sklypo ribos palei gatvę; 3) atsitraukus nuo sklypo šoninių ribų, bet formuojant gatvės perimetrą. Aiškiai pabrėžiama gatvės išklotinė, bet pastatai dar nesiblokuoja. Pastatų ilgoji ašis lygiagreti gatvės ašiai.
		Nepertraukiamo perimetro (kvartalas)	Tai gatvės perimetru išsidėstęs užstatymas formuojamas blokuojant pastatus, kurie sudaro nuoseklią erdvinę sistemą. Joje vyrauja aiškūs erdvių tipai (gatvė, aikštė, kurdoneras ir pan.). Kvartale formuojami erdvės tipai – vidaus kiemai.
		Perimetrinis–kvartalinis (namas – posesija)	Užstatymas užpildantis visą ar beveik visą sklypą, suformuojant patį kvartalą. Šio tipo pastatas dažniausiai yra tarp dviejų lygiagrečių gatvių bei savo pločiu tarp jų formuojantis perimetrą (prie pastato pusės, neišeinančios į gatvę, gali būti blokuojamas kitas statinys, sudarant vientisą, kelių fasadų „monolitinį“ kvartalą).
4	Taškinis	Urbanistinis architektūrinis kompleksas	Vientisos architektūrinės kompozicijos ir stiliaus statinių bei įrenginių pastatų grupė, paprastai vienos paskirties (funkcijos) esanti viename sklype. Gali būti kvartalo posesijų dalis, tačiau užstatymo kompoziciniu požiūriu autonomiškas (Šiaulių Universiteto kompleksas senamiestyje).
		Atskiras pastatas	Unikalus (funkcijos, pastato struktūros, pastato kompozicijos požiūriu), atskirai stovintis pastatas, kuris neblokuojamas su kitais statiniais, dažniausiai tai erdvėje dominuojantis statinys (pvz., savo sklype stovinti bažnyčia)
		Branduolinis	Morfotipas, kuriame dingsta perimetriniam užstatymui būdingi kvartalo vidinėje dalyje esantys kiemai, o užstatymo tankumas siekia 100 % (pvz.,

			MAXIMA). Tai paprastai vieno savininko nuosavybė
		Aukštybinis-pastatas	Užstatymas viršijantis aplink jį esantį pastatų foninį aukštingumą nemažiau 2 kartus taškiniais pastatais.
		Aukštybinių-pastatų grupė	Užstatymas viršijantis aplink jį esantį pastatų foninį aukštingumą nemažiau 2 kartus taškiniais pastatais. Sukurtas naujas užstatymo tipas su grupe aukštuminių pastatų.
5	Laisvas planavimas	Mikrorajono (gyvenamo rajono)	Sovietmečio morfotipas, naudojamas gana didelėje teritorijoje, statant vieno tipo pastatus (dažniausiai gyvenamos paskirties) ir paneigiant sklypo (kaip pirminės miesto ląstelės) logiką. Erdvių tipai neidentifikuojami, t.y. gatvės erdvė teka į kvartalo vidų. Mikrorajonas atpažįstamas pagal savo socialinės infrastruktūros sudėtį: gyvenamųjų pastatų grupė, keletas darželių ir vidurinė mokykla. Gyvenamas rajonas susideda iš kelių mikrorajonų.
		Namų grupė	Pastatų grupė viename sklype, kuris savo dydžiu artimas kvartalui, bet žymiai didesnis už istorinį kvartalą, o pastatai pastatyti paneigiant sklypo (kaip pirminės ląstelės logiką).
		Pastatas	Sklype laisvai stovinčiu pastatu formuojamas užstatymas, neatsižvelgiant į susiklosčiusią struktūrą paneigiant sklypo (kaip pirminės miesto ląstelės) logiką.
6	Konversinis	Infrastruktūros objektų	Aiškių užstatymo principų neturinčios didelio tūrio halės tipo pastatais užstatytos pramoninės ir infrastruktūros teritorijos, formuojančios chaotiško užstatymo plotus
		Pramonės objektų	Aiškių užstatymo principų neturinčios didelio tūrio halės tipo pastatais užstatytos pramoninės ir infrastruktūros teritorijos, formuoja izoliuotus, chaotiško užstatymo plotus.
		Sandėlių	Tai analogiškas morfotipas konversiniam-pramonės objektų su didelio tūrio – halės tipo pastatais. Užstatymas mieste formuojantis izoliuotas teritorijas, dažnai uždaras ir nejunglias, dėl to neintegruojamas į bendrą miesto urbanistinę struktūrą.
		Dykra	Tai devastuotos teritorijos, dažniausiai kelių miesto funkcinių zonų sandūroje arba teritorijos, kuriose dar nėra suformuota urbanistinė koncepcija.
7	Želdynai (pagal teritorijos dydį ir apželdinimo laipsnį)	Miškai	Želdynai pagal paskirtį
		Parkai	
		Skverai	
		Kapinės	
		Pliažas	
		Apsauginė zona	Ekologinis aspektas
		Sodai	Žemės ūkio naudmenos su statiniais (kai kur gyvenamieji)
		Agrarinė teritorija	Žemės ūkio naudmenos be statinių
8	Visuomeninės erdvės	Aikštė	Erdvės tipas; suformuotos išsklotinės
		Skveras-parkavimo aikštelė	Prie visuomeninių erdvių ir objektų, epizodiniams parkavimui
		Sporto aikštynas	Atviri sportiniai aikštynai (prie mokyklų ir kitų visuomeninių objektų)
		Poilsio kompleksas	Stovyklos, kempingai, moteliai, elingai
		Molas	Užtvara, sauganti uostą nuo bangų, bangolaužis;
		Priplauka	Laivų priplaukimo, sustojimo vieta; toje vietoje įrengtas pastatas ar laivas keleiviams aptarnauti

4.8. Didieji prekybos centrai¹

Šiaulių miesto didžiųjų centrų išdėstymo schema parengta vadovaujantis Didžiųjų prekybos centrų išdėstymo specialiuoju planu rengimo tasyklėmis 4-201/D1-290, patvirtintomis LR ūkio ministro ir LR aplinko ministro 2004-05-26 (Žin., 2004, Nr.96-3552).

Šiaulių miesto didžiųjų prekybos centrų išdėstymo pagrindinis tikslas įvertinti esamą prekybos objektų situaciją miesto vystimosi kontekste ir numatyti prekybos centrų plėtros galimybes, tiek centrinėje miesto dalyje tiek jo pakraščiuose. Prekybos įmonių išdėstymo planavimo tikslas užtikrinti savivaldybės teritorijoje gyventojų, ypač neįgalių bei pagyvenusių žmonių, optimalų poreikių tenkinimą, pasiūlyti centrų išdėstymo, pritaikant specialius tvarkymo apribojimus pagal prekybos centrų veiklos pobūdį ir dydį.

Šiaulių prekybos centrų esama būklė

Mažmeninės prekybos apyvarta Šiaulių mieste per pastaruosius trejetą metų padidėjo 26,2 proc., didesni augimo tempai buvo tik Panevėžio (+38,2 proc.) ir Vilniaus (+29,7 proc.) miestuose.

Prekybos sektoriaus išsivystymo lygį apibūdina parduotuvių skaičiaus ir prekybos ploto tūkstančiui gyventojų rodikliai. Šiauliuose vienam gyventojui tenka 0,76 kv.m. bendro parduotuvių prekybos ploto, arba 782 kv.m. 1000 gyventojų, ir yra daugiau nei 900 parduotuvių, kurių bendras prekybos plotas sudaro apie 129,8 tūkst. kv.m. Parduotuvių užimamas plotas mieste 2006 metais, palyginti su 2002 metais padidėjo 12,2 proc. (nuo 105,8 iki 129,8 tūkst. kv.m.), kai kurie prekybos centrai įsikūrė vietoje anksčiau tose patalpose buvusių prekybos įmonių.

Lyginant su Kauno, Klaipėdos, Panevėžio ir Vilniaus miesto rodikliais, darytina išvada, kad Šiaulių mieste 1000 gyventojų tenka daugiausiai parduotuvių, bet beveik mažiausiai prekybos ploto, t.y. mieste vyrauja smulkios parduotuvėlės. Vidutinis vienos parduotuvės plotas 123,3 kv.m. (neįskaičiuotas pramogų ir prekybos centras Saulės miestas).

Prekybos centrų prekybos plotas mieste yra apie 86,5 tūkst. kv.m., t.y. apie 67 proc. viso prekybos ploto. Gubernijos, Gytarių, Dainų, Lieporių gyvenamuosiuose rajonuose prekybos centrai yra ankšti, prekių asortimentas palyginti su MAXIMA arba IKI centrais, skurdesnis.

Šiaulių mieste plečiasi mažmeninių parduotuvių tinklas, didėja jų užimamų pastatų skaičius bei patalpų plotas. Atokesniuose mikrorajonuose bei miesto centre statomi nauji prekybos centrai. Didžiausią parduotuvių tinklą mieste sukūrė UAB „Lupra“ įsteigusi 13 prekybos centrų visuose miesto rajonuose, tai santykinai nedidelės parduotuvės, kurios labai patogios tos teritorijos gyventojams. Antras pagal parduotuvių skaičių prekybos centrų tinklas yra „Norfos mažmena“. Šiauliuose pastatytas ir jau funkcionuoja didžiausias Šiaurės Lietuvoje prekybos ir pramogų centras „Saulės miestas“, kuriame įrengta apie 20 000 kv.m. prekybinio ploto.

Šiaulių mieste yra pastatyta 35 universalių ir 12 specializuotų centrų. Smulkiosios parduotuvės daugiausiai yra išsidėsčiusios miesto istoriniame branduolyje bei visoje istoriškai susiklosčiusio užstatymo teritorijoje (senamiesčio ir centro teritorijoje).

Rengimo etapas. II dalis. Sprendinių konkretizavimas

¹ *Didieji prekybos centrai* – prekybos įmonės, kurių bendras plotas didesnis kaip 1000 kv.m.

Vidutiniai ir didieji prekybos centrai dominuoja gyvenamųjų rajonų aplinkoje pietinėje miesto dalyje, taip pat jų esama miesto istoriniame branduolyje (senamiestyje) bei jo gretimybėse. Šiaulių senamiestyje yra 12 prekybos centrų, besiribojančioje miesto centrinėje dalyje – 8.

Atsižvelgiant į optimalius prekybos centrų aptarnavimo spindulius, esamoje padėtyje jų trūkumas konstatuojamas tik mažaaukščio gyvenamojo užstatymo masyve šiaurinėje miesto dalyje.

Perspektyvoje prekybos centrų poreikis atsiras vakarinėje ir pietvakarinėje, su Voveriškių, Lieporių ir Gegužių gyvenamųjų rajonų teritorija besiribojančioje miesto dalyje. Šios vietos svarba ypač auga dėl perspektyvoje numatomų statybų šioje miesto dalyje. Taip pat konstatuojamas prekybos centrų poreikis ir iš užmiesčio Vilniaus krypties atvykstantiems ar šia kryptimi į užmiestį išvykstantiems potencialiems pirkėjams.

Didžiųjų prekybos centrų išdėstymo sprendiniai

1. Bendrojo plano sprendiniuose reglamentuojamos vietos prekybos centrams, kurių bendras plotas 1000 kv.m. ir didesnis. Prekybos įmonės, kurių bendras plotas iki 1000 kv.m., laikomos mažais prekybos centrais ir parduotuvėmis. Jų vieta miesto bendrojo plano sprendiniuose neregamentuojama.

2. Teritoriją suskirstoma į 3 zonas miesto teritorijoje ir 1 užmiesčio zoną, kuriose skirtingai reglamentuojama prekybos centrų plėtra:

- **A zona** – miesto istorinis branduolys, Šiaulių miesto bendrajame plane identifikuoto senamiesčio teritorija;
- **B zona** – miesto centrinė dalis, teritorija aplink istorinį branduolį, istoriškai susiklosčiusio užstatymo teritorija, gyvenamieji rajonai, pramonės ir komunalinė teritorija;
- **C zona** – periferinė teritorija aplink miesto centrinę dalį miesto administracinėse ribose.
- **D zona** – esamoje padėtyje priemiesčio teritorija už esamos miesto administracinės ribos. Bendrojo plano sprendiniuose teritorija įjungiamą į miesto administracines ribas.

3. Pastarąjį dešimtmetį, Lietuvoje įsitvirtinus rinkos ekonomikai, Šiauliuose, kaip ir kituose šalies miestuose, prekybos įstaigų tinklas ženkliai išsiplėtė, atsirado daug naujų smulkių parduotuvių, buvo modernizuoti esami ir pastatyta naujų vidutinių bei stambių prekybos centrų. Nors Šiaulių mažmeninės prekybos lygis viršija vidutinį lygį Lietuvoje, nežiūrint to, prekybos įstaigų plotą, sąlyginai tenkantį vienam gyventojui, Šiaulių mieste dar būtų optimalu didinti apie 2 kartus. Priimama, kad vienam Šiaulių miesto gyventojui turi tekti ne mažiau kaip apie 1,5 kv.m. bendro parduotuvių prekybos ploto neįskaičiuojant prekybos ir pramogų centro „Saulės miestas“ prekybos ploto. Tokiu būdu Šiaulių mieste per skaičiuojamąjį laikotarpį (20 metų) turi būti pastatyta apie 95 tūkst. kv.m. prekybos ploto.

4. Esami ir projektuojami didieji prekybos centrai suskirstomi į grupes pagal veiklos pobūdį:

Rengimo etapas. II dalis. Sprendinių konkretizavimas

- Universaliosios įmonės, kuriose verčiamasi kelių prekių grupių mažmenine prekyba
- Specializuotosios įmonės, kuriose verčiamasi vienos prekių grupės* mažmenine prekyba

Planuojamų prekybos centrų tipologija ir specializacija pateikiami prekybos centrų išdėstymo specialiojo plano sprendiniuose.

5. Ateityje Šiauliuose gyvens apie 150 tūkst., o visame regione apie 300 tūkst. gyventojų. Šiaulių regiono plėtros plane vienas iš siekiamų tikslų: formuoti verslo aplinką, palankią verslui ir investicijoms, tuo tikslu ateityje tikslinga išlaikyti tokį santykį tarp prekybos centrų:

- didžiųjų ir vidutinių prekybos centrų 65-70%;
- mažųjų centrų 30-35%.

Naujieji prekybos centrai sudarys 95 tūkst. kv.m. bendro prekybos ploto. Proporcija tarp didžiųjų, vidutinių ir nedidelių projektuojamų prekybos centrų nustatoma specialiojo plano sprendiniuose.

6. Bendrojo plano sprendiniuose pateikiamas prekybos centrų galimų vietų išsidėstymas. Siekiama galimai tolygaus visos miesto teritorijos (dabartinės, ir Bendrajame plane suplanuotos tolesnei miesto plėtrai) aptarnavimo, tuo pačiu patogaus šių centrų pasiekiamumo ne tik gyventojams iš jų dabartinių bei naujai planuojamų gyvenamųjų vietų, bet ir dirbantiems mieste esančiose įstaigose bei įmonėse, o taip pat ir atvykstantiems iš aplinkinių priemiestinių teritorijų ar pravažiuojantiems pro Šiaulius tranzitu. Šiaulių mieste siūlomos vietos 34 naujiems universaliems ir 15 specializuotų prekybos centrų. Prekybos centrų skaičius koncentracijos zonose neįtrauktas į siūlomų centrų skaičių ir nustatomas sekančiose planavimo stadijose.

7. Prekybos centrų vieta bendrajame plane yra preliminari ir nesiejama su konkrečiais sklypai ir savininkais. Rengiant specialųjį prekybos centrų išdėstymo ir konkretaus prekybos centro detalųjį planą prekybos centro vieta turi būti konkretizuota.

Zona	Vietovės pavadinimas	Universalūs prekybos centrai		Specializuoti prekybos centrai		Pastabos
		Esami	Siūloni	Esami	Siūloni	
1	2	3	4	5	6	7
A	Senamiestis	12	1	--	--	
B	Miesto centras	6	7	2	2	Yra turgavietė
C	Periferinės miesto teritorijos:					
	Rėkyva	1	-	-	--	
	Pietinė miesto dalis be Rėkyvos	9	9	4	6	Yra 2 turgavietės. Siūlomos prekybos centrų koncentracijos zonos prie Tilžės g., Karaliaučiaus g. ir Pramonės g.
	Šiaurinė miesto dalis	6	11	6	4	Siūloma prekybos centrų koncentracijos zona prie J.Basanavičiaus g.
D	Prijungtos miesto teritorijos:					

Rengimo etapas. II dalis. Sprendinių konkretizavimas

	Lieporiai	-	3	-	-	
	Voveriškiei	-	3	-	1	Siūloma prekybos centrų koncentracijos zona prie Architektų g.
	Gegužiai	1	--	--	--	
VISO:		35	34	12	15	

Šiaulių mieste numatomi:

- šiaurinėje miesto dalyje numatomi 11 universalių ir 4 specializuoti centrai;
- pietinėje miesto administracinėse ribose dalyje numatomi 9 universalūs ir 6 specializuoti centrai;
- prijungiamuose teritorijose numatomi 6 universalūs ir 1 specializuotas centras.

8. Siekiama neleisti stambiais prekybos centrais perkrauti senamiestį ir centrinę miesto dalį, nes tai grėstų per didelę bereikalingą tarpusavio konkurenciją ir nepageidautina transporto kamšatimi. Atsižvelgiant į didžiausią prekybos centrų koncentraciją senamiestyje, nedidelius gatvių pločius bei ankštokas architektūrinės erdves, o taip pat specifinį šios miesto dalies vaizdą, nauji prekybos centrai senamiesčio teritorijoje neprojektuojami, išskyrus vieną rekonstruojamą prekybos centrą.

Miesto centrinėje dalyje numatomas 9 prekybos centrų išdėstymas perimetru aplink senamiestį. Tokiu būdu jis išliks neužgožtas atskirų itin stambių statinių, bus išsaugotas aplinkos charakteris ir vertingosios istorinės-architektūrinės savybės.

Šiaurinėje miesto dalyje prie J.Basanavičiaus g. ir pietinėje miesto dalyje prie Karaliaučiaus, Tilžės, Pramonės ir Architektų gatvių planuojamos 5 prekybos ir komercijos koncentracijos zonos, kuriose galima prekybos centrų koncentracija be ploto apribojimų.

Techninė infrastruktūra prekybos centrų išdėstymo aspektu

9. Susisiekimo sistemos tobulinimas ir infrastruktūros plėtra yra vieni iš svarbiausių uždavinių, kurie tiesiogiai įtakoja miesto socialinį – ekonominį gyvybingumą, integraciją į krašto ir tarptautinių kelių tinklą. Prekybos centrai kaip svarbūs traukos objektai įtakoja miesto susisiekimo sistemos funkcionavimą ir jos vystimąsi. Dėl šių priežasčių būtina reglamentuoti jų plėtrą, sudarant tinkamas darnaus miesto vystimosi sąlygas.

10. Kiekvienas prekybos centras kaip svarbus miesto gyventojų traukos objektas sukuria papildomus transporto srautus, kuriems aptarnauti reikia atitinkamo lygio susisiekimo infrastruktūros. Dideli transporto srautai sudaro žymiai palankesnes verslo sąlygas, todėl verslo atžvilgiu patogiausiai tokius centrus būtų steigti prie judrių miesto gatvių, tačiau tuomet išskyla grėsmė visai miesto susisiekimo sistemai, kadangi papildomi transporto srautai gali sutrikdyti jos darbą ir piko metu sudaryti transporto spūstis, o taip pat padidinti avaringumą. Dėl šių priežasčių prisotintuose transporto srautais gatvėse prekybos centrų statybą būtina reglamentuoti. Ne visi prekybos centrų lankytojai juos aplanko vykdamai pakeliui. Kaip rodo tyrimai iki 40 % lankytojų į juos atvyksta specialiai iš kitų rajonų ar net priemiestinių zonų. Šis rodiklis priklauso nuo prekybos centro reikšmės mieste ar net regione. Natūralu, kad į didžiuosius prekybos centrus didesnė dalis lankytojų atvyksta specialių kelionių metu, o mažesnius aplanko aplinkinių rajonų gyventojai važiuodami pakeliui. Taip pat rodiklį įtakoja ir prekybos

centro specializacija tam tikrų prekių srityje bei daugiafunkcinis jo pobūdis, kuomet centras užsiima ne tik prekybine bet ir pramogine veikla.

11. Planuojamų prekybos centrų privaloma įgyvendinimo sąlyga – objektų prijungimas prie centralizuotų Šiaulių miesto inžinerinių tinklų. Visi prekybos centrai Šiaulių miesto teritorijoje planuojami inžineriniu aspektu parengtose teritorijose arba numatomose parengti teritorijose, todėl planuojamų objektų prijungimas prie miesto centralizuotų inžinerinių yra realus ir neproblematiškas. Tikslios inžinerinių komunikacijų trasos, pasijungimo taškai ir energetiniai poreikiai nustatomi detaliojo plano stadijoje konkrečiai kiekvienam objektui.

Planuojamų prekybos centrų tipologija ir specializacija

Eilės Nr.	Prekybos įmonių tipai
1	Universalaus pobūdžio didieji prekybos centrai
	-Veikla: mažmeninė prekyba maisto produktais (60 – 40%) ir kitomis prekėmis, viešas maitinimas; - Bendras plotas 5000 – 20 000 m ² ; - Automobilių stovėjimo skaičius vienai vietai 20 m ² prekybos salės ploto; - Aptarnavimo zona R-1500 m ir daugiau; - Prioritetinis pasiekiamumas – viešuoju ir privačiu transportu; - Dislokacijos vieta: prie nemažesnės kaip C1 kategorijos gatvės.
2	Specializuoti didieji prekybos centrai
	- Veikla: mažmeninė prekyba specializuotos paskirties prekėmis; - Bendras plotas 3000 – 5000 m ² ; - Automobilių stovėjimo skaičius vienai vietai 20 m ² prekybos salės ploto; - Aptarnavimo zona R-1500 m ir daugiau; - Prioritetinis pasiekiamumas – viešuoju ir privačiu transportu; - Dislokacijos vieta: prie nemažesnės kaip C1 kategorijos gatvės.
3	Universalaus pobūdžio vidutinio dydžio prekybos centrai
	-Veikla: mažmeninė prekyba maisto produktais (70 – 30%) ir kitomis prekėmis - Bendras plotas 1000 m ² - 5000m ² ; - Automobilių stovėjimo skaičius vienai vietai 30 m ² prekybos salės ploto; - Aptarnavimo zona R-1000 m ir daugiau ; - Prioritetinis pasiekiamumas pėsčiomis; - Dislokacijos vieta: prie nemažesnės kaip C1 ir C2 kategorijos gatvės
4	Specializuoti vidutinio dydžio prekybos centrai
	-Veikla: mažmeninė prekyba specializuotos paskirties prekėmis; - Bendras plotas 1000 m ² – 3000m ² ; - Automobilių stovėjimo skaičius vienai vietai 30 m ² prekybos salės ploto; - Aptarnavimo zona R-500 m ir daugiau; - Prioritetinis pasiekiamumas – pėsčiomis; - Dislokacijos vieta: prie nemažesnės kaip C2 kategorijos gatvės.
5	Universalaus pobūdžio nedideli prekybos centrai – parduotuvės (ekonominė klasė)
	-Veikla: mažmeninė prekyba maisto produktais (70 – 80%) ir kitomis prekėmis; - Bendras plotas iki 1000 m ² ; - Automobilių stovėjimo skaičius iki 40 vietų; - Aptarnavimo zona R-500 m ir daugiau; - Prioritetinis pasiekiamumas pėsčiomis; - Dislokacijos vieta: prie visų tipų gatvių.

Rengimo etapas. II dalis. Sprendinių konkretizavimas

6	Specializuoti nedideli prekybos centrai - parduotuvės
	<ul style="list-style-type: none"> - Veikla: mažmeninė prekyba specializuotos paskirties prekėmis; - Bendras plotas iki 1000 m²; - Automobilių stovėjimo vietų iki 40; - Aptarnavimo zona R-500 m ir daugiau; - Prioritetinis pasiekiamumas – pėsčiomis; - Dislokacijos vieta: prie visų tipų gatvių.
7	Universalaus pobūdžio mažos ir nedidelės parduotuvės
	<ul style="list-style-type: none"> - Veikla: mažmeninė prekyba maisto produktais ir kitos paskirties prekėmis; - Bendras plotas iki 100 m² ir virš 100 iki 500 m²; - Automobilių stovėjimo skaičius vienai vietai 30 m² prekybos salės ploto; - Aptarnavimo zona R-100 m ir daugiau; - Prioritetinis pasiekiamumas - pėsčiomis - Dislokacijos vieta: prie visų tipų gatvių, išskyrus B1 ir B2 kategorijos gatvių.
8	Specializuotos mažos ir nedidelės parduotuvės
	<ul style="list-style-type: none"> - Veikla: mažmeninė prekyba kitos paskirties prekėmis - Bendras plotas iki 100 m² ir virš 100 iki 500 m² - Automobilių stovėjimo skaičius vienai vietai 30 m² prekybos salės ploto; - Aptarnavimo zona R-200 m ir daugiau; - Prioritetinis pasiekiamumas - pėsčiomis - Dislokacijos vieta: prie visų tipų gatvių, išskyrus B1 ir B2 kategorijos gatvių.

5. SOCIALINĖ APLINKA

5. SOCIALINĖ APLINKA

Bendrosios nuostatos

1. Lietuvos Respublikos teritorijos Bendrasis planas numato Lietuvos ir įvairių jos teritorinių lygmenų darnų vystymąsi. Vėliau darnios plėtros principai ir šalies perspektyva buvo konkretizuoti Lietuvos Vyriausybės 2003 m. patvirtintoje Lietuvos darnaus vystymosi strategijoje, kurioje suformuluotas svarbus pagrindinis uždavinys – pagal ekonominio ir socialinio vystymosi, išteklių naudojimo efektyvumo rodiklius iki 2020 metų pasiekti esamą ES vidurkį.
2. Rengiant sprendinius, buvo prisilaikoma nuostatos, kad perspektyvinė miesto raida tiesiogiai susijusi su šalyje vykstančiais procesais, su pokyčiais bendroje ES ekonominėje bei socialinėje erdvėje. Didelę įtaką plėtrai turės sparčiai besiformuojantys poreikiai, susiję su aukštesniais gyvenamosios aplinkos kokybės standartais bei su naujomis šiuolaikinės miesto architektūros tendencijomis.
3. Įvertinta tai, kad stiprų impulsą miesto plėtrai suteiks didesni finansiniai ištekliai, kurių dalis gaunama iš ES struktūrinių fondų, kita dalis didėja dėl spartesnio šalies ekonomikos augimo. Miesto ateitį lems ir globalinių procesų vyksmas bei gimstančios naujos žmonijos vystymosi paradigmos.
4. Pagrindiniai baziniai veiksniai, kurie skatins pokyčius, lems urbanistinius procesus Šiaulių mieste bei formuos teritorinius sprendimus yra:
  - miesto demografinių procesų kitimo tendencijos, iš kurių svarbiausios yra gyventojų skaičiaus gyventojų struktūros kitimas;
  - miesto ekonomikos augimas ir jo konkurencingumas šalyje;
  - nauja socialinė erdvė.
5. Miesto erdvinės struktūros modeliavimai tai sutvarkymas esamų ir komponavimas naujų erdvių, kurios tarp savęs būtų organiškai susietos. Urbanistinius sprendimus ir miesto plėtrą lemiantys ekonominiai ir socialiniai veiksniai yra:
  - transporto infrastruktūra, kokybė ir jos plėtra;
  - inžinerinė infrastruktūra, jos plėtra bei kokybė;
  - socialinė infrastruktūra, jos pakankamumas ir plėtra;
  - ekonominis miesto potencialas ir perspektyvos;
  - turizmo ir rekreacijos infrastruktūra, kokybė ir plėtra;
  - aglomeracinių procesų galimybės ir intensyvumas.
6. Pagrindinis sprendinių tikslas – sudaryti sąlygas mieste nuolat gerinti gyventojų gyvenimo kokybę.
7. Lietuvos Respublikos bendrajame plane nurodyta, kad Šiauliai turi plėstis kaip regioninis mokslo ir mokymo centras, kuriame būtinas modernių technologijų lokalizavimas, tyrimo ir plėtojimo potencialo ugdymas bei kryptingas darbo vietų kūrimas.
8. Miesto perspektyvinės raidos koncepcijai rengti naudotasi Lietuvos Respublikos vyriausybės ir šakinių ministerijų parengtais planavimo dokumentais, nacionaline Lisabonos strategijos įgyvendinimo programa bei Statistikos departamento 2004 metais paskelbta Lietuvos gyventojų skaičiaus prognoze 2005 – 2030 metams.

Socialinės aplinkos bendrieji tinklai

- sudaryti sąlygas žmogiškajam ir socialiniam kapitalui ugdyti, plečiant mokymo, švietimo bei socialinių institucijų tinklą;
- gerinti gyvenamojo fondo kokybę, skatinant individualių namų statybą naujose teritorijose ir užstatant esančias urbanistines tuštumas;
- plėsti kultūros įstaigų tinklą, didinant kultūros paslaugų prieinamumą gyventojams;
- išsaugoti rekreacines zonas, išlaikant miesto savitumą ir patrauklumą, bei užtikrinant gyventojams geras poilsio ir gyvenimo sąlygas;
- tolygiai plėtoti sveikatos paslaugų įstaigų tinklą, gerinant gyventojų gyvenimo kokybę;
- numatyti pakankamą kitų socialinių paslaugų įstaigų plėtrą miesto teritorijoje, užtikrinant gyventojų fizinį ir dvasinį saugumą.
- derinti gyvenamųjų rajonų teritorijų planavimą, kuriant patogias gyvenamąsias erdves.

5.1. Demografinės raida

1. Per dešimtmetį, t.y. 1996 – 2005 metų laikotarpiu gyventojų skaičius Šiaulių mieste sumažėjo 11 109 žmonių, arba 7,9 proc. ir tai mažina Šiaulių miesto galimybes tapti perspektyviu metropolinio lygmens centru, kaip numatyta LR Bendrajame plane. Vidutiniškai šalyje per tą patį laikotarpį gyventojų skaičius sumažėjo 5,2 proc., kituose Lietuvos didžiuosiuose miestuose padėtis nedaug skiriasi.

2. Prognozuojant pateikiami trys galimi Šiaulių miesto ekonomikos plėtros scenarijai. Gyventojų skaičiaus prognozės optimistiniu ir pesimistiniu variantais nurodytos Šiaulių apskrities patvirtintame bendrajame plane, papildomai įvertintas daugiausia tikėtinas vidutinis miesto plėtros scenarijus.

- optimistinis, pagal kurį tikėtina, kad dėl sėkmingos miesto ekonomikos plėtros gyventojų skaičius iki 2025 padidės 15,4 proc.
- vidutinis, pagal kurį tikėtina, kad mieste gyventojų skaičius didės 10 proc.
- pesimistinis, pagal kurį tikėtina, kad miesto plėtra nevyks ir iki 2025 gyventojų skaičius mažės 23,3 proc.

Tikėtinos pagrindinių demografinių procesų prielaidos

3. Atlikdami Šiaulių miesto savivaldybės gyventojų skaičiaus prognozes, išskirti sekantys pagrindiniai gyventojų skaičiaus kitimo veiksniai: gimstamumas; mirtingumas; migracija.

Prognozėms skaičiuoti priimtos tikėtinos pagrindinių demografinių procesų prielaidos pagal Lietuvos prognozes tendencijas, nes dauguma Šiaulių ekonominių ir socialinių rodiklių yra artimi Lietuvos vidutiniams dydžiams.

Gimstamumas

4. Prognozuojama, kad maždaug po 10 metų gimstamumas gali šalyje didėti dėl taip vadinamo kompensacinio proceso, kai didėja gimdančių motinų vidutinis amžius. Toks procesas prieš dvidešimt metų buvo stebimas Šiaurės Europoje, vėliau kitose ES šalyse. Tyrimai Vakarų šalyse rodo, kad dabartinį gimstamumo mažėjimą lemia tai, kad sutampa žemi vyresnių moterų gimstamumo rodikliai, ir žemi jaunų moterų gimdymo rodikliai dėl

Rengimo etapas. II dalis. Sprendinių konkretizavimas

gimdymų atidėjimų vėlesniam laikui. Prognozuojant gimstamumo pokyčius, remiamasi prielaidomis (Lietuvos gyventojų skaičiaus prognozės 2005-2030 m. Lietuvos Respublikos statistikos departamentas. Vilnius, 2004, 9p.):

- gerėjant ekonominei situacijai, tikėtinas nedidelis gimstamumo didėjimas;
- iki 2015 metų tikėtinas gimstamumo rodiklis – 1,65;
- nuo 2015 metų gimstamumo rodiklis padidės iki 1,9.
- pagal optimistinį variantą gimstamumas didės sparčiau, pagal pesimistinį - gimstamumo didėjimas nežymus.

Šiaulių mieste 100 darbingų asmenų teko 27,0 vaikų, prognozuojama, kad gali sumažėti per pirmuosius dešimt metų iki 24 – 25 vaikų.

Mirtingumas

5. Sudarant mirtingumo prognozę buvo visas dėmesys skiriamas į tolimesnę ateitį (pradedant 2010 metais), todėl Šiaulių miesto pradinė populiacija buvo formuojama iš praėjusių 5 metų (apskaičiavus jų vidurkius) duomenų.

Mirtingumo lygis lemia vidutinę gyvenimo trukmę. Paskutiniaisiais metais ji didėjo, bet palyginti su ES šalimis, mūsų šalies moterų tikėtina vidutinė gyvenimo trukmė mažesnė beveik keturiais metais, vyrų – devyneriais. Vidutinė gyvenimo trukmė Lietuvoje 2004 metais buvo 72,06 metai, ES – 79,08 metai. Pagal Lietuvos gyventojų skaičiaus prognozę numatomas mirtingumo mažėjimas, kuris siejamas su ekonomikos plėtra, su geresne socialine aplinka bei sveikos gyvensenos būdo formavimu. Dėl to gyventojų amžiaus vidurkis pamažu artės prie ES vidurkio. Lietuvos parengtoje programoje dėl Lisabonos strategijos įgyvendinimo numatyta, kad 2010 metais vidutinė gyvenimo trukmė turėtų sudaryti 73 metus. Dėl anksčiau išvardytų veiksnių didės pensinio amžiaus žmonių dalis. Jei 2001 metais šimtui 15-59 metų amžiaus gyventojų teko išlaikyti 30 senyvo amžiaus žmonių, tai 2030 metais prognozuojama kad šis skaičius padidės iki 48.

2015 metais prognozuojama, kad pagal vidutinį variantą, šis skaičius padidės iki 38,3, o 2025 metais –40,7.

Migracija

6. Prognozėse iki 2030 metų numatyta, kad iki 2010 metų emigracijos mastai bus gana stabilūs, didžiausią išvykstančiųjų dalį sudarys jauni žmonės. Vėliau tikėtina, kad emigracija dėl ekonomikos plėtros, geresnių ekonominių ir socialinių sąlygų turėtų mažėti, nes dabartinė ekonominė migracija yra susieta su teritoriniais darbo užmokesčio skirtumais. Augant ekonomikai ir didėjant atlyginimams, traukos centrai keisis. Dar 1885 metais E.Ravenšteino suformuotuose “migracijos dėsniuose” buvo konstatuota, kad kiekvienam migrantų srautui egzistuoja priešingas beveik tokio pat dydžio srautas.

Įvertinta, kad gyventojų skaičiaus didėjimas mieste sietinas ir vidine migracija bei ateityje neišvengiamai spartėjančia imigracija.

Šiaulių miesto savivaldybės gyventojų skaičiaus prognozės iki 2025 m.

7. Parengti scenarijai pateikė galimus Šiaulių miesto savivaldybės gyventojų skaičiaus kitimo intervalus. Ankstesnės t.y. nuo 1999 iki 2004 metų pagrindinių demografinių procesų kitimo tendencijos bei interviu pagalba sukaupti duomenys, bei LR statistikos departamento, D. Janušauskienės, R. Janušausko, A. Kubiliaus, S. Norvaišos ir kitų autorių bei įstaigų atliktos Lietuvos gyventojų skaičiaus ateities prognozės leido

Rengimo etapas. II dalis. Sprendinių konkretizavimas

konstatuoti, kad vidutinis Šiaulių miesto savivaldybės gyventojų skaičiaus scenarijus yra arčiausiai tikrovės, turint omenyje praeities ir ateities žinomus, bei numatomus įvykius galinčius vienaip ar kitaip veikti arba įtakoti pagrindinius gyventojų skaičiaus veiksnius.

8. Nedidelis gyventojų skaičiaus didėjimas prasidės nuo 2010 metų. Spartaus pažangių technologijų vystymosi ir specifinių žmonių poreikių dėka išryškės inovacijų poreikis, kuris efektyviausiai bus realizuojamas didžiuosiuose miestuose. Didės žmonių sklaida, žmonės įgyja erdvesnius butus, didės namų statyba priemiestiniuose rajonuose.

10. Pagal naujausias prognozes 2050 m. ES šalyse darbingo amžiaus (15-64 m.) gyventojų bus 18 proc. mažiau nei 2000 metais, o vyresnių kaip 65 metų amžiaus gyventojų padaugės 60 proc.

Šiaulių miesto gyventojų skaičiaus prognozės scenarijai apskaičiuoti 2005 m. patvirtintame Šiaulių apskrities teritorijos generaliniame plane.

11. Būtina įvertinti tai, kad tikslesnei Šiaulių miesto savivaldybės gyventojų skaičiaus prognozei iki 2025 m., reikėtų nuolat stebėti Lietuvoje vykstančius ekonominius procesus ir kitus gyventojų skaičiui įtaką turinčius veiksnius, kurių dabar neįmanoma numatyti. Pakartotinis gyventojų skaičiaus prognozėms reikalingų duomenų atnaujinimas, papildymas bei atitinkamų metų pačių prognozių palyginimas leistų optimaliai sumažinti tikimybinį periodą ir duoti maksimalių rezultatų.

5.1.1. lentelė. Šiaulių miesto gyventojų skaičiaus prognozė

<i>metai</i>	<i>bendras</i>	<i>0-15</i>		<i>15-59</i>		<i>pensinio</i>	
2001	134,0	20,7	27,8	61,3	82,2	17,9	24,0
2002	133,5	20,1	26,6	62,3	83,1	17,8	23,8
2003	132,7	19,0	25,2	63,3	84,1	17,6	23,4
2004	131,2	18,0	23,7	64,3	84,4	17,6	23,1
2005	130,0	17,5	22,8	64,9	84,4	17,5	22,8
Optimistinis							
2015	138,0	15,5	21,4	61,3	84,6	23,2	32,0
2025	150,0	16,6	24,9	59,1	88,6	23,9	36,5
Vidutinis							
2015	132,0	14,2	18,0	61,0	80,3	24,8	32,2
2025	143,0	14,5	20,7	60,0	85,8	25,5	36,5
Pesimistinis							
2015	120,0	13,0	15,6	61,5	73,8	25,5	30,6
2025	100,0	14,5	14,5	60,0	60,0	25,5	25,5

5.2. Socialinės infrastruktūros sprendiniai

Kultūros ir sporto infrastruktūros plėtra

12. Mieste tikėtina spartesnė kultūros ir sporto infrastruktūros plėtra. Tai labiausiai susiję su kintančiomis žmonių nuostatomis, kai vis daugiau dėmesio skiriama poilsiui ir laisvalaikiui. Ateityje didės poreikis kultūros paslaugoms, daugiau dėmesio bus skiriama sveikai gyvensenai bei fiziniam aktyvumui didinti. Pagal dabar atliktus

Rengimo etapas. II dalis. Sprendinių konkretizavimas

duomenis vidurinėse mokyklose tik 9,8 proc. mergaičių ir 18,6 proc. berniukų būdingas sveikata stiprinantis fizinis aktyvumas. Esančios sporto salės perpildytos. Mažas skaičius sportuojančiųjų vyresnio amžiaus asmenų. Mieste yra didelis sporto ir kultūros įstaigų trūkumas. Kultūros ir sporto įstaigų stygių didelę dalimi kompensuoja mieste naujais pastatytas daugiafunkcinis sporto ir kultūros kompleksas Aukštabalio g. (Šiaulių arena).

5.2.1. lentelė. Kultūros ir sporto infrastruktūros plėtra

	Esamas		Norma	Prognozė
	bendras	tenka 1000 gyv.	1000 gyv.	bendras
Kultūros centrai, vietų skaičius (be vasaros estrados)	1150	8,8	15,0	1950
Koncertinės salės, filharmonija, vietų skaičius	240	1,8	4,0	520
Teatrai, vietų skaičius	400	3,1	5,0	650
Kino teatrai, vietų skaičius	978	7,5	10	1300
Galerijos ir muziejai, plotas kv. m.	5595	43,0	-	-
Bibliotekos, vietų skaičius	393	3,0	-	-
Sporto salės, kv. m.	7044	54,2	80	10400
Sporto klubai, kv. m.	1285	9,9		
Švietimo įstaigų sporto salės, kv.m.	13485	-	-	-
Stadionai, ha	39,5	0,3	0,3	39,5
Uždari baseinai, kv. m.	750	5,8	5	750
Irklavimo bazė, kv. m.	6000	-		

13. Prognozuojamos kultūros ir sporto įstaigų infrastruktūros plėtros kryptys:

- projektuojama moderni irklavimo bazė prie Talkšos ežero;
- visame mieste siūloma plėtoti sporto klubų ir centrų tinklą, kad sudaryti lygias galimybes sportuoti visų rajonų gyventojams;
- atnaujinti ir renovuoti turimą sporto ir kultūros bazę;
- modernizuoti ir plėsti sporto bazes švietimo įstaigose.

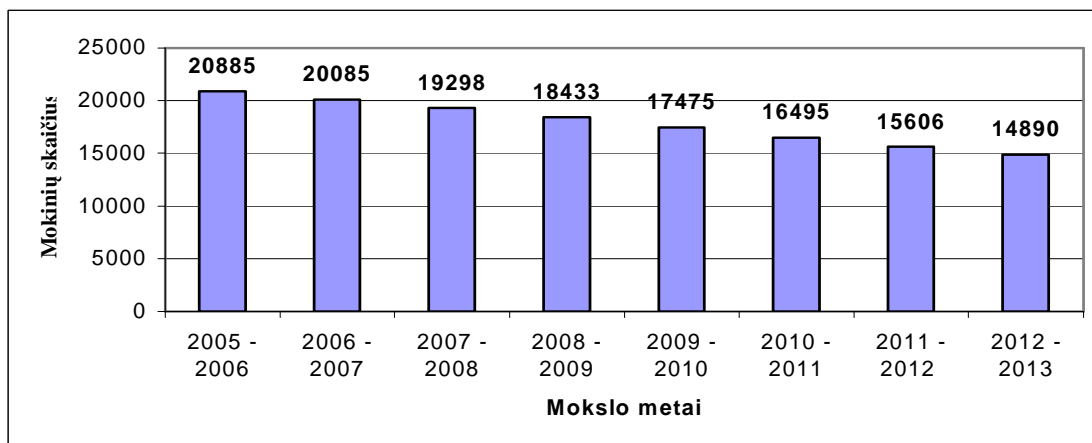
Švietimo ir mokslo infrastruktūra

Švietimas turi didinti gyventojų užimtumą, skatinti šalies ūkio modernizavimą ir užtikrinti jo plėtrą.

14. *Mokinių skaičiaus prognozė 2005–2013 metams.* Šiaulių miesto mokinių skaičiaus prognozė iki 2012–2013 m. m. buvo atlikta taikant patobulintą Vilniaus Matematikos ir informatikos instituto mokslininkų parengtą metodiką.

Tikėtina, kad po 2015 metų gimstamumas stabilizuosis.

Šaltinis: Šiaulių miesto savivaldybės bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarkos 2005-2012 m. bendrasis planas.

15. Miesto teritorijoje bendro lavinimo ir ikimokyklinio ugdymo įstaigų skaičius neplanuojamas keisti, nes jau dabar daugelis mokyklų artėja prie normatyvinio apkrovimo (800 mokinių), vietų skaičius darželiuose yra pakankamas. Sumažės kai kurių mokyklų dabar esantis per didelis apkrovimas arba dalis dabartinės bazės galės būti skiriama kitoms gyventojų mokymo formoms.

Miesto mokymo ir švietimo įstaigų tinklas mieste yra išplėtotas, būtina tęsti turimos bazės optimizavimą ir modernizavimą. Nauji švietimo objektai gali atsirasti atokiose ir prie Šiaulių miesto prijungiamose teritorijose. Privalomas švietimo objektas Dainų ir Voveriškių kaimų teritorijoje vadovaujantis tos teritorijos parengtu specialiuoju planu. Teritorija konkretizuota bendrojo plano sprendiniuose ir rezervuojama visuomenės poreikiams.

Švietimo objektų plėtros poreikių tenkinimui kiekvieno tvarkomojo rajono teritorijos struktūroje yra iškirtas minimalus visuomeninės teritorijos rodiklis procentine išraiška nuo rajono teritorijos ploto.

5.2.1. lentelė. Švietimo įstaigų plėtros prognozės

	Esamas		Norma
	bendras	tenka 1000 gyv.	
Mokyklos, vietų skaičius	19834	152	160

16. Švietimo objektų infrastruktūros objektų poreikio skaičiavimas:

- 1000 gyventojų – 160 vietų bendro lavinimo įstaigose. Optimalus mokyklos dydis – 800 vietų. Mokyklos sklypo dydis -3,2 ha. Sklypo ploto norma 1 vaikui – 40 kv.m.
- 1000 gyventojų – 70 vietų ikimokyklinio lavinimo įstaigose. Optimalus įstaigos dydis – 180 vietų. Įstaigos sklypo dydis -0,6 ha. Sklypo ploto norma 1 vaikui – 30 kv.m.

Pasiekiamumo spindulys:

- Bendro lavinimo įstaigos – 800 -1000 m

17. Lietuva pagal tarptautinį standartizuotą išsilavinimo kvalifikacijų lygį neatitinka ES šalyse esančio mokymosi visą gyvenimą lygio. 2004 metais mokymuose dalyvavo 6,5 proc.

Rengimo etapas. II dalis. Sprendinių konkretizavimas

gyventojų, o ES (25) vidurkis yra 9,4. Tikėtina, kad mieste didės mokymo ir švietimo centrų skaičius, bus plėtojama atvira informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistema. Nacionalinėje Lisabonos programoje numatyta plėtosi profesinio mokymo ir konsultavimo programos mažai išsilavinusiems žmonėms.

18. Šiaulių universiteto plėtra vykdoma esamoje bazėje miesto centrinėje dalyje ir miesto pakraštyje. Studentų miestelio kūrimas siūlomas prie Architektų gatvės Nuklono teritorijoje ir prijungiant priemiestines teritorijas.

Sveikatos ir socialinės rūpybos infrastruktūra

19. Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) duomenimis 2004 metais ES šalyse 100000 gyventojų tenka 600 stacionaro lovų skaičius, Lietuvoje – 845. Nacionalinėje Lietuvos Lisabonos strategijos programoje numatyta lovų skaičių iki 2010 metų sumažinti iki 700 lovų.

Gydytojų skaičius 100000 gyv. Lietuvoje 397, ES – 359.

4.5.4 lentelė. Sveikatos įstaigų infrastruktūros plėtros prognozės

	<i>Esamas</i>		<i>Norma</i>	<i>Prognozė</i>
	bendras	tenka 100000 gyv.	tenka 100000 gyv.	
Gydytojų skaičius	507	390	370	480
Lovų skaičius	1482	1140	700	910

Siūlomos sveikatos priežiūros infrastruktūros plėtros kryptys:

- antrinio lygio sveikatos priežiūros įstaigų infrastruktūros plėtra pagal Sveikatos apsaugos strategiją neprognozuojama, bet būtina renovuoti ir modernizuoti esamą materialinę bazę;
- užtikrinti pirminio sveikatos apsaugos lygio infrastruktūros tinklo teritorinį bei socialinį prieinamumą, nes šiuo metu bendrosios praktikos gydytojų kabinetai ir pirminio lygio sveikatos priežiūros centrai yra įsisteigę centre arba miesto gyvenamuosiuose rajonuose;
- atsižvelgiant į planuojamų teritorijų socialinės sandaros specifiką pagal poreikį turi būti plėtojama socialinių paslaugų infrastruktūra: laikino gyvenimo įstaigos, pensionatai, dienos globos centrai, socialinės reabilitacijos tarnybos. Socialinių paslaugų objektų plėtros poreikių tenkinimui kiekvieno tvarkomojo rajono teritorijos struktūroje yra išskirtas minimalus visuomeninės teritorijos rodiklis procentine išraiška nuo rajono teritorijos ploto. Sprendinių laikotarpyje privaloma numatyti Socialinių paslaugų centrą.

Maldos namai

Maldos namai gali būti statomi teritorijose, kuriose numatytas visuomenių teritorijų naudojimo būdas. Sprendinių laikotarpyje numatoma maldos namų Gegužių, Lyros ir Dainų gatvių sankirtoje. Objekto statyba numatoma visuomenės poreikiams rezervuojamoje teritorijoje.

5.3. Gyvenamas fondas

Gyventojų skaičiaus pokytis mieste ir ekonomikos lygio augimas yra bazinės teritorijų plėtrą lemiančios jėgos. Šie procesai skatina urbanizacijos vystymąsi, gyvenamojo fondo plėtrą.

Gyvenamojo fondo plėtros prognozė

14. Rengiant miesto bendrąjį planą, numatomos miesto plėtros teritorijos ir jų užimamas plotas, nes poreikis naujam gyvenamajam būstui augs sparčiai. Lietuvos Respublikos teritorijos Bendrajame plane numatyta, kad 2020 m. vienam gyventojui bendrojo naudingo ploto miestuose vidutiniškai teks 26,0 kv. m. Šiaulių mieste pagal vidutinį plėtros scenarijų prognozuojama, kad 2025 m. gyvenamasis plotas vidutiniškai vienam gyventojui padidės iki 29,0 kv.m (apie 40 proc.).

15. Optimistiniu scenarijumi numatyta pasiekti 50 proc. dabartinio ES šalių vidurkio - 33 kv. m. Vidutinis buto plotas 2005 m. Šiaulių mieste sudarė 55,6 kv. m., naujai pastatytų butų plotas – 181,6 kv. m. Prognozuojama, kad 2015 m. naujai statomo būsto vidutinis plotas sudarys 120 kv.m, nes gyventojų apklausa parodė, kad tai yra paklausiausi namai.

Ekspertų nuomonė mieste labiausiai tikėtinas yra vidutinis miesto plėtros variantas, todėl skaičiuojant teritorijų poreikį gyvenamojo fondo prieaugiui, jis priimamas už pagrindą.

6.3.1. lentelė. Gyvenamojo fondo plėtros alternatyvos ir prieaugio prognozė

Plėtros variantai	Naujos statybos santykis (proc.)		Gyvenamojo ploto prieuagis (tūkst. kv.m.), 2025 m.			
			Pagal vidutinį scenarijų		Pagal optimistinį scenarijų	
			1393		2116	
	Vienbutė mažaukštė	Daugiabutė	Vienbutė mažaukštė	Daugiabutė	Vienbutė mažaukštė	Daugiabutė
Ekstensyvi plėtra	30	70	418	975	635	1481
Koncentruota plėtra	10	90	139	1254	212	1904
Decentralizuota koncentracija	20	80	279	1114	423	1693

Šiuo metu vienbučiai namai sudaro 15 proc. miesto gyvenamojo ploto. Šiaulių mieste tikėtina ekstensyvi plėtra, nes yra potenciali galimybė vykdyti gyvenamųjų namų statybą naujose teritorijose, kuriose vyks vienbutė mažaukštė statyba, miesto urbanistinėse tuštumuose planuojama daugiabučių namų bei kotedžų statyba.

6. EKONOMINĖ APLINKA

6. EKONOMINĖS APLINKA

Bendrosios nuostatos

1. Miesto ekonomikos plėtrą lems ES ir Lietuvos ekonominė politika bei miesto verslo konkurencingumas. Šiaulių miesto ekonomikos plėtra prognozuojama pagal atskiras ūkio šakas, nes bendrasis vidaus produktas miestams neskaičiuojamas. Ekonominio išsivystymo lygis skaičiuojamas trimis variantais.

Optimistinis

Mieste kuriasi naujos įmonės, didėja inovacinės veiklos mastai. Kuriasi aukštų technologijų pramonė. Didės gamybos darbo našumas. 2004 metais Lietuvos pramonės darbo našumas sudarė 49,7 proc. ES šalių vidutinio lygio, tikėtina, kad per dvidešimt metų bus pasiektas ES šalių 80 – 90 proc. lygis. Mieste bus suformuotos pramoninės zonos, pradės veiklą industrinis parkas, įkurtas logistikos centras.

Vidutinis

Išlieka tradicinė miesto ūkio struktūra. Užsienio investicijų augimo tempai nedideli, dominuoja vietinis kapitalas, įmonės technologijų atsinaujinimo tempai lėti, tai sąlygoja nedidelę produktų pridėtinę vertę. Pramonė plėtojasi tolygiai, bet tiriamąją ir inovacinę veiklą vykdo tik nedaugelis įmonių. Plėtojama įvairių ūkio subjektų kooperacija, auga ir modernėja paslaugų sektorius.

Pesimistinis

Miesto pramonės apimtys didelę dalimi (40 proc.) priklauso nuo dviejų pramonės įmonių darbo: AB"Vairas" ir AB"Šiaulių televizoriai. Sumažėjus šių įmonių pardavimams, miesto pramonės apimtys gali sumažėti iki 30 proc., nes naujos augančios gamybos greitu laiku nekompensuos tokio žymaus sumažėjimo.

Ekonominės aplinkos bendrieji tinklai

- gerinti verslo aplinką, plečiant miesto inžinerinę infrastruktūrą, kuriant industrinę zoną, apibrėžiant ir išgryninant pramonines miesto teritorijas;
- įtvirtinti teritorijas logistikos centrui steigti ir sandėliavimo paslaugoms teikti;
- panaudoti tarptautinius ir šalies tranzitinius kelius;
- įvertinti Šiaulių tarptautinio oro uosto vietą ir reikšmę miesto plėtrai;
- kurti naujus turizmo produktus, atkreipiant dėmesį į rekreacinių zonų sutvarkymą ir turizmo infrastruktūros plėtrą.
- didinti pramonės ir verslo konkurencingumą, plėtojant aukštų technologijų pramonę ir informacines technologijas;
- tobulinti verslo infrastruktūrą, plečiant verslo paramos institucijų tinklą.

6.1. Šiaulių miesto ūkio struktūra ir veikla

2. Prognozuojant Šiaulių miesto ekonomikos plėtrą, remtasi Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano Šiaulių apskričiai apskaičiuotais prognostiniais rodikliais ir Eurostato informacija apie vidutinius atskirų ūkio šakų indeksus.

Bendrajame plane numatyta, kad pramonėje ir statyboje sukurta BVP iki 2020 metų padidės 1,8 karto, paslaugose - 1,6 karto.

Pramonė

3. *Pramonės plėtros* perspektyvos priklausys nuo esamų pramoninių teritorijų restruktūrizavimo, jų išvystymo bei konversijos proceso eigos.

Šiuo metu mieste dominuoja darbu imli pramonė, beveik nėra aukštų technologijų pramonės, vis didesnę dalį užima smulkaus verslo sektorius. 2000 – 2004 metais vidutinis metinis pramonės augimo tempas buvo apie 20 proc., pramonės gamybos apimtys per šį laikotarpį padidėjo 2,1 karto.

Prognozuojama, kad 2006 – 2015 metais pramonės gamybos apimtys mieste didės vidutiniškai 7-9 proc. per metus, vėliau iki 2015 metų augimo tempai sumažės iki 4-5 proc.

4. Pramonės objektų teritorinis išdėstymas yra mieste chaotiškas ir neracionalus. Pagrindiniai yra keturi teritoriniai rajonai: Gubernijos, Pietinis, Rėkyvos ir Zoknių, yra keletą įmonių miesto centre. Pietiniame pramonės rajone yra didesnių laisvų sklypų galimų naudoti pramonės plėtrai. Gubernijos ir Rėkyvos rajonuose didesnė plėtra negalima dėl mažų laisvų teritorijų.

6.1.1 lentelė. Pramonės įmonių teritorija

	Plotas, ha	Plėtros teritorija, ha
Šiaurinis pramonės rajonas (Gubernijos)	219,1	Iki 100 ha
Pietinis pramonės rajonas	168,0	38,51
Įmonės miesto centras	73,5	0
Rėkyvos pramonės zona	23,4	0
Zoknių pramonės zona	14,9	125
Sutkūnai		263
Iš viso:	498,9	> 450

5. Pagal LR Ūkio ministerijos užsakymu atlikto tyrimo duomenis (ECORYS Nederland BV Support to Development of Greefield Investments in Lithuania, 2005) prognozuojama, kad Šiaulių apskrityje “plyno lauko” pramonės sklypų paklausa sieks 15 ha per metus, kadangi Šiaulių miestas sukuria >70 proc. pramonės produktų, todėl poreikis pramonės objektams statyti būtų apie 10 ha per metus. Siūlomos tokios pramonės plėtros teritorinės kryptys:

- Optimizuoti teritorijų panaudojimą Šiauriniame ir Pietiniame miesto pramoniniuose rajonuose;
- Skatinti inovatyvių įmonių kūrimąsi buvusio “Nuklono” teritorijoje, veikiančio Mokslo ir technologijų parko bazėje, tarpusavyje derinant komercinę, gamybinę-eksperimentinę ir švietėjišką veiklas.
- Kurti inžinerinę infrastruktūrą ir industrinį parką Zokniuose;
- Pagal poreikį ateityje numatyti pramonės plėtrą priemiestinėje teritorijoje prie Sutkūnų gyvenvietės;
- Mažinti gamybos įmonių dislokaciją miesto centre.

Paslaugos

6. Šiaulių mieste itin sparčiai vystomas paslaugų sektorius. LR Bendrajame plane teigiama, kad Šiaulių mieste yra didelis gyventojų verslumo augimo potencialas. ES – 15 šalyse 1000 gyv. 2003 m. teko 49 įmonės, Estijoje – 41, Lietuvoje – 16, Šiaulių mieste 24. Prognozuojama, kad 2025 m. paslaugų sferoje dirbs 70 proc. užimtųjų gyventojų. Prognozuojama, kad 2025 metais Šiaulių paslaugų sektoriuje dirbs atitinkamas skaičius visų dirbančiųjų. Nacionalinėje Lisabonos programoje itin akcentuojama verslumo kultūros skatinimo ir palankios verslo aplinkos kūrimo svarba.

Prekyba

7. Prekybos apimtys 2004 metais Šiaulių mieste palyginti su 2003 metais padidėjo 16,9 proc. Prognozuojama, kad iki 2015 metų mažmeninės prekybos apimtys padidės dvigubai. Tikėtina, kad komercinių patalpų plotai didės sparčiau, nes naujos parduotuvės bus erdvesnės.

Komercinių patalpų plotai iki 2015 metų mieste turėtų sudaryti nuo 220 - 240 tūkst. kv. m., o 2025 metais sudarys 350 – 370 tūkst. kv. m. Dideliems miestams būdingas prekybos centrų, komercinių pastatų statybos apimčių didėjimas.

Statyba

8. Statybos augimas susijęs su vartotojų perkamosios galios didėjimu, padidėjusiomis naujo būsto įsigijimo galimybėmis, lanksčiomis būsto pirkimo paskolų teikimo sistemomis, Kadangi pirkimas išsimokėtinai prieinamas visų Lietuvos regionų gyventojams, gyvenamųjų pastatų statyba sparčiai plečiama visoje Lietuvoje, bet didžiausiuose miestuose statybos augimo tempai yra didesni.

Turizmo infrastruktūra

9. Mieste turi būti užtikrintas kultūrinio turizmo plėtojimas. Jis yra susietas su atitinkamų turizmo programų rengimu bei reikalingos infrastruktūros kūrimu. Įvertinus itin sparčią šio sektoriaus plėtrą mieste 2004 – 2005 metais ir Lietuvos ūkio prognozės, prognozuojamas spartus jo vystymasis mieste. Tai organiškai turi būti susieta didesniu kultūros paveldo naudojimu kultūriniam turizmui.

6.1.2. lentelė. Turizmo infrastruktūros plėtros prognozės

	Esamas		Prognozė	
	bendras	tenka 1000 gyv.	2015 m.	2025m.
Kavinės ir restoranai, vietų skaičius	4600	35,3	6000	12000
Viešbučiai ir nakvynės namai, vietų skaičius	644	5,0	1030	1545
Iš jų viešbučiai, trijų ir daugiau žvaigždučių viešbučiuose.	473	3,6	850	1320

Materialinės investicijos

10. Materialinių investicijų didėjimas siejamas su gerėjančia ekonomine situacija ir miesto pritrauktomis lėšomis iš ES struktūrinių fondų, kurios skatins pramonės objektų, gyvenamųjų namų statybos ir kelių tiesimo projektų vykdymą. Didėjančios tiesioginės užsienio investicijos siejamos su miesto tarptautinių ekonominių ryšių plėtra bei miesto inžinerinės ir techninės infrastruktūros plėtra, naujos industrinės zonos kūrimo Zokniuose.

ŠIAULIŲ MIESTO BENDRASIS PLANAS

Rengimo etapas. II dalis. Sprendinių konkretizavimas

11. Šiaulių miesto ūkio šakų struktūros prognozė esant vidutiniam plėtros variantui pateikta 3 lentelėje.

6.1.2 lentelė. Šiaulių ūkio sektorių plėtros prognozė

Ūkio sektoriai	2004 m.	2015 m.		2025 m.	
	vertė, mln. Lt	metinis augimas, proc.	vertė, mln. Lt	metinis augimas, proc.	vertė, mln. Lt
Optimistinis variantas					
Pramonė	1295	7	2087	5	3808
Prekyba	935	8	2029	5	3148
Paslaugos	293,5	8	587	6	991
Statyba	126	10	297	7	546
Materialinės investicijos	126	12	350	6	590
TUI	137	8	273	4	389
Vidutinis variantas					
Pramonė	1295	5	2017	3	2630
Prekyba	935	6	1624	5	2520
Paslaugos	293,5	6	496	5	780
Statyba	126	5	186	4	265
Materialinės investicijos	126	5	186	4	265
TUI	137	5		3	
Pesimistinis variantas					
Pramonė	1295	2	1580	1	1760
Prekyba	935	4	1330	3	1736
Paslaugos	293,5	4	418	3	546
Statyba	126	4	165	4	235
Materialinės investicijos	126	4	180	2	214
TUI	137	2	164	2	196

Labiausiai tikėtinas, vertinant Lietuvos Respublikos parengtus programinius dokumentus ir ES šalių prognozes yra optimistinis ūkio šakų plėtros scenarijus. Prognoziniai dydžiai bus įtakojami įvairių ekonominių veiksnių, todėl būtina nuolatinė korekcija ir šių veiksnių analizė.

6.2. Gyventojų užimtumas

12. Sudarant Šiaulių miesto ilgalaikę gyventojų užimtųjų prognozę pagrindinėse ekonominės veiklos srityse, buvo naudojamos specifinės kokybinio-kiekybinio pobūdžio metodikos bei jų tarpusavio deriniai, padedantys padidinti prognozių patikimumą.

Lietuvos paslaugų sektoriuje dirba 56,0 proc. darbuotojų, ES – 69,5 proc., Šiaulių mieste 63,6 proc.

Nacionalinėje Lisabonos programoje numatyta, kad iki 2010 metų Lietuva sieks 68,8 proc. užimtumo (ES siekis–70 proc.), nors 2003 metais ES-25 šalyse vidutinis užimtumo lygis buvo 63 proc. Žemas užimtumo lygis rodo nepanaudotas darbo jėgos atsargas.

13. Gyventojų užimtumo prognozės atliktos pagal vidutinį Šiaulių miesto plėtros scenarijų. Prognozuojant užimtųjų gyventojų skaičių mieste buvo įvertinta:

- kad miestas turi dideles galimybes plėtoti paslaugų sektorių, nes iki šiol neišplėtotos daugelis segmentų, tai turizmo paslaugos, turėtų didėti pervežimo ir sandėliavimo paslaugos, didės finansinių paslaugų sektorius.
- mieste natūraliai plėtosis visa paslaugų infrastruktūra, viešbučių, maitinimo įstaigų tinklas.
- daugiau žmonių turėtų pritraukti ir pramonė, nors dalis pramonės plėtros vyks produktyvumo didėjimo sąskaita. Eurostato duomenimis 2005 m. darbo produktyvumas Lietuvoje sudarė 51,9 proc. Didėjančios konkurencijos sąlygomis produktyvumo augimo tempai turės didėti.
- gėrės situacija darbo rinkoje. Tikėtinas didesnis paklausos ir pasiūlos suderinamumas, t.y. dėl suaugusiųjų mokymo ir kvalifikacijos kėlimo didės kvalifikuotos darbo jėgos pasiūla.

6.2.1 lentelė. Užimtųjų skaičiaus prognozė pagal vidutinį scenarijų

Rodikliai	2004 m.		2015 m.		2025 m.	
	skaičius	procentai	skaičius	procentai	skaičius	procentai
Gyventojų skaičius, tūkst. Lt	130,0		132,0		143,0	
Darbingų gyventojų skaičius, tūkst.	84,4	64,9	83,2	63,0	88,7	62
Užimtieji gyventojai, tūkst.	57,6	100	57,6	100	61,0	100
Iš jų ūkio šakose:				6		
Pramonė	13,1	22,8*	12,7	22	12,8	21
Paslaugos	37,8	65,6	38,0	66	42,7	70
Statyba	6,5	11,3	6,9	12	5,5	9
Žemės ūkis	0,2	0,3		0	0	0

* skaičiuotiniai duomenys

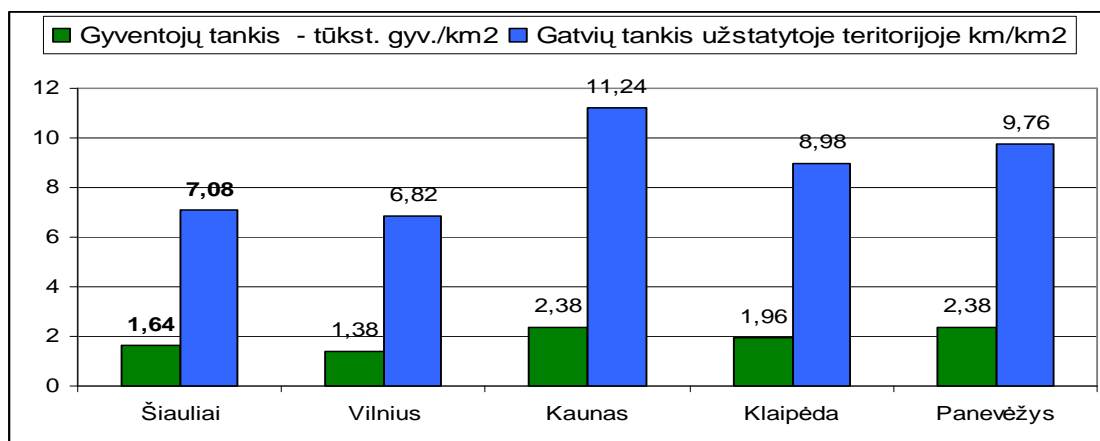
7. SUSISIEKIMO SISTEMA

7. SUSISIEKIMO SISTEMA

7.1 Raidos tendencijos

Susisiekimo sistemos darnioji plėtra – vienas svarbiausių siekiamų tikslų, kuris tiesiogiai įtakos miesto socialinį – ekonominį gyvybingumą, užtikrins aplinkos kokybę, saugias eismo sąlygas bei investicijų pritraukimą. Kompaktiška miesto urbanizuojamų teritorijų plėtra, racionalus esamo gatvių tinklo panaudojimas, susisiekimo sprendinių tęstinumo užtikrinimas ir miesto visuomeninio transporto sistemos modernizavimas būtų ekonominė sprendinių realizavimo garantija.

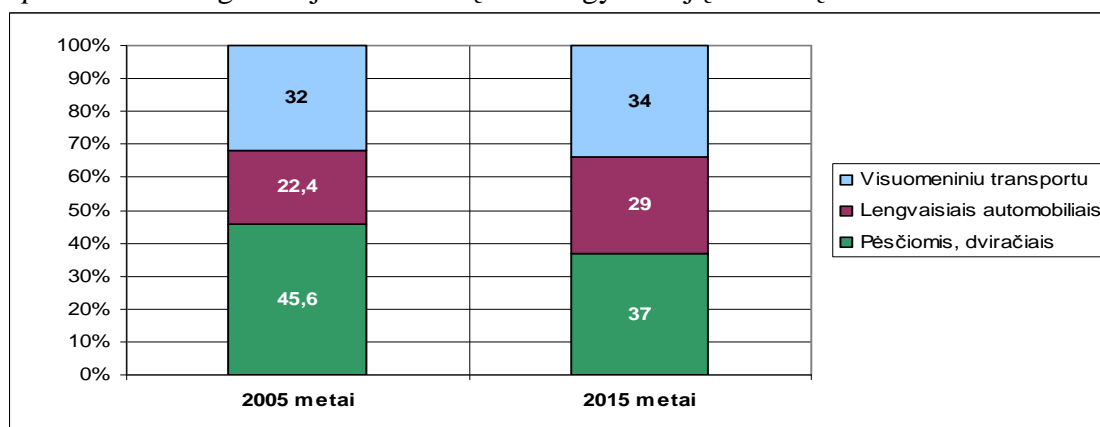
Esamos miesto susisiekimo problemos, darbo vietų atotrūkis nuo gyvenamosios teritorijos ir miesto urbanistiniai rodikliai rodo, kad susisiekimo infrastruktūros plėtra pareikalaus padidintų investicijų, nes gyventojų ir gatvių tankis yra vienas mažiausių tarp didžiųjų Lietuvos miestų.

Šaltinis: Lietuvos apskritys. Ekonominė ir socialinė raida. Vilnius 2005. Statistikos departamentas

Vykstant periferinei miesto teritorijos urbanistinei plėtrai dėl padidėjusių atstumų neišvengiamai mažės kelionių atliekamų pėsčiomis ir dviračiais, todėl būtina siekti, kad miesto viešasis transportas pradėtų konkuruoti su privačiais automobiliais, sudarant jam prioritetingas eismo sąlygas ir savalaikę tinklo plėtrą priimtinais gyventojams eismo intervalais.

1 paveikslas. Prognozuojama Šiaulių miesto gyventojų kelionių struktūra

Rengimo etapas. II dalis. Sprendinių konkretizavimas

Gyventojų kelionių rūšies pasirinkimą didele dalimi lems automobilizacijos lygis (lengvųjų keleivinių automobilių skaičius 1000 gyventojų), kuris daro gyventojus ir miesto svečius nepriklausomais nuo bendros susisiekimo sistemos. Todėl nepakankamai išvystytas ir nerišlus gatvių tinklas, automobilių stovėjimo vietų trūkumas ir menkai pralaidžios sankryžos gali tapti rimta priežastimi transporto priemonių ir keleivių prastovų ir poveikio aplinkai didėjimui.

7.1.1 lentelė. Prognozuojamas Šiaulių miesto automobilizacijos lygis

1980 m.	1995 m.	2000 m.	2006 m.	2010 m.	2015 m.
82	165	289	442	500	550

7.2. Išorės susisiekimo tinklas

Šiaulių miestas pagal Lietuvos Bendrąjį planą patenka į Lietuvos urbanistinio karkaso ašį ir stiprų tarptautinių transporto koridorių tinklą, kuris tiesiogiai įtakos ne tik spartų ir aktyvų tolimesnį miesto vystimąsi, bet ir galimą tranzitinio transporto augimą. Šiaulių miestą jungiantys net trys europiniai Rail Baltica, Via Hanseatica ir IXB transporto koridoriai yra pagrindinis integracijos garantas.

Siekiant ir toliau sėkmingai integruoti Šiaulių miesto susisiekimo sistemą į Lietuvos šiaurės regiono bei Baltijos ir Europos transporto tinklą, siūloma inicijuoti ir įgyvendinti šiuos projektus, kad transporto eismo neigiamas poveikis miesto aplinkai taptų mažesnis:

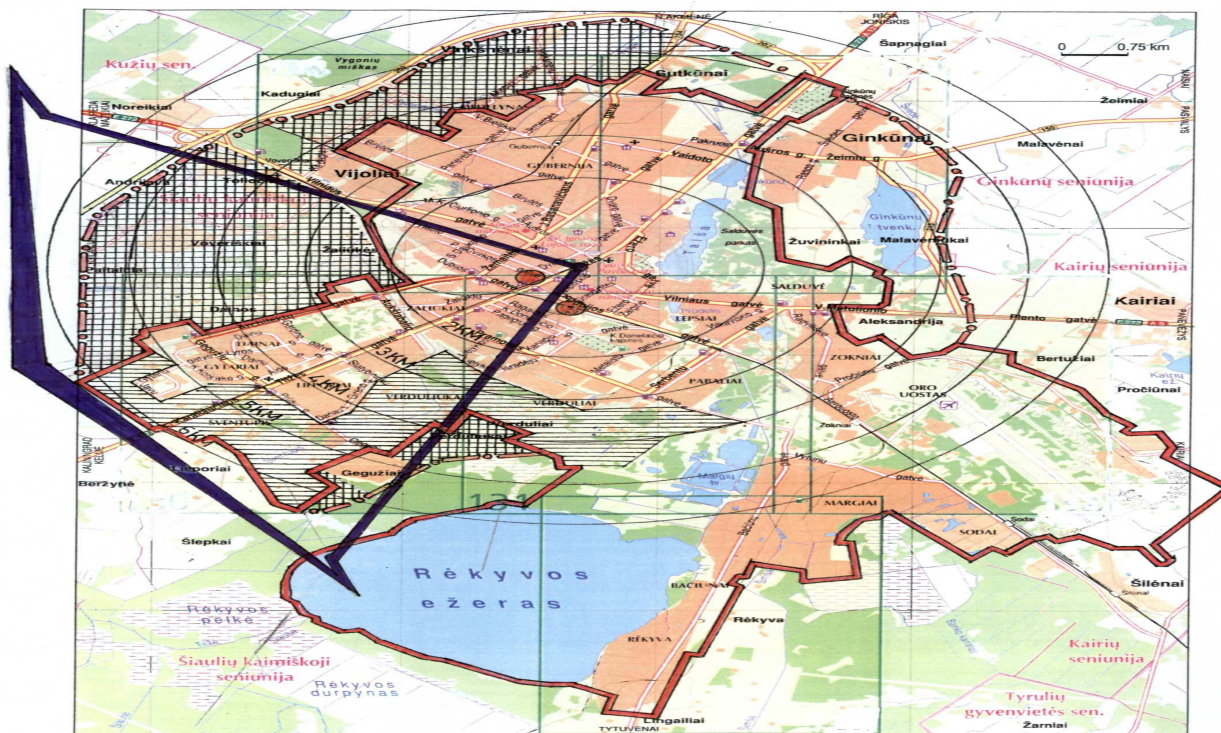
1. Nutiesti miesto rytinį aplinkelį tarp Rygos ir Panevėžio kelių. Ši transportinė jungtis įgalintų nukreipti tranzitinius transporto srautus nuo Šiaulių miesto centro, Ginkūnų, Kairių ir įgalintu patogiai susisiekti su Zoknių oro uostu ir industriniu parku.
2. Inicijuoti Susisiekimo ministeriją atlikti reikiamą analizę ir projektinės dokumentacijos parengimą esamų vieno lygio geležinkelio pervažų panaikinimui ir Išradėjų gatvės pratęsimui iki Dubijos gatvės esamo tarptautinio tarybinės vėžės geležinkelio IXB koridoriaus trasoje šia prioritetine tvarka:
  - 2.1 skirtingo lygio transporto mazgas Išradėjų – Ežero gatvių jungties susikirtime su esamomis Šiaulių geležinkelio stoties linijomis;
  - 2.2 skirtingo lygio transporto mazgas Dubijos gatvės tęsinio ir magistralinio kelio A11 trasoje, susikirtime su geležinkeliu;
  - 2.3 skirtingo lygio transporto mazgas Sodo gatvės susikirtime su geležinkeliu.
3. Inicijuoti Susisiekimo ministeriją parengti Lietuvos teritorijos bendrajame plane fiksuotos europinės vėžės tarptautinio geležinkelio koridoriaus Rail Baltica atkarpos Kaunas - Latvijos siena trasos parinkimą ir specialiojo plano parengimą. Rezervuoti teritoriją perspektyvinio geležinkelio trasai, stočiai bei transporto jungtims su miesto gatvėmis, jeigu šis geležinkelis bus tiesiamas šalia Šiaulių, arba jeigu šis geležinkelis bus tiesiamas per miesto teritoriją, pagal esamas geležinkelio linijų atkarpas Radviliškis – Šiauliai, Šiauliai – Joniškis – valstybės siena.
4. Modernizuoti Zoknių oro uosto infrastruktūrą krašto apsaugos aptarnavimui, krovinių bei keleivių pervežimams, industrinio parko aptarnavimui.
5. Užtikrinti šiuolaikinės pakelės aptarnavimo infrastruktūros plėtrą užmiesčio keliuose Šiaulių miesto priegose, gerinant keleivių ir transporto priemonių aptarnavimą.

7.3 Vidaus susisiekimo tinklas

Numatant perspektyvinę miesto susisiekimo infrastruktūros plėtrą buvo atsižvelgta į šiuos faktorius:

- susisiekimo infrastruktūros plėtra turi atitikti Lietuvos bendrojo plano susisiekimo sistemos sprendiniams ir patvirtintai Šiaulių miesto susisiekimo sistemos koncepcijai;
- formuoti kompaktišką miesto modelį, maksimaliai panaudoti esamą gatvių tinklą ir užtikrinti ankstesniojo generalinio plano susisiekimo sistemos plėtos tęstinumą principus, jeigu jie nebuvo ženkliai įtakoti žemės nuosavybės atstatymo metu;
- gatvių tinklo plėtra turi įvertinti miesto visuomeninio transporto plėtos būtinybę, aptarnaujant miesto gyventojus ir svečius;
- pradėti formuoti naują miesto centrą su reikalingais socialinės infrastruktūros objektais tankiausiai apgyvendintoje miesto pietinėje dalyje, kartu kuriant ir naujas darbo vietas aptarnavimo sferoje. Atsisakyti monofunkcinės paskirties teritorijų planavimo, formuoti mišrias funkcijas, priartinti gyvenamąsias vietas prie netoli formuojamų darbo vietų.

2 paveikslas. Šiaulių miesto teritorinės ir susisiekimo plėtos modelis

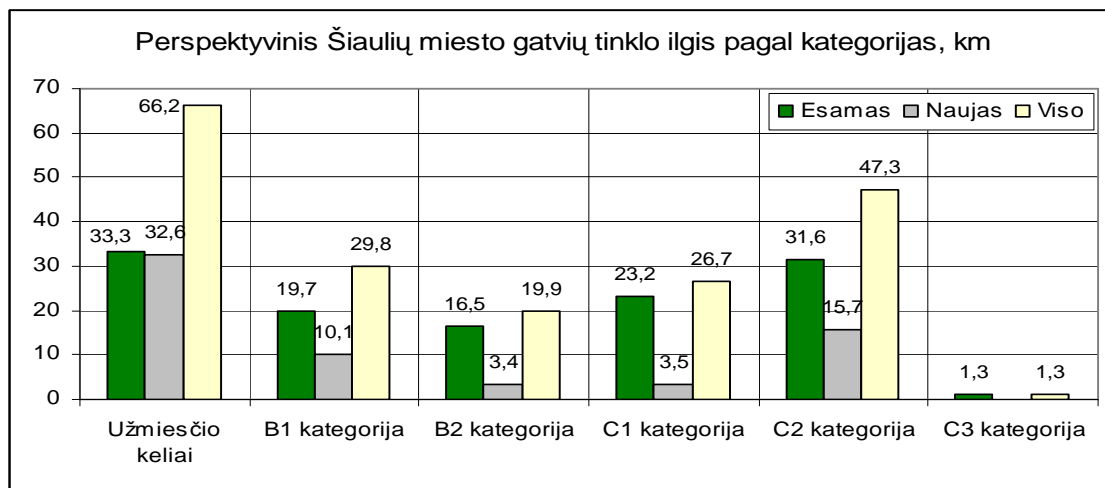

Miesto perspektyvinį susisiekimo infrastruktūros tinklą ir jo karkasą formuos:

- užmiesčio keliai ir aplinkelių tinklas miesto priegose, sudarantis išorinį miesto žiedą, tiesiogiai jungiantį visus pagrindinius užmiesčio kelius;
- miesto vidaus žiedinis tinklas, kurį sudarys Serbentų g., Aukštabalio g. tęsinys, Išradėjų g. tęsinys, Gegužių g. ir jo tęsinys, nauja gatvė nuo Gegužių g. tęsinio iki Sodo gatvės šalia geležinkelio, Sodo g. ir jos tęsinys, Tilžės g. atkarpa iki Ežero g., Ežero ir Dubijos gatvės;
- centro - senamiesčio žiedas praeitų Dubijos, Žemaitės, Aušros al., Trakų ir Draugystės gatvėmis;
- spindulinės Tilžės ir Dubijos gatvės.

7.3.1. lentelė. Perspektyvinės Šiaulių gatvių kategorijos miesto teritorijoje

Kateg orijs	Gatvė ar jos atkarpa	Orianta cinis ilgis-km	Raudonųjų linių plotis, m
B1	Dubijos g. ir jos tęsinys, Aerouosto g. iki Radviliškio g., Gegužių g. ir jos tęsinys, nauja gatvė šalia geležinkelio, Karaliaučiaus, Matulionio, Serbentų, Sodo g. ir jos tęsinys tarp geležinkelio ir Tilžės g., Tilžės g. tarp Gegužių –Dubijos ir Sodo-Pakruojo gatvių, Išradėjų g. tęsinys iki Gegužių g., Aukštabalio g. tęsinys tarp Išradėjų ir Serbentų g. tęsinio.	29,8	40-70
B2	Sembos, Išradėjų g. tarp miesto ribos ir Gegužių g., Bačiūnų, Ežero, Kairaičio g. ir jos tęsinys, Sodo g. tarp geležinkelio ir miesto ribos, Tilžės g. tarp Ežero ir Sodo g., Aukštabalio g. ir tęsinys, Radviliškio g. tarp aerouosto-Kairaičio g., Pramonės g. tarp Serbentų-Bačiūnų.	19,9	40-70
C1	Architektų g. ir jos tęsinys, Aušros al. tarp Žemaitės-Tilžės, Basanavičiaus tarp Sodo g.– miesto ribos, Žemaitės tarp Dubijos-Sodo g., Gardino, Pakruojo g. ir jos tęsinys, Pramonės g. tarp Tilžės-Serbentų g., Statybininkų g., Tilžės g. tarp Dubijos-Ežero g., Vilniaus g. tarp geležinkelio ir Žemaitės bei Draugystės-Serbentų gatvių, Išradėjų g. tęsiniai iki Aukštabalio ir Dubijos g.	26,7	20-40
C2	Basanavičiaus g. tarp Sodo-Birutės g., Aerouosto g. už Radviliškio g., Aukštoji g. tarp Dvaro-Tilžės g., Birutės tarp Panevėžio-Žemaitės g., Bielskio tarp Panevėžio ir Karklų g., Aukštabalio parko nauja gatvė, Dvaro, Draugystės g., Dariaus ir Girėno g. ir tęsinys iki Pramonės g. ir Javų g., Javų g. ir jos tęsinys, Daukanto g. ir jos tęsinys, Karklų, Lyros, Metalistų g. tarp Ragainės g. tęsinio ir Sprudeikos g., Panevėžio, Vinkšnėnų g., Radviliškio g. tarp Dubijos-Stendo, Nauja gatvė Salduvės parke, Ragainės g. ir tęsinys iki Metalistų g., Sutkūnų, Statybininkų g. ir jos tęsinys, Stendo, Vytauto tarp Kudirkos-Donelaičio g., Vyturių, Žaliūkų tarp Tilžės-Aukštabalio, Žemaitės g. tarp Sodo-Sutkūnų g., Jotvingių, Žemynos, Eidvilo gatvės	47,3	20-40
C3	Vilniaus g. tarp Žemaitės-Draugystės	1,3	20-40

Rengimo etapas. II dalis. Sprendinių konkretizavimas

Šiaulių miesto susisiekimo infrastruktūros plėtros kryptys ir reikalingos apimtys gali viršyti natūralius miesto poreikius, todėl teikiamas prioritetas svarbiausių susisiekimo sistemos infrastruktūros darbų sąrašas, į kurį įtraukti miestui strategiškai svarbiausi objektai. Patvirtinus Šiaulių miesto bendrąjį planą būtų tikslingą pristatyti LR Vyriausybės strateginiam komitetui svarbiausių transporto infrastruktūros objektų programą.

7.3.2. lentelė. Prioritetiniai Šiaulių miesto susisiekimo infrastruktūros objektai 2015m

Prioriteto Nr. ir objekto pavadinimas	Atsakinga institucija	Statybos metai
1. Išradėjų gatvės rekonstrukcija ir tęsinys iki Sembos g. (pirmas etapas iki Aukštabalio gatvės tęsinio)	ŠS, VB, SF	2008-2010 2010-2012
2. Aukštabalio gatvės tęsinys iki Serbentų gatvės (pirmas etapas iki Išradėjų gatvės tęsinio)	ŠS, SF	2008 2008-2010
3. Išradėjų gatvės jungtis su Ežero gatve ir tunelio po geležinkeliu įrengimas	ŠS, VB, SF	2010-2012
4. Statybininkų g. jungtis su Išradėjų g. tęsinium	ŠS	2010
5. A. Kairaičio gatvės rekonstrukcija ir jungtis su Aerouosto gatve ir aplinkkelio industrinio parko ir oro uosto aptaravimui	ŠS, PL, VB	2010-2012
6. Sodo gatvės tęsinys iki Tilžės gatvės	ŠS	2010
7. Dubijos gatvės tęsinys iki magistralinio kelio A11 ir skirtingų lygių transporto mazgo ir estakados per geležinkelį įrengimas	VB, SF, ŠS	2011-2013
8. Naujos gatvės šalia geležinkelio nuo Dubijos g. tęsinio iki Sodo g. nutiesimas ir estakados per geležinkelį Sodo g. įrengimas	VB, SF, ŠS	2011-2013
9. Javų g. tęsinys iki Dariaus ir Girėno g. tęsinio	ŠS	2012
10. Dariaus ir Girėno g. tęsinys iki Javų g. tęsinio	ŠS	2013
11. Architektų gatvės tęsinys iki vakarinio aplinkkelio	ŠS, VF	2014
12. Nauja gatvė Aukštabalio pramogų zonoje	ŠS, VB, SF	2014
13. Pakruojo g. tarp Tilžės ir Basanavičiaus gatvių	ŠS, VB	2015
14. Stendo gatvės ir Ežero-Tilžės sankryžos rekonstrukcija	ŠS	2015

Pastaba: 1. Naudoti sutrumpinimai: VB –Valstybės biudžetas, SF –Sanglaudos fondas, ŠS –Šiaulių savivaldybė, PL –privačios lėšos

7.4. Miesto visuomeninis transportas

Miesto visuomeninis transportas turi išlikti vienu svarbiausių formuojant subalansuotą miesto susisiekimo sistemą. Augant miesto teritorinei plėtrai ir transportiniam judrumui vis sunkiau bus užtikrinti atskirų objektų pasiekiamumą pėsčiomis ar dviračiais, todėl čia vis didesnę vaidmenį įgys miesto visuomeninis transportas, kurio poveikis aplinkai ir energetiniai poreikiai yra santykinai mažiausi.

Miesto visuomeninis transportas yra ir neatskiriama gyventojų socialinės paramos dalis, kuri yra gaunama per lengvatas pervežimams. Miesto visuomeninio transporto maršrutinis tinklas suformuotas pagal normatyvinius priėjimo atstumus iki stotelių yra svarbiausias kriterijus visai miesto gatvių tinklo plėtrai Šiaulių miesto teritorijoje.

Rengimo etapas. II dalis. Sprendinių konkretizavimas

Bendras gatvių tinklas su visuomeniniu transportu 2015 m. padidėtų nuo 76,5 km 2006 metais iki 85,5 km - 2015 metais (padidėjimas -9,0km) , įvertinat tai, kad gatvių ilgis, kuriose siūlomas panaikinti autobusų eismas siektų apie 19,0 km, naujai atsirandančių – 28,0 km. Planuojamas Šiaulių miesto visuomeninio transporto maršrutinio tinklo tankis 1,1km/km².

Miesto visuomeninio transporto eismui ir kelionės trukmės sumažinimui rekomenduojama:

1. Rekomenduojama įvesti autobusų maršrutinį tinklą Išradėjų, Sodo, Dubijos g, tęsinyje, Javų g. tęsinyje, Jaunystės, Karklų, Matulionio, Pakruojo, Stendo gatvėse. Tuo pačiu rekomenduojama perspektyvoje peržiūrėti miesto autobusų eismą Cvirkos, Dariaus ir Girėno, Daukanto, Korsako, Lingailių, Metalistų, Pagėgių, Ragainės, Vaidoto gatvėse tikslingumą, kurios pakliūtų į rekomenduojamas intensyvesnio autobusų eismo aptarnavimo zoną.

2. Miesto visuomeninio transporto aptarnavimo sferoje savivaldybės ir privatūs vežėjai turi dirbti vienodomis rinkos sąlygomis, teikiant tas pačias socialines sąlygas vežant keleivius su lengvatomis, todėl siūloma maršrutinius taksi palaipsniui keisti mažos ir vidutinės talpos privačiais autobusais. Mažieji autobusai turėtų dirbti mažo keleivių apkrovimo maršrutuose (800-1000 keleivių per parą) arba ekspresiniu režimu.

3. Miesto maršrutinį tinklo plėtrą ir vežėjų parinkimą konkurso keliu turi vykdyti savivaldybės struktūros, atsakančios už efektyvų maršrutinio tinklo formavimą, eismo tvarkaraščių sudarymą, transporto priemonių skaičiaus maršrutuose atitikimą realioms keleivių srautams. Siūloma didesnę dėmesį skirti priemiestinių autobusų ir traukinių maršrutinio tinklo integravimui į miesto visuomeninio transporto sistemą, derinant maršrutų trasas, bendras stoteles ir eismo tvarkaraščius.

4. Gerinant aptarnavimo kokybę ir mažinant kelionės trukmę siūloma įvesti intensyvaus eismo (eismo intervalas 5-7 minutės) pusiau ekspresinį naujų žemagrindžių autobusų maršrutą Centras – Gytariai, sustojant tik didelės apyvartos autobusų stotelėse. Norint užtikrinti greitesnį susisiekimą visuomeniniu transportu rekomenduojama atskirose gatvių atkarpose išskirti specialias visuomeninio transporto eismo juostas ar sudaryti prioritetines pravažiavimo sąlygas per sankryžas, kuriomis pasinaudotų ir kitų maršrutų autobusai. Tam reikalinga atlikti Tilžės g. rekonstrukciją, padidinant eismo juostų skaičių ir įvedant koordinuotą eismo reguliavimą su visuomeninio transporto prioritetiniu eismu ir šiuolaikine informacine sistema. Pagrindinės stotelės būtų: Turgus, Universitetas, Centras, Autobusų stotis, Pramonės g., Aukštabalio, Poliklinika, Prekybos centras, Gegužių. Galimas variantas - šio maršruto pratęsimas iki Ligoninės.

5. Peržiūrėti esamų stotelių išdėstymą miesto maršrutiniame tinkle pagrindinį dėmesį kreipiant stotelių įrengimui tiesiog už sankryžos šalia pėsčiųjų perėjos, patogias ir saugias keleivių persėdimams, neviršijant rekomenduojamų atstumų tarp stotelių. Užtikrinti naujų stotelių ir galinių punktų savalaikį įrengimą šalia naujai statomų prekybos ir pramogų, verslo, specializuotų centrų, gyvenamosios vietos.

6. Pagerinti visuomeninio transporto informacijos lygį stotelėse bei transporto priemonėse. Mažinant keleivių laiką ir kartu kontroliuojant autobusų eismą stotelėse skelbti visų praeinančių maršrutų eismo tvarkaraščius. Eismo tvarkaraščius skelbti internete. Miesto periferinės zonos galinėse stotelėse steigti P+R tipo automobilių

parkingus, sudarant galimybę svečiams palikti savo transporto priemones ir kelionę tęsti visuomeniniu transportu.

7. Atsisakyti autobusų eismo rekomenduojamose gatvėse, kuriose keleivių aptarnavimas yra užtikrinamas iš gretimų gatvių ir kuriose mažas maršrutinių koeficientas. Formuoti tinklą taip, kad gatvėje praeitų 3-4 maršrutai ir atsirastų keleiviams didesnė pasinaudojimo galimybė, nebijant galimo persėdimų padidėjimo bei atnaujinti visuomeninio transporto priemonių parką.

7.5. Pėsčiųjų –dviračių takų plėtra. Saugaus eismo ir parkavimo rekomendacijos

Dviračių transporto plėtros strategija ir reikiama infrastruktūra planuojama pagal miesto taryboje patvirtintą „Dviračių transporto Šiaulių mieste vystymo schema“. Šiaulių miestas yra pakankamai palankus dviračių transporto vystymui dėl pakankamai lygaus reljefo, kompaktiško išplanavimo ir nedidelių atstumų tarp pagrindinių traukos objektų, dviračių naudojimo tradicijų.

Bendrajame plane siūloma toliau šią dviračių schemą tobulinti, nes jinai turi savyje ir trūkumų: neaiškus realizavimo eiliškumas ir kategorijos (E1 ir E2), atskirų trasų pagrįstumas neturi jokio realaus ryšių pagrindo, menkai panaudojamas antraeilis gatvių tinklas ir takai žaliuose plotuose. Pagal pateiktus siūlymus dviračių trasos praeina per visus žaliuosius plotus esančiuose Šiaulių miesto teritorijoje: Rėkyvos poilsio zoną, Lieporių parką, Žaliūkų rekreacinį parką, Salduvės parką, Miesto parką, šalia Donelaičio ir Šinkūnų kapinių ir pan.

Bendrojo plano schemoje siūloma įtvirtinti dvi svarbiausias trasas, kurių didžioji dalis jau yra įrengta:

- Šiaurės-pietų trasa „Bubiai - Aukštelkė –Tilžės g. - Kryžių kalnas“, jungianti su rekreacinėmis teritorijomis, miesto centrais, kapinėmis, autobusų stotimi, pagrindinėmis darbo ir gyvenamosiomis vietomis, svarbiausiais kultūriniais - buitinais ir aptarnavimo objektais.

- Rytų-vakarų trasa „Vijoliai - Vilniaus g.- Kairiai“, jungianti centro pėsčiųjų bulvarą su gyvenamaisiais rajonais, turgumi, oro uostu, kolektyviniais sodais ir artimiausiomis miesto gyvenvietėmis.

Iki 2015 m. siūloma maksimaliai panaudoti jau esamą dviračių takų tinklą, užbaigiant jų formavimą ir įrengiant trūkstamas jungtis. Formuojant tinklą įvertinti mokyklų ir pagrindinių traukos objektų dislokaciją mieste, siekti pakankamo ir tolygaus tinklo tankio visose miesto dalyse atsižvelgiant į atskirų teritorijų svarbą ir funkciją.

Augant automobilizacijos lygiui ir transporto srautams gatvėse, sudėtingėjant eismo sąlygoms vis aktualesnė darosi saugaus eismo problema, kuri svarbi tiek visai Lietuvai, tiek ir Šiaulių miestui. Kaip parodė pastarųjų metų patirtis šios problemos sprendimas yra pakankamai sudėtingas ir lėtas, tad jau šiuo metu turėtų būti priimtos atitinkamos priemonės žuvusiųjų skaičiui sumažinti.

Didinant eismo saugumą gatvėse yra rekomenduojama:

1. Didinti miesto svarbiausių gatvių tinklo tankį, techninius parametrus ir rišlumą pagal numatytą susisiekimo infrastruktūros plėtrą, kas leistų tolygiau paskirstyti transporto srautus visame B ir C kategorijos gatvių tinkle, svarbiausiose miesto sankryžose ir tuo pačiu sumažinti transporto veržimąsi į neapsaugotas vietines gyvenamąsias gatves.

Rengimo etapas. II dalis. Sprendinių konkretizavimas

2. Atlikti miesto gatvių tinklo inventorizaciją ir nustatyti avaringas vietas, kuriose nėra šaligatvio ir apšvietimo. Šios vietos turėtų būti pirmaeiliai saugaus eismo gerinimo darbai.

3. Riboti transporto greitį gatvėse arti mokyklų, vaikų darželių bei kitų didelio žmonių susikaupimo vietų įrengiant paaukštintas pėsčiųjų perėjas, dirbtinius kalnelius, siaurinant gatvės važiuojamosios dalies plotį ir keičiant jos planinį sprendimą, statant greitį ribojančius kelių ženklus.

4. Įrengti šviesoforinį eismo reguliavimą didelio avaringumo sankryžose ar perėjose, spalva dangoje išskirti pavojingiausias pėsčiųjų perėjas, užtikrinti specialų lokaliai esančių perėjų apšvietimą vakare ir nakties metu.

5. Patikslinti esamų visuomeninio transporto stotelių vietą ir jų ilgį, priartinant jas prie pėsčiųjų perėjų, įrengiant įvažas ir sudarant minimalias prielaidas pėstiesiems eiti per gatves draudžiamose vietose. Ypatingą dėmesį kreipti naujų mokyklų ir vaikų darželių vietų parinkimui, vengiant vaikų eismo per intensyvaus transporto eismo gatves.

6. Patikrinti esamas apželdintas avaringiausias pėsčiųjų perėjas ir gatves. Rekomenduoti dalį jų panaikinti, jeigu jie trukdo matomumui ir sudaro galimybes pėstiesiems netikėtai išeiti į gatvės važiuojamąją dalį. Ypatingą dėmesį kreipti naujai planuojamų gatvių ir sankryžų apželdinimo daliai, matomumo trikampio sankryžose užtikrinimui.

7. Išlaisvinti gatvių važiuojamąją dalį nuo stovinčių automobilių B ir C kategorijos gatvėse, jeigu tai mažina eismo laidumą ir saugumą. Peržiūrėti ir pagal galimybes panaikinti esamus įvažiavimus ir kairius posūkius prie atskirų statinių iš B ir C kategorijų gatvių pagal STR reikalavimus. Riboti naujų privažiavimų projektavimą iš šių kategorijų gatvių.

8. Keisti senas ir diegti naujas lanksčias koordinuoto šviesoforinio eismo reguliavimo ir valdymo sistemas, mažinant automobilių prastovas ir kelionės trukmę. Panaikinti taksi stoteles prieš sankryžas B ir C kategorijų gatvėse, jeigu jos neturi specialių įvažų ir užimą eismui skirtą juostą.

9. Vykdyti švietėjišką saugaus pėsčiųjų ir dviratininkų veiklą vaikų darželiuose ir mokyklose, analizuoti jų kelionių į šias įstaigas saugius maršrutus. Palaikyti eismo saugumo mokyklų vykdomą darbą, supažindinant kuo didesnį vaikų skaičių su saugaus eismo problemomis. Organizuoti specialias šventes ir konkursus vaikams, pėstiesiems ir vairuotojams saugaus eismo klausimais.

Viena iš aukštą automobilizacijos lygį lydinių problemų bus automobilių stovėjimo vietų poreikio realizavimas, parkavimui skirtų žemės teritorijų rezervavimas. Bendras reikalingas minimalus automobilių stovėjimo vietų skaičius miesto teritorijoje turėtų siekti apie 74 tūkstančius vietų, priimant, kad kiekvienas lengvasis keleivinis automobilis turėtų bent 1 vietą miesto teritorijoje, nepriklausomai nuo parkavimo būdo: garažuose, aikštelėse, saugomose aikštelėse, parkavimo juostose, vietinėse gatvėse.

Siekiant sutvarkyti automobilių stovėjimą gyvenamuosiuose rajonuose ir miesto centre rekomenduojama:

Rengimo etapas. II dalis. Sprendinių konkretizavimas

1. Inicijuoti atitinkamas vyriausybės institucijas priimti sprendimą dėl privalomos ir gal būt mokamos automobilio stovėjimo vietos nakties metu. Tai leistų iš esmės spręsti klausimus dėl efektyvesnių esamų saugomų aikštelių ir garažų panaudojimo, mokamo stovėjimo įvedimo labiausiai pažeidžiamose miesto zonose (gyvenamieji rajonai, centras ir pan.), naujai statomų garažų ir stovėjimo vietų prie gyvenamosios vietos.

2. Siekti, kad vyktų automobilių stovėjimo vietų plėtra gyvenamuosiuose rajonuose pagal numatyta šių rajonų užstatymo projektus – turi būti rekonstruotos į garažus esamos stovėjimo aikštelės ir esami nedidelės talpos garažai.

3. Spręsti žemės nuosavybės klausimus gyvenamųjų rajonų ribose, kad būtų gautas leidimas stovėjimo vietų plėtrai. Būtina įvesti pakeitimus, kad gyvenamajame name įrengtas garažas privaloma tvarka būtų realizuotas kartu su perkamu butu, jeigu bent vienas iš šeimos narių turi nuosavą automobilį. Būtina didesnę dėmesį kreipti detaliųjų planų rengimui ir derinimui, kuomet nustatomas reikalingas automobilių stovėjimo vietų skaičius ir vieta.

4. Nustatyti teritorijas, kuriose galėtų būti vykdoma automobilių stovėjimo vietų plėtra. Automobilių stovėjimo vietų skaičiaus didinimas negali būti vykdomas žaliųjų plotų, vaikų žaidimo aikštelių, mokyklų ir darželių bei kitos fiksuotos visuomeninės paskirties teritorijų sąskaita.

5. Spręsti stovėjimo vietų įrengimo finansavimo klausimą, nes gyventojų aprūpinimas automobilių stovėjimo vietomis nėra savivaldybės funkcija, todėl jiniai gali tik paremti jų iniciatyvą daliniu dalyvavimu.

7.6. Pasekmės ir įgyvendinimo programa

Subalansuota miesto susisiekimo sistemos plėtra iki 2015 metų, užbaigiant miesto aplinkkelių sistemą, įrengiant miesto vidinius žiedus ir pagrindines spindulines gatves, teikiant pirmenybę visuomeniniam transportui, pėstiesiems ir dviratininkams bendroje kelionių struktūroje sumažintą poveikį aplinkai ir padidins eismo dalyvių saugumą.

Perspektyvinė gatvių ir kelių tinklo struktūra miesto prieigose pagerins transporto eismo sąlygas (ypatingai tarp pietinio rajono ir miesto centro), sumažins sunkiojo tranzitinio transporto eismą mieste. Naujų darbo vietų ir naujo centro steigimas Pietiniame miesto rajone sumažins transporto naudojimo poreikį, įgalins dalį kelionių atlikti pėsčiomis ir dviračiais. Koordinuota transporto eismo ir valdymo sistema mažins prastovas sankryžose, užtikrins visuomeninio transporto pravažiavimo pirmenybę.

Bendrojo plano sprendiniuose iki 2017 m. rekomenduojama :

- vykdyti pastovią transporto eismo ir srauto struktūros stebėseną ir formuoti miesto susisiekimo sistemos duomenų banką;

- detalizuoti ir tikslinti Šiaulių miesto BP susisiekimo sistemos sprendinius, rengiant atskirų gatvių specialiuosius ir detaliuosius planus, tuo užtikrinant atskirų trasų žemės rezervavimą. Parengti miesto B ir C kategorijos gatvių rekomendacines raudonąsias linijas;

- parengti Šiaulių miesto transporto eismo organizacijos projektą, atlikti natūrinius transporto srautų ir susisiekimo greičio tyrimus ir transporto srautų

Rengimo etapas. II dalis. Sprendinių konkretizavimas

modeliavimą. Koordinuotos transporto eismo organizacijos ir valdymo sistemos įdiegimas.

- parengti ir įgyvendinti Šiaulių miesto automobilių stovėjimo vietų išdėstymo strategiją ir specialųjį planą. Šio darbo pagrindu nustatyti ir inicijuoti reikiamų statybos techninių reglamentų pakeitimus, susijusius su automobilių stovėjimo vietų poreikiu ir išdėstymu, pagal ES šalių ir miestų standartus;

- parengti Šiaulių miesto ir regiono integruotą visuomeninio transporto maršrutinio tinklo plėtros ir maršrutinio tinklo optimizavimo studiją, remiantis keleivių srautų tyrimų ir transportinių ryšių apklausos rezultatais, bendrojo plano rekomendacijomis. Miesto visuomeninio transporto infrastruktūros plėtra, specialių eismo juostų įrengimas, prioritetinių sąlygų prieš sankryžas sudarymas, naujų autobusų įsigijimas.

- parengti Šiaulių miesto saugaus eismo programą ir realizuoti numatomas priemones eismo saugumui padidinti. Atlikti teritorinę miesto avaringiausių vietų analizę bei nustatyti esamas tendencijas;

- pakoreguoti ir įgyvendinti dviračių takų tinklo plėtros specialiojo plano sprendinius, pagal bendrojo plano teikiamas rekomendacijas ir natūrinius dviratininkų srautų tyrimus;

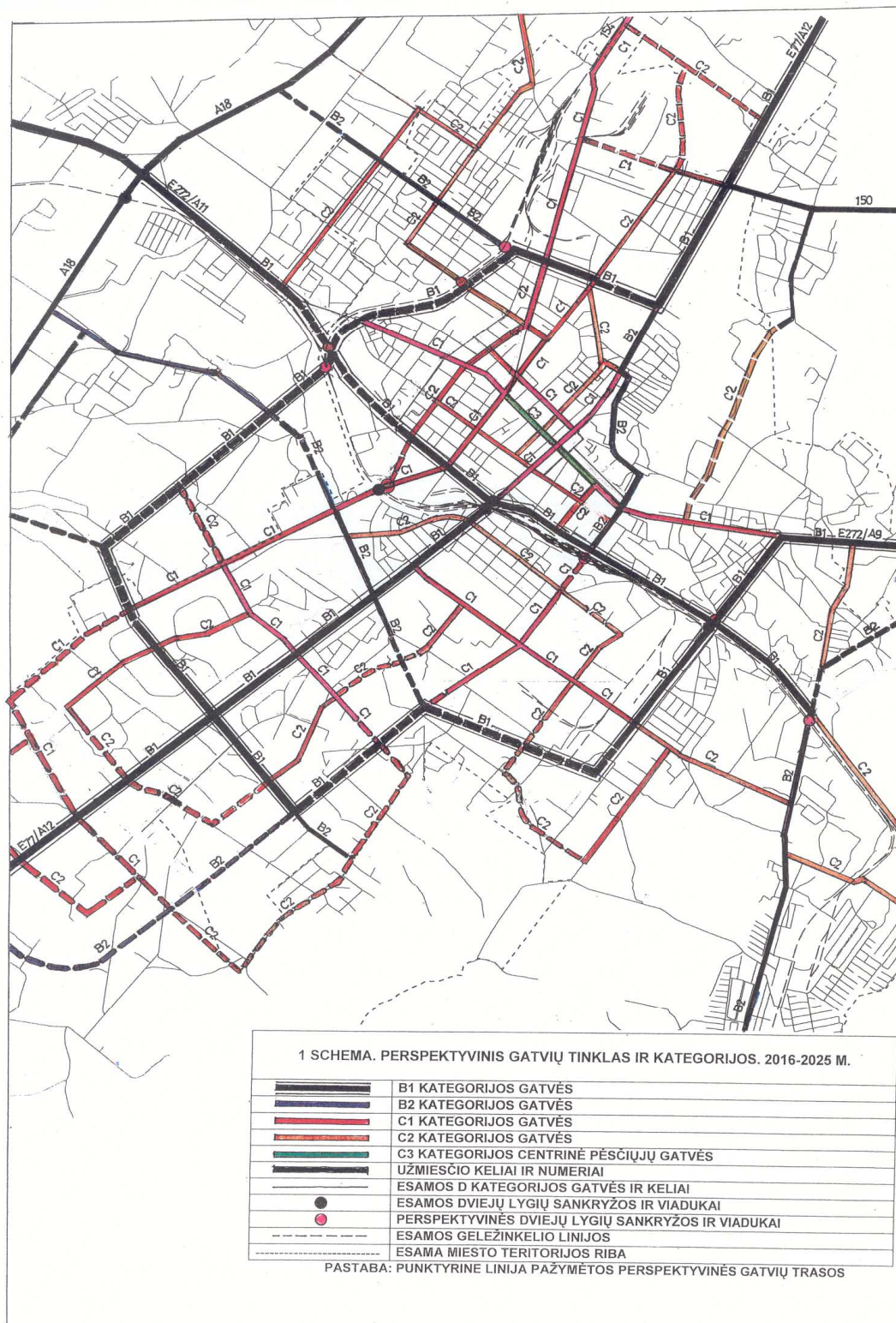
- organizuoti gyventojų švietimo programas siekiant sumažinti nuosavų automobilių vartojimą, didinti visuomeninio transporto panaudojimą bei gerinti gyvenamosios aplinkos kokybę;

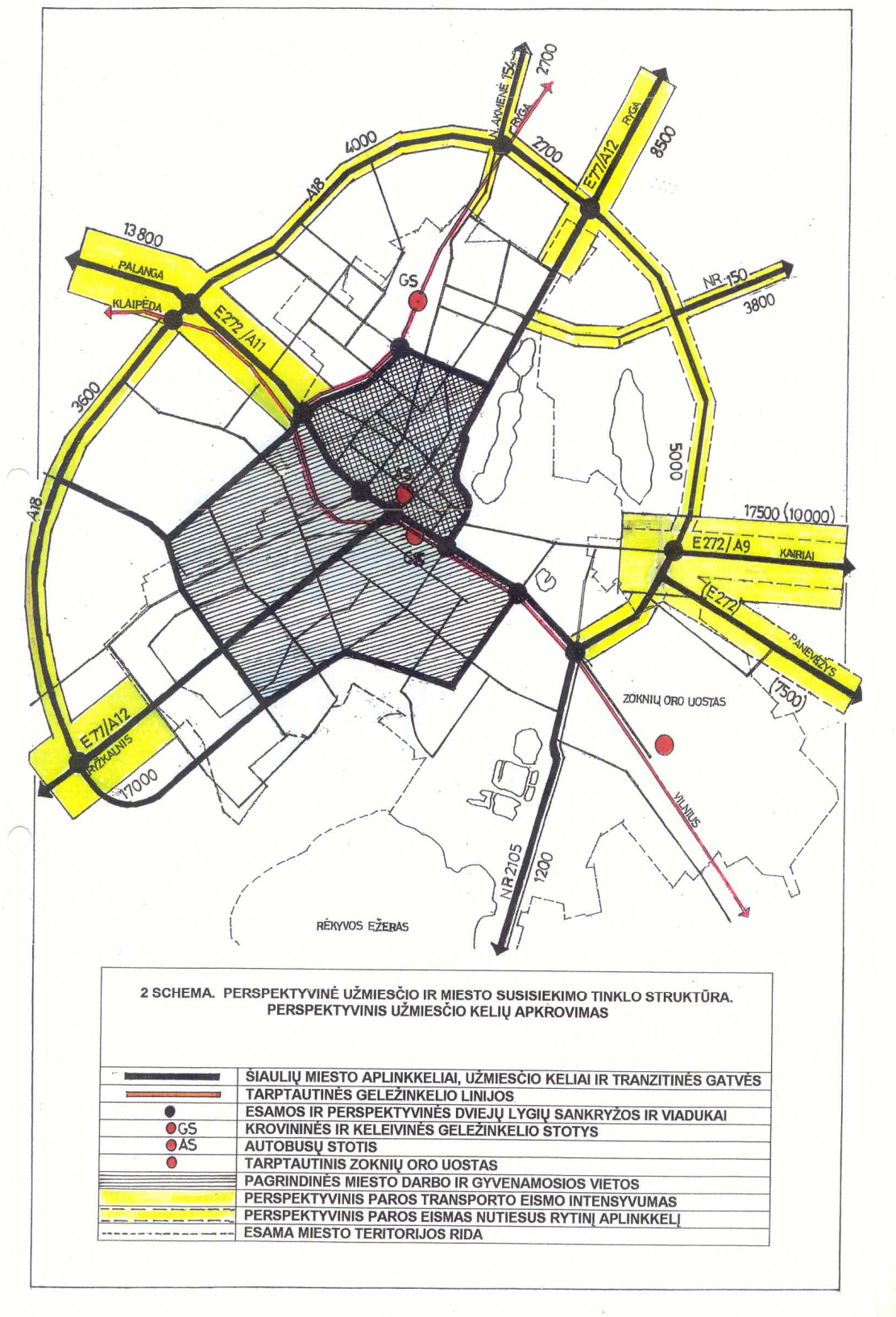
- atlikti europinės vėžės geležinkelio Rail Baltica atkarpos Kaunas - Latvijos siena specialiojo plano parengimą, kad būtų galima nustatyti perspektyvinę Šiaulių miesto šiaurės-rytinės dalies urbanistinės plėtros poreikius ir funkciją;

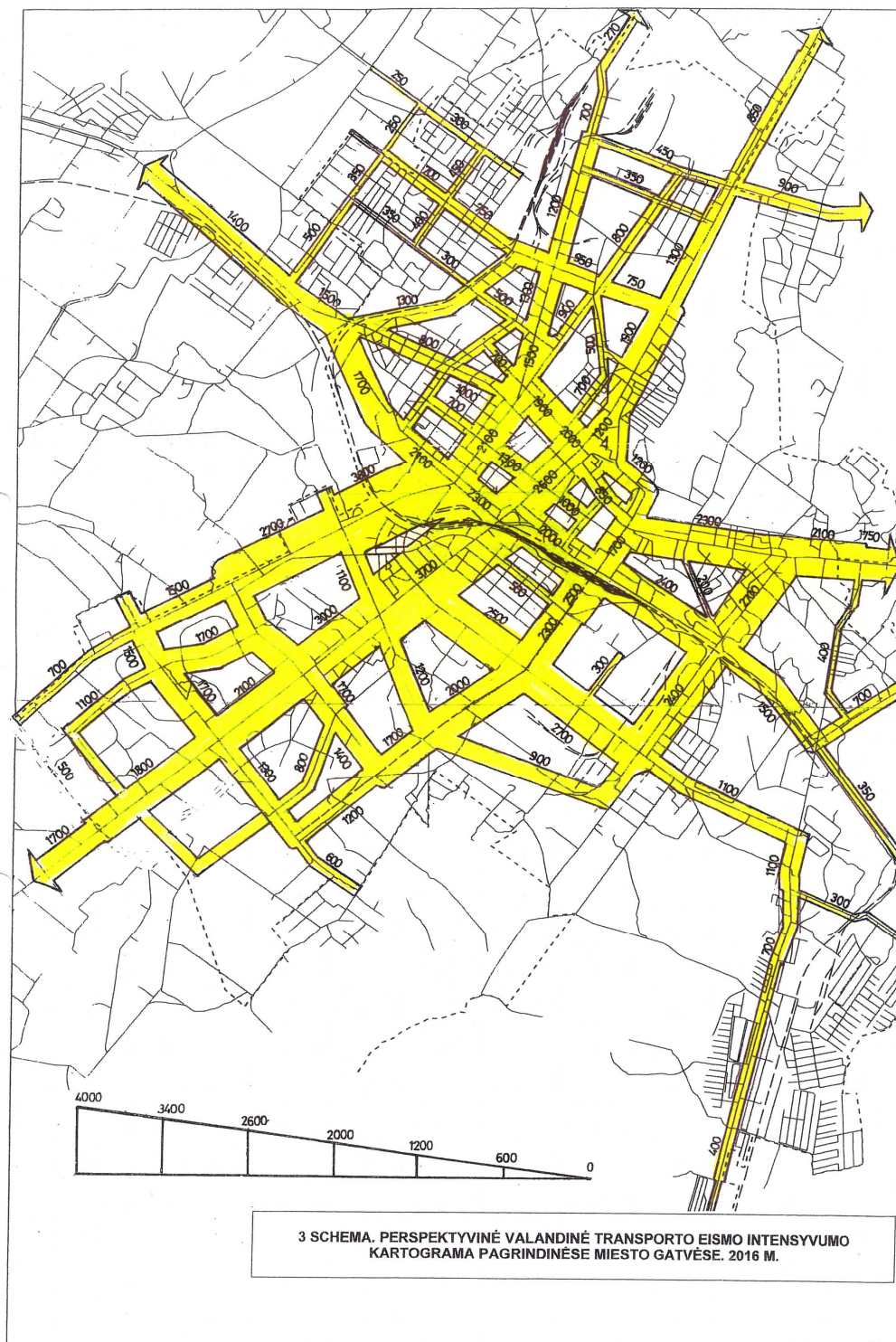
- parengti reikiamą techninę dokumentaciją ir nutiesti rytinį miesto aplinkkelį tarp magistralinių Panevėžio ir Rygos kelių, kartu įrengiant ir Kairių bei Ginkūnų aplinkkelius;

- Zoknių tarptautinio oro uosto infrastruktūros modernizavimas.

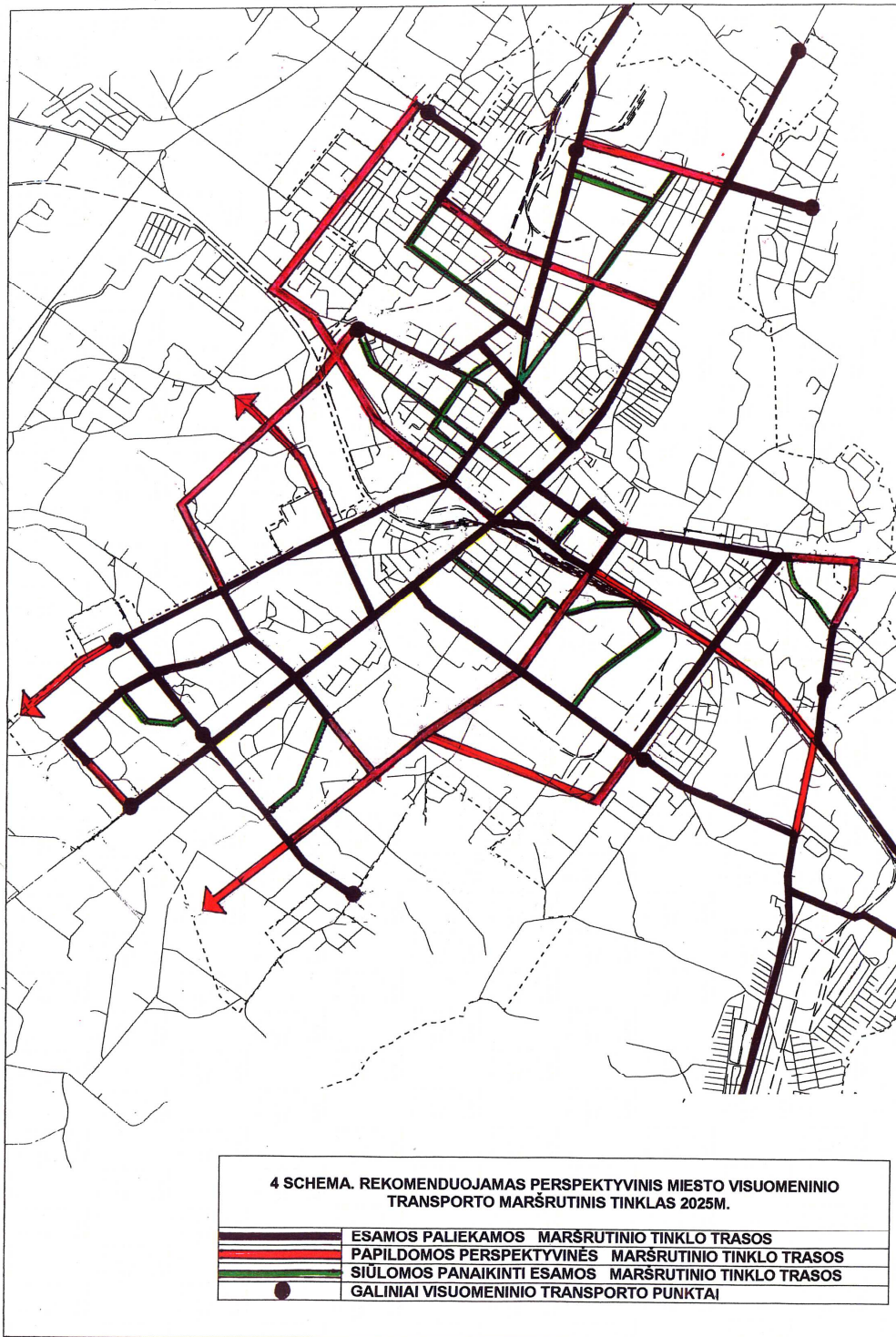

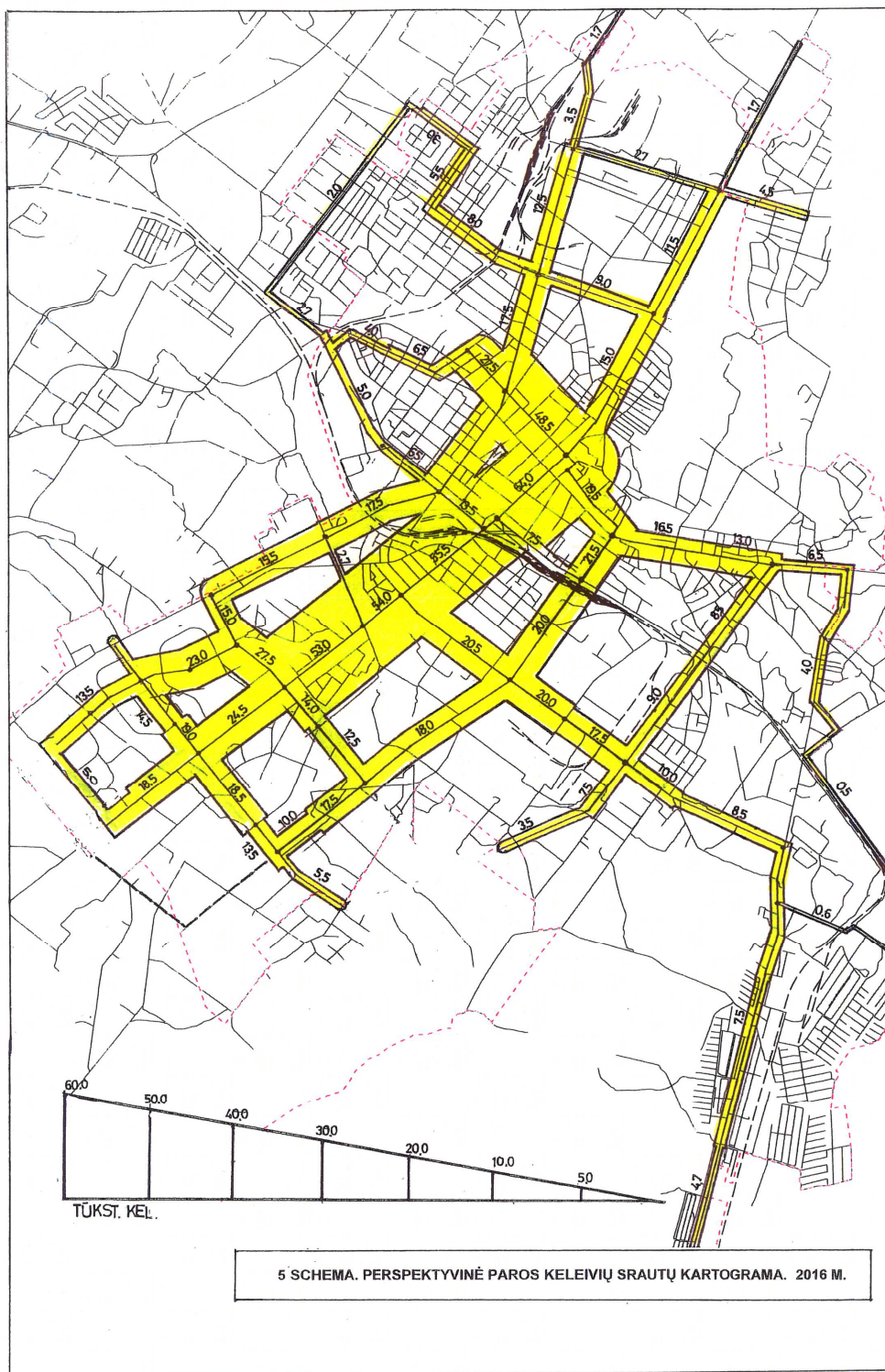

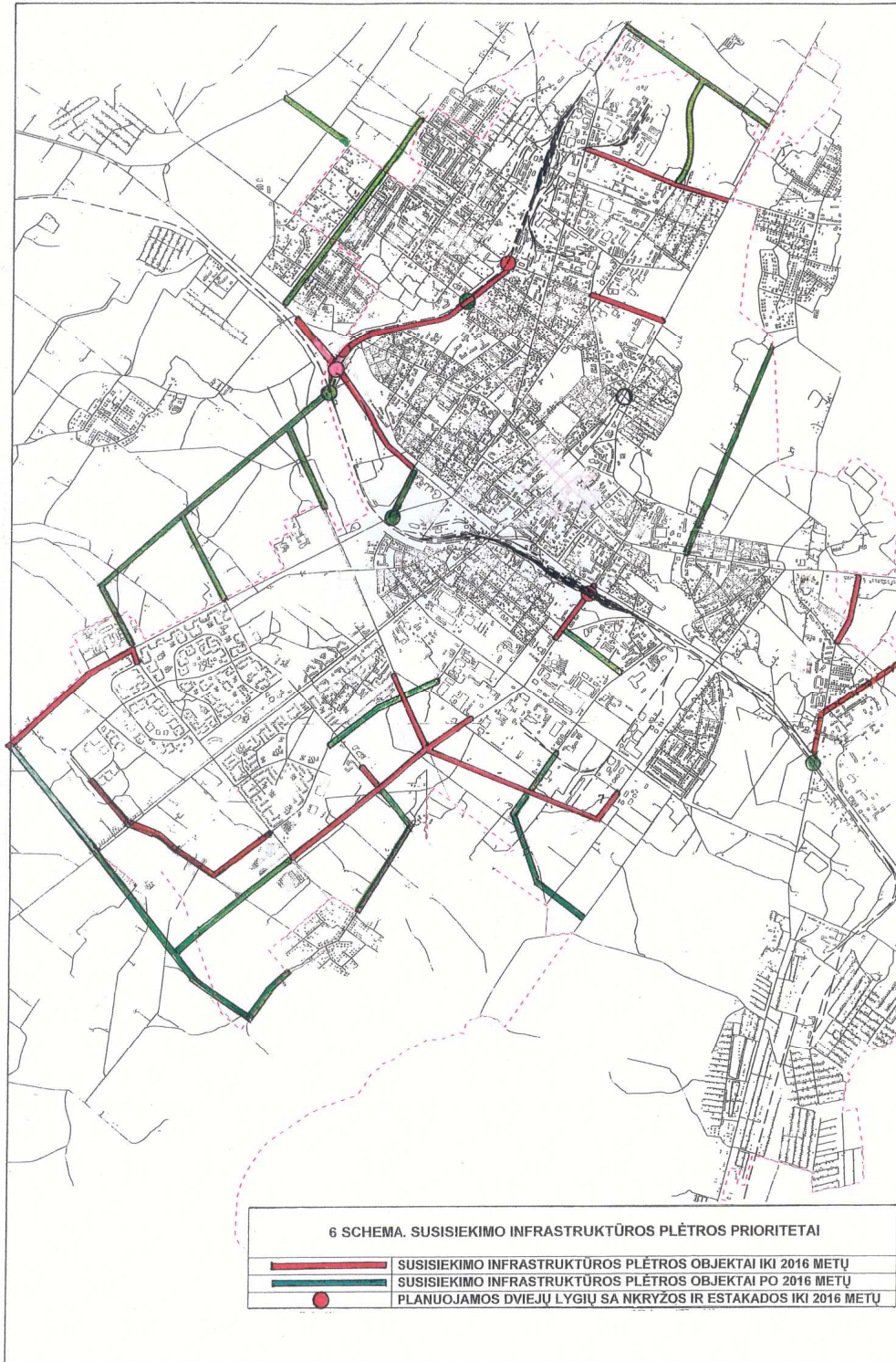

8. TECHNINĖ INFRASTRUKTŪRA

8. TECHNINĖ INFRASTRUKTŪRA

8.1. Techninės infrastruktūros vystymo tikslai

1. Techninė infrastruktūra savyje apima dvi techninės infrastruktūros sritis: ekoinžineriją ir energetiką. Kaip atskira inžinerinės infrastruktūros dalis dar yra nagrinėjama ryšių sistema.

2. Techninės infrastruktūros vystymas nėra savitikslių priemonė. Ji užtikrina darnų šiuolaikinio miesto funkcionavimą, didele dalimi įtakoja aplinkos kokybę. Tik gerai išvystyta ir moderni inžinerinė infrastruktūra gali užtikrinti miesto gyventojų buitinių poreikių tenkinimą. Nuo inžinerinės infrastruktūros išvystymo lygio priklauso Šiaulių kaip apskrities centro patrauklumas, nulemiantis investuotojų apsisprendimą, įtakojantis gyventojų gyvenimo kokybę.

3. Šiaulių miesto teritorijos bendrajame plane ekoinžinerinės dalies sprendiniuose nagrinėjama tolimesnė vandentiekio, nuotekų surinkimo bei valymo sistemų plėtra. Šioje srityje pagrindiniai tikslai ir uždaviniai yra:

- užtikrinant, kad viešasis vandentiekis ir nuotekų surinkimo paslaugos būtų prieinamos daugiau kaip 95% gyventojų,
- siekti vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo bei valymo sistemų ekonominio atsiperkamumo,
- patikimai tiekti vartotojams vandenį, kurio kokybė visiškai atitiktų Lietuvos higienos normų HN 24:2003 "Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimus",
- surenkamas buitines nuotekas prieš išleidžiant į paviršinius vandenis išvalyti, išleidžiamų nuotekų į gamtinę aplinką tarša neturi viršyti LR galiojančių normatyvų,
- užtikrinti, kad nuotekų minimalus išvalymo efektyvumas pagal atskirus taršos parametrus siektų: BDS₇₋₇₀-90%; SHDS-75%; BP-80%; BN-70-80%,
- apvalyti surenkamas lietaus nuotekas prieš išleidžiant jas į paviršinius vandenis,
- rūšiuoti atliekas ir maksimaliai panaudoti antrinių jų perdirbimą,
- visomis priemonėmis mažinti nerūšiuotų atliekų kiekius ir jas šalinti regioniniame sąvartyne.

4. Šiaulių miesto teritorijos bendrajame plane energetikos dalies sprendiniuose nagrinėjamos tolimesnės elektros, dujų ir šilumos tinklų plėtra. Šioje srityje pagrindiniai tikslai ir uždaviniai yra:

- užtikrinti elektros energijos tiekimą gyventojams, įmonėms bei organizacijoms patiriant mažiausias išlaidas ir padarant minimalią žalą aplinkai,
- padidinti elektros energijos tiekimo patikimumą,
- vartotojams pagal poreikį tiekti šiluminę energiją ekonomiškai pagrįstomis kainomis,
- pagal poreikį vartotojams tiekti gamtines dujas.

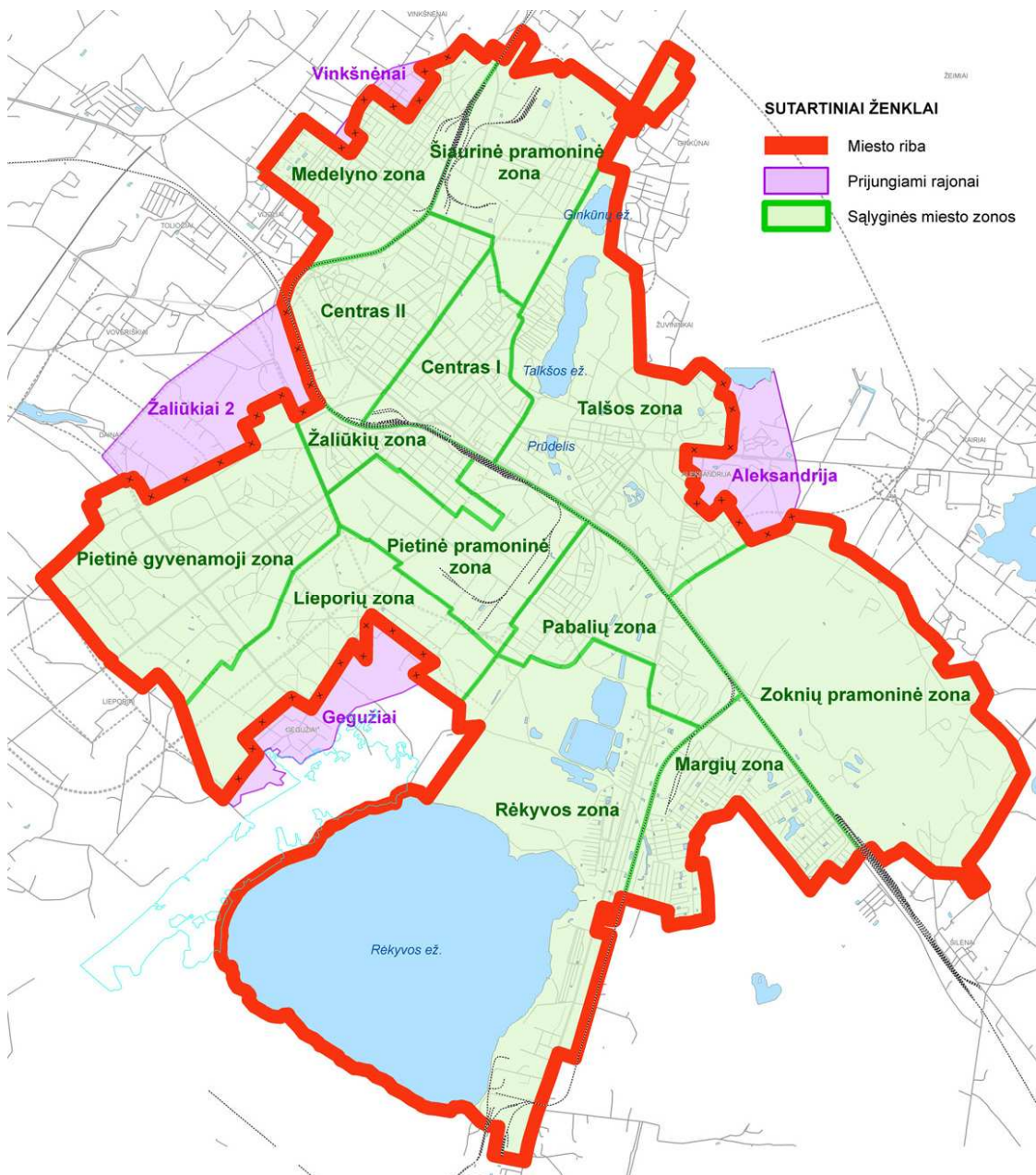
5. Ryšių, telekomunikacinių sistemų ir ypač internetinio ryšio tinklo plėtra yra svarbus uždavinys kuriant informacinę ir žinių visuomenę. Šiuolaikinės informacinės technologijos leidžia efektyviai apdoroti, saugoti ir perduoti informaciją. Tai užtikrina labai spartų jų plitimą į visas mokslo, gamybos ir privataus gyvenimo sritis. Pasiiekti, kad

šios ryšio priemonės būtų prieinamos visiems potencialiems vartotojams būtų pagrindinis ryšių sistemos vystymo tikslas perspektyvoje.

8.2. Ekoinžinerinė infrastruktūra

Numatomi miesto inžinerinės infrastruktūros objektai yra pateikti orientuojantis pagal sąlyginę Šiaulių miesto zonavimo schemą.

8.2.1. pav. Sąlyginė Šiaulių miesto zonavimo schema

8.2.1. Vandentieka

6. Vadovaujantis Lietuvos respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymu numatoma, kad ne mažiau kaip 95 % Šiaulių miesto gyventojų būtų aprūpinami viešojo vandens tiekėjo tiekiamu vandeniu. Tuo tikslu turi būti plečiami esami vandentiekio tinklai pačiame Šiaulių mieste.

Šiaulių miesto bendrajame plane numatoma, kad visas tiekiamas vanduo atitiks dabar galiojančią higienos normą HN 24:2003 „Geriamo vandens saugos ir kokybės reikalavimai“. Tuo tikslu turi būti renovuojama dalis eksploatuojamo skirstomojo vamzdyno.

Norint įgyvendinti šiuos siekius Šiaulių miesto bendrajame plane numatoma :

- Plėsti vandentiekio sistemą atskirose Šiaulių miesto dalyse visu planuojamu periodu:

8.2.1. lentelė. Naujai tiesiamas magistralinių vandentiekio tinklas Šiaulių mieste

Rajonas		Tinklų ilgis (km)
Esamos miesto zonos	Medelyno zona	39
	Šiaurinė pramonės zona (Gubernija)	1,9
	Talšos zona	16,4
	Zoknių pramonės zona	9,5
	Margių zona	14,3
	Pabalių zona	17
	Rėkyvos zona	7,8
	Pietinė pramonės zona	1,3
	Lieporių zona	15,8
	Pietinė gyvenamoji zona	9,0
	Žaliūkių zona	4,6
	Centras I	2,4
	Centras II	7,3
Prijungiami rajonai	Gegužiai	3,8
	Žaliūkiai 2	11,3
	Vinkšnėnai	0,7
	Aleksandrija	1,9
Viso:		164

- Naujų vandentiekio tinklų plėtra 164 km.
- Esamo vandentiekio tinklo rekonstrukcija 100 km.
- Prie Šiaulių miesto vandentiekio sistemos prijungti priemiestines gyvenvietes Vijolius, Toliočius, Voveriškes, Lieporius, Gegužius, Šilėnus, Aleksandriją, Kairius, Vinkšnėnus, Sutkūnus, Bubius, Aukštelkę.

8.2.2. lentelė. Naujai tiesiamos magistralinės vandentiekio linijos būtinos priemiestinėms gyvenvietėms prijungti

Gyvenvietė	Tinklų Ilgis (km)
Vijoliai	1,7
Toliočiai	2,7
Voveriškiei	3,5
Lieporiai	Įvertinta miesto tinklų plėtroje
Gegužiai	Įvertinta miesto tinklų plėtroje
Šilėnai	3,5
Aleksandrija	Įvertinta miesto tinklų plėtroje
Kairiai	2,6
Vinkšnynai (neprijungiama prie miesto dalis)	1,0
Sutkūnai	1,4
Aukštelkė	0,8
Viso:	17,2

*Bubių gyvenvietės planuojamo vandentiekio linijų ilgiai nėra įvertinti. Ši teritorija išeina už projekto ir brėžinio ribų ir tokie paskaičiavimai nėra galimi.

- Darant detaliuosius bei specialiuosius planus numatyti, kad visi plečiami vandentiekiai būtų pritaikyti gaisrų gesinimui: sukurta žiedinė struktūra, parinkti reikiami vamzdinių diametrai, įrengti priešgaisriniai hidrantai. Teritorijose, kur nėra numatytas vandentiekis, pagal priešgaisrinius reikalavimus turi būti įrengti priešgaisriniai rezervuarai, privažiavimai prie atvirų vandens telkinių.
- Eksploatuoti esamas Lepšių, Birutės ir Bubių vandenvietes.
- Numatoma vykdyti tolesnį eksploatuojamų požeminių vandens monitoringą.
- Numatoma vykdyti tiekiamo vandens kokybės kontrolę ir apie jos rezultatus sistemingai informuoti vietinės savivaldos organus bei visuomenę.

7. Projekto grafinėje dalyje vaizduojamos visos esamos ir numatytos naujos vandentiekio trasos, vandenvietės teritorijos ir jos SAZ. Tikslesnė numatomų inžinerinių tinklų vieta turi būti nustatoma rengiant specialiuosius ir detaliuosius planus.

8.2.2. Vandenvala

8. Vadovaujantis Lietuvos respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymu numatoma, kad ne mažiau kaip 95 % Šiaulių miesto gyventojų būtų teikiamos nuotekų tvarkymo paslaugos. Tuo tikslu turi būti plečiami esami nuotekų surinkimo tinklai Šiaulių mieste.

Išleidžiamų į paviršinius vandenis nuotekų kokybė turi tenkinti ES „Miestų nuotekų valymo direktyvą“ 91/271/EEC reikalavimus. Tam, kad užsibrėžti tikslai būtų įgyvendinti, Šiaulių miesto nuotekos ir toliau turi būti valomos esamuose valymo įrenginiuose Aukštrakiuose.

Norint įgyvendinti šiuos siekius Šiaulių miesto teritorijos bendrajame plane numatoma :

- Plėsti nuotekų surinkimo sistemą atskirose Šiaulių miesto dalyse visu planuojamu periodu.

8.2.3. lentelė. Naujai tiesiamas nuotekų tinklas Šiaulių mieste

Rajonas	Tinklų ilgis (km)	Siurblynės (vnt.)	
Esamos miesto zonos	Medelyno zona	42,7	9
	Šiaurinė pramonės zona (Gubernija)	1,8	1
	Talšos zona	16,3	6
	Zoknių pramonės zona	8,9	1
	Margių zona	10,9	2
	Pabalių zona	24,8	10
	Rėkyvos zona	9,9	3
	Pietinė pramonės zona	2,9	-
	Lieporių zona	10,8	1
	Pietinė gyvenamoji zona	5,7	2
	Žaliūkių zona	5,9	5
	Centras I	1,4	-
	Centras II	6,9	1
	Prijungiami rajonai	Gegužiai	2,7
Žaliūkiai 2		8,9	-
Vinkšnėnai		1,2	-
Aleksandrija		2,3	-
Viso:	164	41	

- Naujų nuotekų surinkimo tinklų plėtra 164 km.
- Esamo buitinių nuotekų surinkimo tinklo rekonstrukcija 42 km.
- Prie Šiaulių miesto nuotekų sistemos prijungti priemiestines gyvenvietes Vijolius, Toliočius, Voveriškes, Lieporius, Gegužius, Aleksandriją, Kairius, Vinkšnėnus, Sutkūnus.

8.2.4. lentelė. Naujai tiesiamos magistralinės nuotekų linijos būtinos priemiestinėms gyvenvietėms prijungti

Gyvenvietė	Tinklų ilgis, km
Vijoliai	1
Toliočiai	2
Voveriškiei	1,9
Lieporiai	1,2
Gegužiai	Įvertinta miesto tinklų plėtroje
Aleksandrija	Įvertinta miesto tinklų plėtroje
Kairiai	2,6
Vinkšnėnai	0,9
Sutkūnai	1,4
Viso:	11

- Vykdyti išleidžiamų į paviršinius vandenis nuotekų kontrolę.

9. Projekto grafinėje dalyje vaizduojamos visos esamos nuotekų trasos, siurblynės. Naujai numatomos nuotekynės trasos ir siurblynės vaizduojamos schematiškai, tikslesnė inžinerinių tinklų vieta, bei siurblinių vieta ir skaičius turi būti nustatoma rengiant specialiuosius ir detaliuosius planus.

8.2.3. Lietaus nuotekos

10. Lietaus vandens surinkimo ir valymo sistema yra mažiausiai išplėtotą miesto inžinerinės infrastruktūros srityje. Reljefo nelygumai kelia didelius reikalavimus lietaus vandens surinkimui. Surenkamas lietaus vanduo prieš išleidžiant į paviršinius vandenis turi būti apvalomas.

Šiaulių miesto teritorijos bendrajame plane numatoma:

- Plėsti lietaus nuotekų surinkimo ir tvarkymo sistemą Šiaulių mieste, visu planuojamu periodu:

8.2.5. lentelė. Naujai tiesiamas lietaus nuotekų tinklas Šiaulių mieste

Rajonas	Tinklų ilgis (km)	Lietaus nuotekų valymo įrenginiai (vnt.)	
Esamos miesto zonos	Medelyno zona	5,6	8
	Šiaurinė pramonės zona	1,1	3
	Talšos zona	0,7	4
	Zoknių pramonės zona	6,6	1
	Pabalių zona	10,5	3
	Rėkyvos zona	2,3	2
	Pietinė pramonės zona	1,7	2
	Lieporių zona	10,7	3
	Pietinė gyvenamoji zona	5,3	2
	Žaliūkių zona	8,2	3
	Centras I	0,8	-
	Centras II	0,8	3
Prijungiami rajonai	Gegužiai	2,4	-
	Žaliūkiai 2	6,6	3
	Vinkšnėnai	0,7	-
Viso:	64	37	

- Naujų nuotekų surinkimo tinklų plėtra 64 km.
- Įrengti trisdešimt septynis naujus lietaus nuotekų valymo įrenginių.
- Įrengti septynis naujus išleidėjus.

11. Projekto grafiniėje dalyje vaizduojamos visos esamos ir numatomos naujos lietaus nuotekų trasos, esami ir numatomi lietaus nuotekų valymo įrenginiai. Tikslesnė šių inžinerinių tinklų vieta turi būti nustatoma rengiant specialiuosius ir detaliuosius planus.

8.2.4. Atliekų tvarkymas

12. Šiauliuose jau funkcionuoja konteinerinė atliekų surinkimo sistema. Tai priimtinausia atliekų surinkimo sistema, kuri diegiama visoje šalyje. Atliekų rūšiavimas pirminėje jų surinkimo stadijoje nepakankamas. Siekiant suvaldyti didėjančius atliekų srautus numatoma:

- buitines atliekas šalinti tik Aukštųjų regioniniame sąvartyne,

Rengimo etapas. II dalis. Sprendinių konkretizavimas

- biodegraduojančias (žaliąsias) atliekas atskirti nuo bendro komunalinių atliekų srauto ir šalinti specialiai įrengtoje biodegraduojančių atliekų kompostavimo aikštelėje prie Aukštrakių sąvartyno.
- buitinių atliekų surinkimui naudoti konteinerinę sistemą, plėsti konteinerinių atliekų surinkimo aikštelių tinklą, iki 2009 metų viešąja komunalinių atliekų tvarkymo sistema turi naudotis ne mažiau kaip 95 % asmenų, kuriems savivaldybės teritorijoje nuosavybės teise priklauso nekilnojamo turto objektai;
- išvystyti konteinerinių aikštelių, skirtų atliekų rūšiavimui, tinklą, rūšiuojamoms atliekoms naudoti specializuotus konteinerius, 800 gyventojų turi tekti ne mažiau kaip 1 tokia aikštelė;
- rūšiuojamoms atliekoms naudoti specializuotus konteinerius,
- sukurti specializuotų buityje susidarančių pavojingų atliekų surinkimo tinklą,
- Šiaulių mieste įrengti keturias didžiųjų ir pavojingų atliekų surinkimo aikšteles.

8.3. Energetinė infrastruktūra

8.3.1. Elektros energijos gamyba ir tiekimas

13. Elektros energijos gamyba Šiauliuose yra vykdoma silpnai. Įvertinant miesto pramoninį potencialą, šilumos bei elektros energijos poreikis tikslinga šią veiklą intensyvinti. Šiaulių vartotojų poreikiai siekia apie 350 GWh elektros energijos per metus ir šis poreikis auga. Tikėtina, elektros energijos poreikiai planuojamo periodo pabaigai pasieks 700 GWh per metus.

14. Siekiant užtikrinti patikimą elektros energijos tiekimą esamiems ir būsimiems Šiaulių miesto vartotojams numatoma:

- Zoknių industrinio parko rajone įrengti nauja 110-10 kV transformatorinę pastotę,
- nuo Rėkyvos TP iki Gudžiūnų TP nutiesti 110 kV elektros perdavimo oro linija,
- demontuoti Bačiūnų TP ir jos vietoje įrengti skirstymo punktą,
- demontuoti 35 kV oro liniją tarp Rėkyvos ir Bačiūnų TP,
- plėsti esamą elektros energijos paskirstymo tinklą,
- naujus paskirstymo tinklus tiesti kabelinėmis linijomis,
- įrengti naujas transformatorines ir skirstymo punktus,
- pagal poreikį rekonstruoti esamas transformatorines,
- kabeliuoti didžiąją dalį esamų 10 kV orinių linijų,
- naujas elektros linijas tiesti bendrajame plane numatytuose infrastruktūros koridoriuose.

8.3.1. lentelė. Numatoma 10 kV elektros tinklų plėtra

Rajonas	Naujai numatomos 10kV kabelinės linijos (km)	Naujai numatomos transformatorinės (vnt.)	Demontuoti numatomos 10 kV oro linijos (km)
Talšos zona	-	1	-
Zoknių pramonės zona	3,6	11	-
Margių zona	1	-	-
Pabalių zona	6,9	6	2,9
Rėkyvos zona	3,2	3	0,7
Lieporių zona	8,2	12	0,8

Rengimo etapas. II dalis. Sprendinių konkretizavimas

Pietinė gyvenamoji zona	7,2	12	1,9
Centras II	0,9	2	-
Žaliūkiai 2	3,4	7	-
Viso:	34,4	54	6,3

15. Projekto grafinėje dalyje nurodoma orientacinė numatomų 10 kV kabelinių linijų ir transformatorinių vietos. Rezervuojamose teritorijose, kur numatytos naujos transformatorinės pagal poreikį gali būti įrengiami skirstymo punktai. Tikslesnė šių inžinerinių įrenginių vieta turi būti nustatoma detalaus planavimo etape. Grafinėje dalyje nurodomos naikinamos arba kabeliuoti numatomos 10 kV oro linijos.

8.3.2. Gamtinių dujų tiekimas

16. Šiaulių miestas yra dujofikuotas. Dujų skirstomieji tinklai yra išdėstyti gerai. Pagrindiniai dujos yra naudojamos šilumos gamybai. Miesto gyventojai naudoja dujas buityje, maisto gamybai. Prognozuoti dujų sąnaudas ateityje yra ganėtinai sunku. Tikėtina, kad dujų sąnaudos skirtos patalpų šildymui išliks artimos dabartinėms. Priemonės, skirtos esamų pastatų šiluminei varžai didinti, tik dalinai kompensuos šilumos poreikius naujai statomiems pastatams. Įvertinant, kad gamtinės dujos technologiniu ir ekologiniu požiūriu yra pripažįstamas efektyviausias organinis kuru Šiaulių miesto teritorijos bendrajame plane numatoma:

- Tarp Kairių ir Aleksandrijos pastatyti naują dujų skirstymo stotį augantiems Šiaulių miesto poreikiams tenkinti;
- Dujų skirstymo stotims normatyvinė sanitarinė apsaugos zonos riba- 500 metrų, kuri nustatyta sanitarinių apsaugos zonų ribų nustatymo ir režimo taisyklėse. Atlikus poveikio visuomenės sveikatai ir aplinkai vertinimą sanitarinės apsaugos zonos riba gali būti tikslinama žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentu.
- Riboti užstatymo intensyvumą po 200 metrų atstumu į abi puses nuo esamo magistralinio dujotiekio vamzdžio ašies, kurie suprojektuoti ir pastatyti pagal pirmos vietovės klasės reikalavimus. Šioje vietovės klasėje galimas pastatų skirtų žmonėms būti, neturi viršyti 10 pastatų 1600 metrų išilgai vamzdžio ašies.
- vystyti skirstomojo dujotiekio tinklą atskiruose rajonuose
  - Medelyno gatvės rajone,
  - Noreikių, J.Žemaičio gatvės rajone,
  - Žaliūkių rajone,
  - Šventupio rajone,
  - Verdulių rajone,
  - Pabalių rajone,
  - Margių rajone,
  - Rėkyvos rajone,
  - Zoknių rajone,
  - Aleksandrijoje,
  - Kalniuko rajone.
- Naujus skirstomuosius dujotiekius tiesti bendrajame plane numatytuose infrastruktūros koridoriuose.

17. Projekto grafinėje dalyje nurodomos orientacinės naujai tiesiamų dujotiekių vietos. Tikslesnė šių inžinerinių įrenginių vieta turi būti nustatoma detalaus planavimo etape.

8.3.3. Centralizuotas šilumos tiekimas

18. Centralizuotai tiekama šiluma Šiauliuose septyniose katilinėse. Pagrindinė yra pietinė katilinė, kur pagaminama 94% sunaudojamos šilumos. Per metus sunaudojama apie 400 GWh šiluminės energijos. Šiaulių šilumos ūkio pertvarka turi būti orientuota į nuostolių tinkluose sumažinimą, priklausomybės nuo gamtinių dujų tiekimo mažinimą bei kombinuotos elektros ir šilumos gamybos intensyvinimą.

Šiaulių miesto teritorijos bendrajame plane numatoma:

- koreguoti Šiaulių miesto energijos rūšies parinkimo ir naudojimo specialųjį planą praplečiant centralizuoto šilumos tiekimo zoną pietiniame gyvenamajame rajone ir centras II zonoje, kur numatoma daugiaaukščių pastatų statyba,
- intensyvinti elektros energijos gamybą pietinėje katilinėje,
- tęsti esamų šiluminių trasų rekonstrukciją naudojant bekanalę technologiją,
- keičiant šilumotiekius optimizuoti vamzdinių diametrus,
- išlaikyti esamus centralizuotos šilumos vartotojus.

8.4. Ryšių infrastruktūros vystymas

19. Nežiūrint to, kad Šiauliuose ryšių tinklai yra išvystyti gerai, naujai kuriama informacinė visuomenė reikalauja ir naujo požiūrio į šios infrastruktūros srities vystymą. Šiuo metu vyksta spartus procesas naujų informacinių technologijų diegime ryšių sistemoje. Šis procesas neaplenkia ir Šiaulių miesto savivaldybės. Siekiant, kad šiuolaikinės ryšių priemonės būtų prieinamos visiems visuomenės nariams numatoma:

- plėsti mobilaus daugiakanalio ryšio tinklą, sudarant konkurencines sąlygas mobilaus ryšio operatoriams;
- augant internetinio ryšio priemonių svarbai, plėtoti šviesolaidinių kabelių tinklą, leisiantis plačiajuosčio duomenų perdavimo prieigą viešojo sektoriaus institucijoms;
- išlaikyti esamą pašto skyrių tinklą, įrengti juose viešojo interneto prieigas;
- tiesti laidinį ryšį į naujai užstatomas teritorijas numatytais infrastruktūros koridoriais.

8.5. Inžinerinės infrastruktūros vystymo prioritetai

8.5.1. Ekoinžinerinės infrastruktūros vystymo prioritetai

Ekoinžinerinės infrastruktūros srityje Šiaulių miesto teritorijos bendrajame plane numatomi šie ilgalaikės perspektyvos prioritetai:

- plėsti Šiaulių vandentiekį į užstatytas ir naujai užstatomas teritorijas,
Prioritetiniai vandentiekio vystymo rajonai:
  - Medelyno zona,
  - Talšos zona,
  - Pabalių zona,
  - Aleksandrija.
- plėsti Šiaulių buitinių nuotekų surinkimo sistemą į užstatytas ir naujai užstatomas teritorijas,
Prioritetiniai buitinių nuotekynės vystymo rajonai:
  - Medelyno zona,
  - Talšos zona,

Rengimo etapas. II dalis. Sprendinių konkretizavimas

- Pabalių zona,
  - Centras II ,
  - Aleksandrija.
- išvystyti konteinerinių aikštelių tinklą skirta atliekų rūšiavimui,
  - sukurti specializuotų buityje susidarančių atliekų pavojingu atliekų surinkimo tinklą.

8.5.2. Energetikos infrastruktūros vystymo prioritetai

Energetikos srityje Šiaulių miesto teritorijos bendrajame plane numatomi šie ilgalaikės perspektyvos prioritetai:

- šiluminių trasų rekonstrukciją naudojant bekanalę technologiją,
- plėsti esamą elektros energijos paskirstymo tinklą,
- plėsti skirstomojo dujotiekio tinklą į naujai numatomas užstatyti teritorijas.

9. ŠIAULIŲ MIESTO TERITORIJOS NAUDOJIMO IR TVARKYMO BENDRIEJI REGLAMENTAI

9. ŠIAULIŲ MIESTO TERITORIJOS NAUDOJIMO IR TVARKYMO BENDRIEJI REGLAMENTAI

1. Ūkinės veiklos reglamentavimui ir Šiaulių savivaldybės teritorijos tvarkymui numatomas miesto teritorijos suskaidymas atskirais rajonais, turinčiais bendrumo požymių pagal vyraujančią tikslinę žemės naudojimo paskirtį, planuojamą prioritetinę ūkinę veiklą, dominuojančią funkciją, funkcinės zonos struktūros sandarą.

2. Kiekvienai tvarkymo zonai individualiai priskiriamas indeksas, vienas pagrindinis ir vienas/keli specialieji reglamentai, kurie išreikšti raidiniais indeksais Pagrindiniame (Reglamentu) brėžinyje. Konkretaus rajono indeksas pateikiamas grafinėje dalyje, o kiti reglamentai, kurie nustatomi individualiai kiekvienam tvarkymo rajonui, pateikiami į brėžinį integruotoje bendrųjų reglamentų lentelėje.

Pagrindiniai reglamentai

- Galima vyraujanti tikslinė žemės naudojimo paskirtis ir naudojimo reglamentai (būdai ir pobūdžiai);
- Teritorijos struktūros reglamentai (viešo naudojimo teritorijų ir visuomeninės paskirties minimalūs rodikliai išreikšti procentais nuo planuojamo tvarkymo rajono teritorijos ploto);
- Maksimali užstatymo intensyvumo reikšmė (UI) diferencijuojama gyvenamosiose ir negyvenamosiose teritorijose;
- Maksimali užstatymo aukštingumo ir aukščio reikšmė (a/m) diferencijuojama gyvenamosiose ir negyvenamosiose teritorijose.

Specialieji reglamentai

- Kultūros paveldo saugojimo privalomumo indeksas (-; +);
- Plėtros būdų galimybės atnaujinimas, konversija, nauja plėtra (-; +);
- Aukštybinių pastatų zonų galimybės (-; +);
- Prekybos centrų koncentracijos zonų galimybės (-; +);
- Gamybinės veiklos apribojimas (-; +).

3. Rengiant specialiuosius ir detaliuosius planus galimas tvarkymo rajonų ribų tikslinimas įvertinant duomenų transformaciją į kitą mastelį.

4. Bendrojo plano sprendiniuose nustatyti naudojimo ir tvarkymo bendrieji reglamentai netaikomi:

- teritorijoms, kurioms parengti ir Šiaulių miesto tarybos sprendimu patvirtinti detalieji planai iki sprendinių patvirtinimo datos ir jų galiojimas nesustabdomas ryšium su naujų dokumentų rengimo privalomumu (aišk. r. 11 skyrius);
- saugomose teritorijose, kur tvarkymo reglamentai, tvarkymo zonos ir jų ribos yra nustatomos specialiaisiais planais, todėl savivaldybės bendrojo plano sprendiniuose neregamentuojamos.

Visais kitais atvejais bendrojo plano reglamentai yra privalomi.

5. Nekilnojamo turto savininkams, kurių turto esama naudojimo paskirtis, būdas ir pobūdis prieštarauja Šiaulių miesto bendrojo plano sprendiniams, paliekama teise naudotis nekilnojamu turtu be apribojimų, kaip jis buvo naudojamas iki sprendinių

Rengimo etapas. II dalis. Sprendinių konkretizavimas

patvirtinimo datos, nekeičiant jo tikslinės žemės naudojimo paskirties, būdo ir pobūdžio. Keičiant minėtų sklypų tikslinę žemės naudojimo paskirtį, naudojimo būdą ir pobūdį pastarieji keičiami, tikslinami ir papildomi vadovaujantis Šiaulių bendrojo plano sprendiniais.

6. Minimali analizuojama teritorija – reglamentuojamas rajonas. Rengiant detaliuosius ir specialiuosius planus reglamentuojamo rajono analizė rengiama konceptualiojoje stadijoje, kuriai privalomos viešumo procedūros ir aprobavimas savivaldybės taryboje. Konceptualioje stadijoje galimas analizuojamos teritorijos suskaidymas į atskiras teritorijas, kurioms po aprobavimo gali būti rengiami sprendiniai.

7. Pagrindinių privalomųjų reglamentų maksimali užstatymo intensyvumo reikšmė (UI) ir maksimali užstatymo aukštingumo ir aukščio reikšmė (a/m) taikomi konkrečiam sklypui.

8. Užstatytuose gyvenamuosiuose rajonuose pagal kompleksiskai parengtus detaliuosius planus nuosavybės teisės neatkuriamos ir žemė natūra negražinama, išskyrus atvejus kai liko nerealizuota konkretaus rajono detalajame plane numatyta užstatymo galimybė.

9. Bendrojo plano neurbanizuojamose teritorijose nuosavybės teisės atkurtuose ir žemė natūra gražintuose sklypuose bei ketinamuose atkurti ir gražinti sklypuose kapitalinių statinių statyba negalima, jeigu ji nepažymėta tvarkomojo rajono reglamentuose.

10. Išimties tvarka BP sprendinių grafinėje dalyje nurodytoje intensyvaus naudojimo želdynų teritorijoje esantys esami (iki BP patvirtinimo) kitos paskirties sklypai tvarkomi ir naudojami vadovaujantis nuosavybės dokumentuose arba parengtuose ir Šiaulių miesto tarybos patvirtintuose detaliuose planuose nurodytais sklypo naudojimo būdais/pobūdžiais.

11. Išimties tvarka BP sprendinių grafinėje dalyje nurodytoje ekstensyvaus naudojimo želdynų teritorijoje esantys esami (iki BP patvirtinimo) kitos paskirties sklypai tvarkomi ir naudojami vadovaujantis nuosavybės dokumentuose arba parengtuose ir Šiaulių miesto tarybos patvirtintuose detaliuose planuose (iki BP patvirtinimo) nurodytais sklypo naudojimo būdais/pobūdžiais. Leidžiamas esamų kitos paskirties sklypų skaidymas į ne mažesnius kaip 1500 kv.m. ploto sklypus. Leidžiamas naujų sklypų ne mažesnių kaip 3000 kv.m. formavimas komercinių objektų, kaip atskirojo želdyno infrastruktūrai tarnaujančio objekto, statybai. Privaloma taršios ir gamybinės veiklos konversija į kitas netaršias veiklas.

12. Šiaulių miesto bendrojo plano sprendinių įsigaliojimas ir realizavimas Šiaulių rajono teritorijoje galimas tik pakeitus ir įteisinus Šiaulių miesto ir Šiaulių rajono administracines ribas.

**10. TERITORIJŲ REZERVAVIMAS VALSTYBĖS IR
SAVIVALDYBĖS SVARBOS OBJEKTAMS IR
INFRASTRUKTŪRAI**

10. TERITORIJŲ REZERVAVIMAS VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBĖS SVARBOS OBJEKTAMS IR INFRASTRUKTŪRAI

Šiaulių miesto savivaldybės teritorijoje rezervuojamos teritorijos susisiekimo sistemos, inžinerinės infrastruktūros plėtrai, krašto gynybos ir atskirų objektų plėtros poreikiams.

10.1. Teritorijų rezervavimas susisiekimo sistemos plėtrai

1. Šiaulių miesto bendrajame plane miesto prieigose numatoma formuoti aukštos kategorijos magistralinių kelių tinklą, rekonstruojant esamų kelių ruožus, tiesiant naujus aplinkkelius. Rezervuojama teritorija nėra miesto administracinėse ribose, tačiau teritorijų rezervavimas aplinkkelių statybai yra gyvybiškai svarbus miesto funkcionavimui. Teritorija rezervuota Šiaulių rajono bendrajame plane.

2. Rezervuojamos teritorijos B ir C kategorijų esamoms ir projektuojamoms gatvėms. Gatvių rekonstravimas ir kategorijų kėlimas yra susijęs su padidėjusiais srautais bei papildomu teritorijos poreikiu gatvių tinklo ir transportinių mazgų įrengimui.

Teritorijų rezervavimas aplinkkelių tiesimui:

- Šiaulių šiaurės rytų aplinkkelis
- Kairių aplinkkelis

Teritorijų rezervavimas gatvių statybai miesto ir prie miesto prijungiamose teritorijose:

- Architektų g.
- Žiedinė gatvė nuo Dubijos g. tęsinio iki Sodo g.
- Dubijos g. tęsinys
- Ežero g. tęsinys iki K.Donelaičio g.
- Ragainės g. tęsinys
- Išradėjų g. tęsinys iki Tilžės g.
- Gatvė tarp Architektų g. tęsinio ir Gegužių gyvenamojo rajono
- Gatvė nuo Gegužių gyvenamojo rajono iki Statybininkų g. tęsinio
- gatvė tarp Liejyklos ir Lieporių gatvių
- Serbentų gatvės tęsinys
- gatvės Žaliūkių ir Dainų gyvenamajame rajone
- Sodo gatvės tęsinys iki apvažiavimo
- Lazdynų g. tęsinys iki Tilžės g.
- Gatvė tarp J,Basanavičiaus ir Tižės gatvių
- Šiaurinė gatvė Sutekūnų gyvenvietėje.
- Kelių trasos tarp miesto administracinių ribų ir miesto apvažiavimo.

Teritorijų rezervavimas transportinių mazgų statybai:

- Geležinkelio ir Sodo gatvės susikirtimas
- Geležinkelio ir Ežero g. susikirtimas
- Dubijos gatvės tęsinio susikirtimas su perspektyvine gatve.

10.2. Teritorijų rezervavimas krašto gynybai

3. Rezervuojamos teritorijos esamiems keturiems krašto apsaugos objektams ir teritorijoms, kurių plėtra nenumatoma:

11.3.1 lentelė. Krašto gynybos teritorijos

Eil. Nr.	Padalinys	Plotas, ha	Pastabos
1.	KOP Aviacijos bazė	Esamas sklypas	Aerouosto g. 11A, Šiauliai
2.	5-oji rinktinė (Panevėžio aps.)	Esamas sklypas	Dvaro g. 76, Šiauliai
3.	KOP Aviacijos bazė	Esamas sklypas	Lakūnų g. 3, Šiauliai
4.	KOP Aviacijos bazė	Esamas sklypas	Lakūnų g. 3A, Šiauliai
5.	KOP Aviacijos bazė	Esamas sklypas	Lakūnų g. 4, Šiauliai
6.	KOP Aviacijos bazė	Esamas sklypas	Aerouosto g. 101, Šiauliai
7.	5-oji rinktinė (Panevėžio aps.)	Esamas sklypas	Pakruojo g. 49, Šiauliai
8.	Krašto apsaugos savanorių pajėgų Prisikėlimo apygardos 6-osios rinktinės 61-asis batalionas	Esamas sklypas	Pakruojo g. 14, Šiauliai
9.	Krašto apsaugos savanorių pajėgų Prisikėlimo apygardos 6-osios rinktinės 62-asis batalionas	Esamas sklypas	Pakruojo g. 13, Šiauliai

4. Krašto apsaugos reikmėms rezervuojamos teritorijos pagal Šiaulių miesto oro uosto ir gretimų teritorijų vystymo bei panaudojimo sutartinio pasidalijimo sprendinius.

10.3. Teritorijų rezervavimas inžinerinės infrastruktūros plėtrai

5. Šiaulių miesto bendrajame plane numatoma tiesti inžinerinės komunikacijos techninės infrastruktūros koridoriuose, kurie sutampa su gatvių raudonomis linijomis. Tam tikslui būtina rezervuoti teritorijas reikalingas magistralinių tinklų ir jų priklausinių įrengimui.

6. Numatoma ženkli vandentiekio ir nuotekų surinkimo tinklų plėtra. Šiems tinklams tiesti reikia naudotis jau esamais infrastruktūros koridoriais, o tokių nesant reikiamose vietovėse, rezervuoti teritorijas. Sekančioje planavimo stadijoje privaloma numatyti buitinių nuotekų siurblių vietų konkretizavimą ir teritorijos rezervavimą.

7. Bendrajame plane numatoma pastatyti daug naujų lietaus nuotekų valymo įrenginių. Sekančioje planavimo stadijoje privaloma numatyti lietaus nuotekų valymo įrenginių vietų konkretizavimą ir teritorijos rezervavimą.

8. Šiaulių mieste planuojama įrengti keturias didžiųjų ir pavojingų atliekų surinkimo aikštes. Sekančioje planavimo stadijoje privaloma numatyti keturių didžiųjų ir pavojingų atliekų surinkimo aikštelių vietų konkretizavimą ir teritorijos rezervavimą.

10.4. Teritorijų rezervavimas atskiriems objektams

9. Specialiųjų ir detaliųjų planų rengimo stadijoje privaloma numatyti sekančių objektų vietų konkretizavimą ir teritorijos rezervavimą:

- Maldos namų statybai Gegužių, Lyros ir Dainų gatvių sankirtoje;
- Švietimo objekto statybai Žaliūkių ir Dainų gyvenamajame rajone;
- Socialinių paslaugų centrui pietinėje miesto dalyje;
- Laidojimo namams pietinėje miesto dalyje;
- Miesto kapinių įrengimui priemiestinėje teritorijoje;

- 4- jų naujų priešgaisrinės tarnybos padalinių statybai miesto teritorijoje.

10. Miesto paplūdimio įrengimui prie Bubių tvenkinių rezervuota teritorija Šiaulių rajono teritorijos bendrajame plane.

11. Gyvūnų kapinės miesto administracinėse ribose neplanuojamos dėl didelės kapinių (300 m) apsaugos zonos ir gėlo vandens vandenviečių apsaugos zonų reikalavimų. Minėtai teritorijai tikslinga skirti vietą priemiestinėje zonoje, t.y. Šiaulių rajono teritorijoje parengus gyvūnų kapinių specialųjį planą.

12. Numatomas Šiaulių tardymo izoliatoriaus iškėlimas iš miesto centrinės dalies ir miesto teritorijos. Preliminari vieta siūloma priemiestyje - Šiaulių rajono teritorijoje Malavėnų – Malavėniukų kaimų zonoje.

11. ŠIAULIŲ MIESTO BENDROJO PLANO SPRENDINIŲ ĮGYVENDINIMUI PRIVALOMI PROJEKTAI

11. ŠIAULIŲ MIESTO BENDROJO PLANO SPRENDINIŲ ĮGYVENDINIMUI PRIVALOMI PARENGTI PROJEKTAI

Miškų teritorijų ir želdinių plėtrai reikalingi parengti specialieji ir detalieji planai:

- Šiaulių miesto teritorijos miškų išdėstymo schema (specialusis planas);
- Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų duomenų bazė M 1:10 000;
- „Žaliasis“ miesto specialusis planas;
- Rekreacinių miškų ir atskirųjų želdynų detalieji planai.

Kultūros paveldo apsaugai ir naudojimui reikalingi parengti teritorijų planavimo dokumentai:

- Nekilnojamųjų kultūros vertybių tinklo specialusis planas;
- Skelbiamų saugomais kultūros paveldo objektų ir steigiamų saugomomis vietovių teritorijų, apsaugos zonų riboms nustatyti / pakeisti apsaugos specialieji planai;
- Miesto senosios dalies (senamiesčio) ribų specialusis planas (inicijuoja LR Kultūros ministerija)

Transporto infrastruktūros plėtrai reikalingi parengti teritorijų planavimo dokumentai:

- B ir C kategorijų raudonųjų linijų specialusis planas;
- Atskirų gatvių detalieji planai;
- Dviračių takų tinklo specialusis planas (korektūra);
- Automobilių stovėjimo vietų išdėstymo specialusis planas;
- Kelių trasų tarp miesto administracinių ribų ir miesto apvažiavimo specialieji planai.

Transporto infrastruktūros plėtrai reikalingi parengti kiti projektai:

- Transporto eismo organizavimo projektas;
- Saugaus eismo programa;
- Integruoto visuomeninio transporto ir maršrutinio tinklo plėtros ir optimizavimo studija.

Inžinerinės infrastruktūros plėtrai reikalingi parengti specialieji planai:

- Šilumos energijos rūšių parinkimo specialusis planas (korektūra);
- Vandentvarkos specialusis planas.

Teritorijų plėtrai reikalingi parengti teritorijų planavimo dokumentai:

Specialieji planai:

- Šiaulių miesto savivaldybės administracinių ribų keitimo specialusis planas;
- Teritorijų, konsoliduojamų su Šiaulių miesto teritorija, specialieji planai;
- Miesto senosios ir centrinės dalių aukštingumo specialusis planas.

Detalieji planai:

- Teritorijų, rezervuojamų visuomenės poreikiams (10.4 skyrius), detalieji planai.
- Tvarkomųjų rajonų detalieji planai pagal poreikį;
- Miesto centrinės dalies detalusis planas (korektūra).

Civilinės saugos infrastruktūros plėtrai reikalingi parengti teritorijų planavimo dokumentai:

- Civilinės saugos infrastruktūros specialusis planas.

12. CIVILINĖ SAUGA

12. CIVILINĖ SAUGA

12.1. Civilinės saugos infrastruktūra

1. Civilinės saugos infrastruktūros plėtrą reglamentuoja Civilinės saugos įstatymo (Žin., 1998, Nr.115-3230) poįstatyminių aktų reikalavimai. Šiaulių miesto bendrojo plano planiniai sprendiniai, kur mažiausias planavimo vienetas yra kvartalas, parengti vadovaujantis civilinės saugos reikalavimais teritoriniam planavimui. Bendrojo plano stadijoje nėra detalizuojami atskiri civilinės saugos objektai, nes atskiri objektai nėra bendrojo plano planavimo objektai. Atskirų civilinės saugos objektų planavimas ir išdėstymas nagrinėjamas specialiųjų planų planavimo lygmenyje, todėl po bendrojo plano patvirtinimo privalu rengti civilinės saugos infrastruktūros specialųjį planą, kuriame privalu nagrinėti:

- būtiniosios medicininės pagalbos bei paieškos ir gelbėjimo sraigtasparnių aikštelės vietos parinkimą;
- slėptuvių ir kitų kolektyvinės apsaugos statinių poreikio talpos ir vietos nustatymą;
- slėptuvių, įrengiamų visuomeninių pastatų ir statinių požeminėse erdvėse, pritaikytose gyventojams apsaugoti, vietos ir talpos nustatymą;
- slėptuvių prie pavojingų zonų vietų ir apimtį nustatymą;
- gyventojų evakavimo ir sanitarinio švarinimo punktų vietų nustatymą;
- gyventojų perspėjimo priemonių ir įrenginių, jų veikimo ir girdimumo zonų nustatymą.

2. Kolektyvinei apsaugai ir gyventojų paslėpimui naudojama slėptuvė, esanti Šiaulių miesto savivaldybėje Dvaro g. Nr.78. Talpa 200 žmonių. Naujų slėptuvių poreikis, talpa ir dislokacija bus numatyti Civilinės saugos infrastruktūros specialiajame plane.

3. Šiaulių miesto savivaldybės teritorijoje neplanuojami nauji pavojingi objektai ir teritorijos, kurių avarijų likvidavimui ar kitų incidentų atvejų būtų taikytinos specialios civilinės saugos priemonės.

4. Vadovaujantis LRV 2001-11-09 nutarimu Nr.1343 Šiaulių miesto savivaldybės teritorijoje paskelbti 2 valstybinės reikšmės objektai:

- UAB „Šiaulių aerouostas“;
- AB „Lietuvos geležinkeliai“ Šiaulių geležinkelio stotis.

5. Vadovaujantis LRV 2001-11-09 nutarimu Nr.1343 Šiaulių miesto savivaldybės teritorijoje paskelbti 7 rizikos objektai:

- AB „Lietuvos geležinkeliai“ Šiaulių regiono stočių skyriaus pastatas
- Geležinkelio tiltas per Serbentų gatvę;
- Viadukas per geležinkelį Architektų gatvėje;
- Viadukas per geležinkelį Tilžės gatvėje;
- AB „Lietuvos energija“ 330/110/10 kV Šiaulių transformatorių pastotė;
- AB „Suskystintos dujos“ Šiaulių suskystintų dujų pilstymo stotis;
- AB „Klevo lapas“ kuro bazė.

Bendrojo plano sprendiniuose numatyti 5 nauji viadukai per geležinkelį Sodo, Dubijos, Ežero, Bačiūnų ir Birutės gatvėse. Ateityje pastatyti viadukai turės būti įtraukti į rizikos objektų sąrašą.

6. Pavojingi objektai, priskiriami pagal I-ąją pavojingųjų medžiagų ribinių kiekių lygį:

- AB „Suskystintos dujos“ Kauno dujų Pilstymo stotis Šiaulių dujų ūkis dujų degalinė (Tilžės g. 313);
- UAB „Žemaitijos dujos“ (Kupiškio g.4);
- TŪB „Videra“ degalinės (Vilniaus g. 1G, Karaliaučiaus g. 4A);
- AB Ventus-Nafta“ degalinė (Serbentų g. 82);
- UAB „Lietuva Statoil“ degalinės (Tilžės g.25, Pramonės g. 17A, Dubijos g. 20A);
- UAB „Skulas“ naftos produktų saugykla (Pakruojo g. 48);
- UAB „Skulas“ degalinės (Girulių g. 1, Vilniaus g. 373A);
- UAB „Siaurida“ degalinė (Pramonės g. 7C);
- UAB „Propano ir butano dujų centras“ degalinės (Gegužių g. 5, Bielskio g. 47);
- UAB „Neste Lietuva“ degalinės (Tilžės g. 74, Gegužių g. 28);
- UAB „Lukoil Baltija“ degalinės (Užmiesčio g. 2C, Tilžės g. 274, Gegužių d. 26, Dubijos g. 1C, Basanavičiaus g.122A);
- UAB „Junasa“ (Bačiūnų g. 12A, Žemaitės g. 131B);
- UAB „Alexa OIL“ UNO-X degalinė (Dubijos g. 18A);
- AB „Gubernija“ (Dvaro g. 179);
- UAB „Apsaga“ naftos produktų saugykla (Vyturių g. 8);
- UAB „Apsaga“ degalinės (Vilniaus g. 16, Pramonės g. 3a, Bielskio g. 47, Architektų g. 1K, Architektų g. 80);
- UAB „Apsaga“ tepalų bazė (Išradėjų g. 13);

Pavojingi objektai, priskiriami pagal II-ąją pavojingųjų medžiagų ribinių kiekių lygį:

- AB „Suskystintos dujos“ Kauno dujų pilstymo stotis Šiaulių dujų ūkis (Bačiūnų 55);
- UAB „Šiaulių suskystintos dujos“ SDPS (Bačiūnų g. 55);
- AB „Šiaulių energija“ pietinė katilinė (Pramonės g.10);
- UAB „Žvalguva“ (Rėkyvos g. 21);
- Šiaulių miesto geležinkelio stotis (Dubijos g. 44).

7. Šiaulių miesto gyvybiškai svarbūs objektai:

- AB „Šiaulių energija“ Pietinė katilinė (Pramonės g. 10);
- VŠĮ Šiaulių apskrities ligoninės Vidaus ligų klinikos chirurginis, I ir II terapijos korpusai (Kudirkos g. 99), Vaikų ligų klinika (Architektų g. 77), Onkologijos klinika (Darželio g. 10);
- Šiaulių miesto Vyriausiasis policijos komisariato Operatyvaus valdymo skyrius (Aušros al. 19), Pirmasis policijos komisariatas (Mickevičiaus g. 11), Antrasis policijos komisariatas (Tilžės g. 54), Viešosios policijos patrulių rinktinės budėtojų dalis (Vilniaus g. 96);
- UAB „Šiaulių vandenys“ (Vytauto g. 103), Lepšių vandenvietė (Pavasario g. 4), Birutės vandenvietė (Birutės g. 47), Rėkyvos vandens ruošykla (Poilsio g. 3), pagrindinė nuotekų siurblynė (NPS) (Pakruojo g. 2A), Rėkyvos NPS (Rėkyva), Rėkyvos Poilsio NPS (Poilsio g.), Zoknių aerouosto NPS (Aerouosto g.), Zoknių Radviliškio NPS (Radviliškio g. 118c), Žuvininkų NPS (Žuvininkų g. 3), Javų NPS (Javų g. 100B), Marijampolės NPS (Marijampolės g. 22B); Ukmergės NPS (Ukmergės g.); Kulpės NPS (Kulpės g.)Basanavičiaus NPS (Basanavičiaus g.), Birutės NPS (Birutės g. 39A), Serbentų NPS (Serbentų g.);

Rengimo etapas. II dalis. Sprendinių konkretizavimas

- AB „Lietuvos dujos“ Šiaulių filialas, Dujų avarinės tarnybos dispečerinė (P.Cvirkos g. 77);
- AB „Lietuvos energija“ Perdavimo tinklo Šiaulių skyriaus 330 (110) 10kV pastotės (Pramonės g. 2C), AB VST Šiaulių skyriaus dispečerinė (Tilžės g. 68);
- UAB „Šiaulių apskrities televizija“ Bubių TV bokštas (Bubių seniūnija, Šiaulių raj.); Šiaulių televizijos relinė (Liejyklos g. 10);
- AB „VST“ Šiaulių skyriaus dispečerinė (Tilžės g. 68); AB „VST“ Šiaulių skyriaus transformatorinės pastotės: Šiaulių 330/110/10 kV (Pramonės g. 2E), Dainų 110/10 kV, Gubernijos 110/10 kV, Zoknių 110/10 kV, Rekyvos 110/35/10 kV, Bačiūnų 35/10 kV;
- UAB „Saulės radijas“ (Aušros alėja 64);
- AB „TEO LT“ Šiaulių skyrius (Dvaro g. 88);
- AB „Lietuvos geležinkeliai“ Šiaulių geležinkelio stoties elektrinė centralizacija (Dubijos g. 44B);
- UAB „Telereina“ (Tilžės g. 74).

8. Ribojamas pastatų aukštingumas miesto teritorijoje, patenkančioje į aerouosto apsaugos zonas (žiūr. Susisiekimo brėžinį).

12.2. Priešgaisrinės saugos infrastruktūra

9. Esami priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo tarnybų padaliniai Šiaulių miesto teritorijoje esamoje padėtyje iš dalies užtikrina poreikį ir norminį 3 km aptarnavimo spindulį:

- PGV OVS valdymo pultas (Basanavičiaus g. 89);
- PGV 2-osios komandos dispečerinė (Gaisrininkų g. 3);
- PGV 3-osios komandos dispečerinė (Lakūnų g. 2);

10. Dėl didelės miesto sklaidos planuojami 4 nauji priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo tarnybų padaliniai:

- Rėkyvos rajone šalia Poilsio gatvės;
- pietvakarinėje miesto dalyje prie Gytarių gatvės;
- centrinėje miesto dalyje Dubijos ir Daukanto gatvių rajone (adresas S.Daukanto g. 4E);
- Pietinėje miesto dalyje Išradėjų – Baltų g. rajone.

Numatomose urbanizuoti vietovėse kvartalų detaliųjų planų lygmenyje privalu atlikti vietos parinkimą ir rezervuoti konkrečius sklypus naujiems priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo tarnybų padaliniais.

11. Priešgaisrinės infrastruktūros plėtros prioritetas - žmonių gebėjimo ir gaisrų gesinimo technikos, užtikrinančios aukštybinių pastatų aptarnavimą, įsigijimas.

Šiaulių miesto teritorijoje yra 30 esamų aukštybinių pastatų (aukštis virš 30m). Tačiau šiuo metu priešgaisrinė gelbėjimo valdyba nedisponuoja žmonių gebėjimo ir gaisrų gesinimo technika, užtikrinančia aukštybinių pastatų aptarnavimą.

12. Šiaulių miesto pietinėje ir šiaurinėje dalyje yra planuojamos aukštybinių pastatų zonos. Aukštybinių pastatų teritorijų detaliųjų planų ir techninių projektų rengimas

Rengimo etapas. II dalis. Sprendinių konkretizavimas

galimas tik tuomet, kai priešgaisrinė gelbėjimo valdyba jau disponuos žmonių gebėjimo ir gaisrų gesinimo technika, užtikrinančia aukštybinių pastatų aptarnavimą.

13. Šiaulių miesto teritorijoje plėtojamas žiedinis vandentiekio tinklas. Visose numatomose urbanizuoti ir jau urbanizuotose kvartaluose ant žiedinio vandentiekio tinklo privalu įrengti antžeminius priešgaisrinius hidrانتus, esant poreikiui rekonstruoti esamus priešgaisrinius hidrانتus arba įrengti požeminius.

14. Bevandeniuose rajonuose, kur yra esamos gyvenamosios nenumatytos plėsti ir tankinti teritorijos, ir kuriuose žiedinis vandentiekio tinklas nėra numatytas anksčiau parengtais detaliaisiais planais, (Žuvininkų, Mėlynių ir Bruknių gatvėse, Salduvės parke ir t.t.), numatomi požeminiai vandens rezervuarai. Šiuo atveju priešgaisrinių rezervuarų vieta nustatoma techninio projekto stadijoje konkrečiame statybos sklype.

Bevandeniuose rajonuose, kur nėra parengti detalieji planai, tačiau yra esamos gyvenamos teritorijos arba numatoma jų plėtra, taip pat numatomi požeminiai vandens rezervuarai, tačiau jų vieta konkretizuojama detaliojo planavimo stadijoje. Požeminiai vandens rezervuarai numatomi konkrečiuose sklypuose pagal poreikį, todėl rezervuarų statybai sklypai valstybinėje žemėje neplanuojami ir teritorija visuomenės poreikiams bei inžinerinės infrastruktūros plėtrai nerezervuojama.

15. Prie atvirų vandens telkinių įrengti specialias vandens paėmimo aikšteles gaisriniams automobiliams. Aikštelių vieta konkretizuojama detaliojo planavimo ir techninių projektų stadijose.